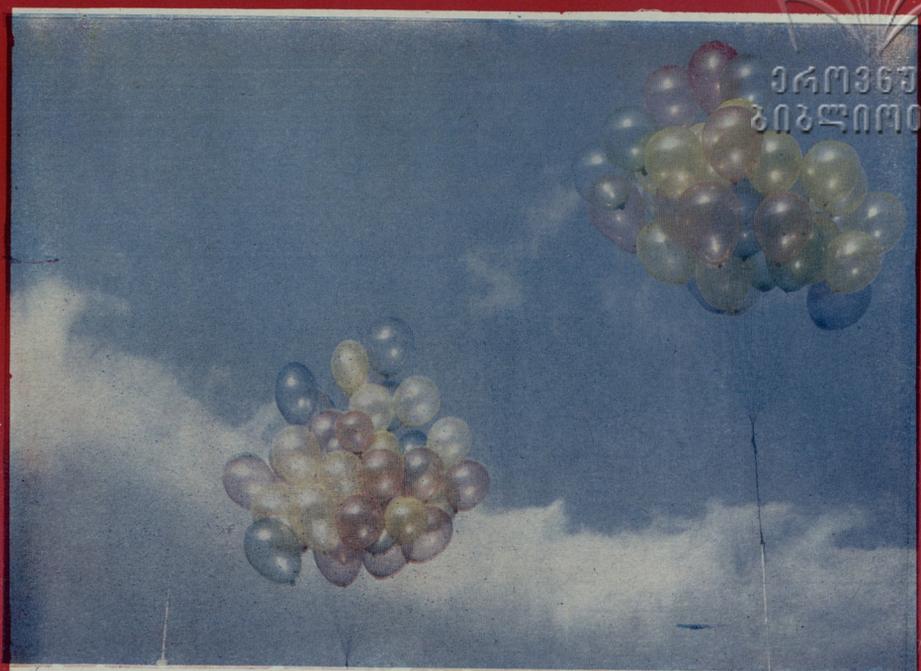

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ISSN 0130 1624

დროშა

მ ა ი ს ი
№ 5 1983 წ.

ეროვნული
გეზლორთვა

არუსთაველის მოედნის მოწინავე მშენებლები.
ქვედა რიგში: (მარცხნიდან) მეტეონე შოთა ვალიევი, მემონტა-
ქე ანდრია დანილიძე. ზედა რიგში: (მარცხნიდან) დურგალი
ვლადიმერ პაპოვი მეტეონე იოსებ ჭალაშვილი, სამუშაოთა
მწარმოებელი იოსებ კუპულაძე.

ფოტო ბონდო დვალისვილის და ანატოლ
რუხაძისა.

გეორგიევსკის ტრაქტატის — ქართველი და რუსი ხალხების მეგობრობის მინიშნების 200 წლისთავის ზეიშთან დაკავშირებით საქართველოს შრომობლები გამსაკუთრებულ ინტერესს იჩენენ ქალაქშიაღი, სადაც გაფორმდა დამოყვრების ისტორიული ხელშეკრულება. ბევრს სურს, ნახოს სახლო გეორგიევსკი, სადაც მდევ ერეკლეს წარუზავნილებმა, ითან მუხრან ბატონისა და გარსევან ჰევეჯავის ხელმძღვანელობით, ხელი მოაწერეს ტრაქტატს.

გეორგიევსკი არცოდ დიდი ქალაქია, მაგრამ კეთილმოწყობით, სისუფთავითა და სისადავით ყუროდღებამ იქცეეს. სწორი და ფართო ქუჩების გასწვრივ, ახლანდენებული ლამაზი შენობები მწვანე ნარგავებითა ჩაფლული.

გეორგიევსკის საარმატრე ქარანის პროლექციას კარგად იცნობენ როგორც ჩვენს ქვეყანაში, ისე საზღვარგეთიც. მალაი ხარისხისა აქ დამზადებული კარაქი, ზეთი და სხვა პროლექტები: გეორგიევსკის რაიონი სოფლის მეურნეობის პროლექციის წარმოების მხრივ ერთერთი მიწინავე სტავროპოლის მხარეში. ქალაქის ზუთი პროფესიულ-ტექნიკური სასწავლებელი ყოველწლიურად უშვებს ასას კვალიდიკურ მუშას მრეწველობისა და სახალხო მეურნეობის სხვადასხვა დარგისათვის.

გეორგიევსკში ახლა ძალუმად იგრძნობა მახალმებული ზეიში. შენობები დამკვნებული პლაკატებით, რომლებზედაც გამოსახულია ციფრი "200" და სიტყვები: „საქართველო, რუსეთი — მარტიალური ძმობა, მეგობრობა“ ეწეობა ლიტია-მოხსენებები, ლიტერატურული დიდა-საამოქონი, კინოთეატრებში ხშირად უჩვენებენ ეკრანტულია აქართული ფილმისა კინოსტრავების. დაბრუნ-ქარანებში, წარმოებდაწესებულებებში გამოლია სოციალის-

გეორგიევსკი ტრაქტატი

ქალაქი გეორგიევსკი დღეს

ტური შეჯიბრი დევიზით: „გეორგიევსკის ტრაქტატის 200 წლისთავს — სასახლო შრომითი ნობათი!“ მასიური ტრიათი გამოცეა ტრაქტატის ტექტი სახლოდღენით — ამგებობისა და ძმობის მანიფესტი“. სათემილეოდ მზადღება სამახსოვრო სანუქებიც, მეღლები...

სახსი იცვლის წითელარამილეოა ქუჩის №15 სახლი — ტრაქტატის ხელმოწერის უტყვი მომეში. მისი რეკონსტრუქცია და ახლებერად მოწყობა ხორცილღება ქართველი სტეკიაისტების მინაწილობითი. ამ შენობაში მალე გაისხნება მეგობრობის მუზეუმი.

ქართველი არქიტექტორის ა. ზახტაძის პროექტით გეორგიევსკში შენღება მეგობ-

რობის სვერი, რომელსაც დაამუშვენეს მეგობრალური სვეტი რუსულ-ქართული წარწერებით. სვერი გაახარებენ საქართველობა ჩატანილ დეკორატიულ მარალმწვანე მცენარებს, ნაიფერი ყვავილებს.

გეორგიევსკში მცენარეული ურენგნაში 57 ათასზე მეტი მცენარებით მათ შორის 40 კათლოლი იცავები. ქალაქის ქართული კოლექტივი მასწავლებელთა კლასის დგანს: იულია კობაიძე, ალექსანდრე რეხვიაშვილი, გენაი ლობჯინიძე, იური გეზაძე, რომან მერტრეველი, ზურ მავანაშვილი, ვიოლეტა ბერიძე...

გეორგიევსკელებს უყვარი საქართველო. აქაური ახლანდემლები სიყვარულით იხსენებენ დიდი ლენის თანამებრძოლებს სერგო ორონიკიეს და სამეულ ბუაჩიძეს, რომლებიც ქალაქის შრომობლებთან მგზნებარე სიტყვებით გამოსულან. გეორგიევსკის რაიონული გაზეთი „წუნისსაია ანდამა“ ზშირად აქვეყნებს წერილებს ქართველი და რუსი ხალხის მეგობრობის შესახებ...

ამბეტრედი და გეორგიევსკელი შრომობლები სოციალისტური მეჯიბრი კიდევ უფრო მეტად ახლოებს ამ ორი რაიონის შრომობლებს რაოდენ სასიამოვნოა, რომ ამ მეჯიბრში ბარის, ზუგდიდისა და სხვა რაიონის შრომობლებიც ჩაებენ.

გეორგიევსკის ტრაქტატის 200 წლისთავის აღსანიშნავი იულილ არა მარტო ქართველი და რუსი, არამედ ჩვენი დიდი სამშობლოს ყველა ხალხის დღესასწაული იქნება; იგი მოძე ერებს ინტერნაციონალური თითობის კიდევ ორი ხთულ ზეიმაღ დადიქეცეა.

შალვა ბაქრაძე
ლილია ბაზაიასის საზოგადო სახლ-ფოხთის მინინი თანაშრომელი.

დღეს ყოველ ფუთის ჩვენთანაა...

შემდეგ სამხარეულში გაბრუნდა. ყავა შემოვიტრანა.

— სადაცა დღეაც გამოჩნდება, — ვეუწყეა მან და მომცრო ფინჯები დაბალ მაგიდაზე ჩამოგვივრია.

თთანს კარგად ვაწყობილებამ დაისადღურა.

არ გასული დიდი დრო და ცისფერი ეკრანზე ციხეცა გამოჩნდა.

— საღამო მშვიდობისა, მეგობრებო! — დიმილთ მოგვესალმა.

იასამნის სურნელს ადამიანური სითბო შეემატა. ქანებდა ლაპარაკობდა მშვილად, აუჩქარებულად. ლაპარაკობდა როგორც დედილო ნათესავი, როგორც თაჯის წვერი და როგორც ნადედილო დღედა ყოველი ახალბურთისა.

იგი საყვედურს გამოთქვამდა ზოგიერთი ვაგონის მისამართით, აჭრიტკობდა მათ უტოფართი წერილობისათვის, მაგრამ მისი ყოველი სიტყვა მინიც მშობლიური იყო.

ვეუსმენით ქანებდა, ვუსმენით და ხმის ამოღებას ვერ ვახერხებდით, რამეთუ ვკმინონდა ხელი არ შევკმელო გსოდენს კვალტრეუსი საუბრისათვის. ვადაცემა დასასრულს უახლოვდა. ქანებამ კვლე გავიძლია.

— მომავალ მუხებრადმე, მეგობრებო! — დავემშვიდობა და ეკრანთან გაუჩინარდა. სანაცვლად ეკრანზე წარწერა აკაღდა: „გადაცემა წერილების კვალდაკავი“ მიყავდა რესპუბლიკის დამსახურებულ არისტის ქანება არჩავისკ.

თთანს ტელეფონი აწკიოილა. ქანებდა იყო.

— ქანა, მელო, მე ათ ფუთის მანდ გავჩნდები.

— მამა?

— შთაა სცენარის განხილვება და ვინ იცის, როდის ვახთავისფლღება. აბა შენ იცი, მეილო, თვი არ მომპრა და სტუმრები არ მომიწეაინი.

— ქანა, ღღის ეკრანზე გამოჩნდა რა სიცოცხლის იწვევს თქვენში?

— როგორ გითხრათ, ისეთი არაფერს. დღეა ყოველწლის ჩვენთანაა. თუ შინ არ არის, მაშინ ეკრანთან გვესაუბრება, აი... როგორც დღეს. ეს ჩვენთვის ჩვეულებრივი მოვლენაა და ძმებმა არც ეციო, თუ დღესევე სხვაგვარი იყო ჩვენი ცხოვრება. მე მგონი, რომ ეს არცაა გამაყვინელი, რადგან დღეა რომ მარაჩინიშვილის თეატრიდან ტელეფონშია მიუწყვეიოთ, ვასეიო მხოლოდ ირო წლის შემდეგ გაჩენია ამ ქვეყანაზე.

— ქანა, თქვენ უფროსი ხართ თუ ვასეიო?

— ვასეიო. ის ოცდამეოთხე წელშია, ექიმია, ქირურგი. მე კი გერ სტუდენტე ვარ.

ფუთი კიდევ რამდენიმე წელი, კარი ვაილი და თთანს შემოვიღო დაისახლი, ყველა ჩვენგანისათვის საყვარელი და მშობლიური ადამიანი, დიქტორი ქანება არჩავეა.

თარანა რაჭვლიძე

ყურადღებამ, კოსმოსურს იზიარებთ!

ეროვნული
გიგანტობა

ნახევარ საუკუნეში მძიმე ხნის ისტორია აჰსს საპარტიველოს რადიოს. ის აღამინათა შორის, რომელიც მის სათავეებთან იღვანე, არის ცნობილი დიპტორი, საპარტიველოს სსს სახალხო არბიტრი მთავან ლანდო. ვიზირობთ, ჩვენი მკითხველებსათვის საინტერესო იქნება მისი მოზონება. რამდენიმე ჩაწერა ჩვენს კრამსკონდებმა ხაზაშურ მართანინანება.

1932-1933 სასწავლო წელი. ბენდიერი ვარ — მიმიუს თბილისის ტრანსპორტის ინჟინერთა ინსტიტუტში. ინსტიტუტში რუსული ენის გაკვეთილი გვქონდა. ვითბულობდი გოგის „მიმლრას შევარდენზე“. დიდი ვაჭაკები წვიციებზე გოგის ეს შესანიშნავი ნაწარმოები.

ლექციის შემდეგ ამხანაგები შემომხვევიანი და მიჩრავს, რადიოემიტეტის მიერ გამოცხადებულ დიქტორთა კონკურსში მიმელო მონაწილეობა.

რადიოემიტეტი მაშინ კორეის ქუჩაზე მდებარეობდა. სტუდია სამი ოთახისაგან შედგებოდა შესასვლელი ოთახში მოთავსებული იყო გამომშვები სექტორი, მის ვეგრიდით — სარეპერტორი, მისი ოთახი კვლეები მუქი წითელი ფერის ბეჭდული შექმნილი. მაგიდაზე, სადაც მიკროფონი იდგა, ხვერილი იყო გადავარებული. აქვე იდგა მქვიანევი ჩხაწეუბების გასაშვები მაგიდა. ოპერატორი სავალი შემხვევამი ჩართავდა ხოლმე ელექტროდიის და გამოცხადებულ ფორფიტას ატრიალებდა. რადიოემიტეტში შესვენება იყო. გამომშვების ოთახში სამი ახალგაზრდა კაცი შევიწმნე ერთი მათგანი მაგიდასთან იჯდა (ვ. ძამბაძე), მეორე სათავიანი (ა. ცერცვაძე) როდეს სანტერესის უყვებოდა მს. იქვე ახლოს, სადავარდო, იჯდა მესამე ახალგაზრდა (ვ. ჯავარიძე) და გავსით ათვალეურებდა.

ეს სამი ადამიანი იყო სწორედ ის მიმელო კომისია, რომელმაც პირველი მიმისინა საბჭოთა თბილისი შემშვდა. ისიც ვიკრებინ, მომწინეს წაკითხუბი. მაგიდასთან მქდომმა ბოლოს ლაკონირება და მშვიდად მოთხა: „თუ სტიოზული მოევიკლებით სამქს, მტატში მივიკლებით. ახლა კი ერთი თვით პრეტქტაზე დავიშვებთ.“

იმ დღიდან მიკროფონი უსა-

ზღვრად საყვარელი გახდა ჩემთვის.

დაიწყო შრომის, ძიების, ისტატორის ახალღების წლები. ცველილოში, ბევრი რამ მენსვლაო აღმქსანდრე ცერცვისა და ვახტანგ ჯავარიძისაგან, რომლებიც შესანიშნავი დიქტორები იყვნენ. ჩემთვის დღევიწყარია აღექსანდრე ცერცვის სწორი, გამართული კითხვა და ვახტანგ ჯავარიძის თბილი, ხვევრდოვანი, ვახუშტიურული ხმა. ასევე დღევიწყარია არიან ჩემთვის რუსული ვადაცემთა დიქტორები: ანატოლი ბოიარსკი და ლეონილი ხოლმეცკვი — თავიანთი დაბეჭდილი გემოვნებითა და კითხვის კულტურით.

იმ დროს პოეტები, მწერლები, მასხობები პირდაპირ მიკროფონთან გამოდიოდნენ. მე ვაჯანდელი მით ვგარბეს და შემდეგ აღდითოვანებული მსმენელი და მაყურებელი ვცდებოდი.

რადიო მიულოდნელოდ შემოიჭრა ჩემს ცხოვრებაში და იგი სიცოცხლის მიზნად მიწოდებდა მექცე. 40 წელზე მეტია, დიქტორად ვმუშაობ. ამ ხნის მამიძლე სიამაყის, მალოდებრის გრძობის მერი იაფიერი ვამნიჭობა. დიდ სიამაყენისა და ჟურნალისტების წაწარმოების წაკითხვა ხშირად იმითაც ვარ აღდითოვანებული, როცა ვესმენ ჩემი კითხვების კრავად და ვახტანგ მით წაკითხულ ვადაცემებს.

გქოლეს უნარი, შენი შრომით აღმინანეს ისე ემსახურო, რომ ყველა საქართველო კითხვის უმასუბო, იყო ყველაზე კარგის პირველი მაუწყებელი, ხომ არის ეს დიდი ბედნიერება?

რა დროც იმ მიკროფონებს, დიდი სამამული ომის ქარცეხილიან დღეებს რომ შეეხება.

რადიო იყო იმ დროს ზურგში მყოფი აღამინანებისათვის პურიც, პერიც, წყალიც. მსმენელი ერთი წუთითაც არ ითმავდა რადიოს. აუწყებოდა რადიოს მუშაკების შრომა და თავდალება იზნანდა. თვით რადიოემიტეტის დაბეჭდობარე, ხელოვნების დამსახურებელი მიღვეწე ლეო ესკია, ეს დღე-ღურეტული ენერგოისა და ნები-სყოფის აღამინანი, დღედაღამ სამუშაო აღდღეზე იყო.

ომის წლებში ჩვენიან მუშაობდნენ რედქტორთა, მთარგმნელთა, სტილისტთა, სტენოგრაფისტთა საუყუტესო კანდრები. არახვეულბრივი ოპერატელობით ითარგმნებოდა და ვადაცემოდა ქართული მსოკიონიან მიღებული სამკითხვა კავშირის საინფორმაციო ბიუროს ცნობები.

მიკროფონთან გამოდიოდნენ ჩვენი სახელოები მწერლები, ჟურნალისტები, კომპოზიტორები, მასხობები, რომლებიც თავიანთი სიტყვით ამხვევდნენ ზურგში მყოფ მშრობელებს, ქმნიდნენ საუყუტესო ნაწარმოებს ფორმეტლთა გმირობასა და ვეჯეკობაზე. რაითიოთ ვაისმოდა პირველი ხალხური სიმღერები, კაპიტან ბუხაიძეზე, შუჭვიკი ბენდელიზე, აღექსანდრე წურჭუმაძე და სხვ. მასხოს, აღექსანდრე წურჭუმაძე ლექსები და მელოდია შექმნა ნიკო ხურციამ. რა სიყვარულით, რა ხალისით მღეროდა ანსამბლთან ერთად ხალხური სიმღერების ეს უნდალი შემსრულებელი!

დიდი იყო იმ წლებში რადიოს დღეწლი. სწორედ იმ დროს მთელი სისრულით გამოვიღნა ჩვენი დიქტორების მალთა ოსტატობა. მიქალაქეობრიობა. პირველი რიგში დავასახელებ აღექსანდრე ცერცვაძეს, რომელც მთაბოსიკე ვიყავი დიღებზე. მან შინ ფეხმითი მიკროფონ დტავო. აღექსანდრე ცერცვაძე ცოცხალი ვერ დაბრუნდა შინ, მაგრამ მისი ქალიშვილი დისო უყვადეყოდეს საყვარელი მამის სახელს.

მიმივე იყო ომში პირველი წარუმატებლობის წლები. ყოველი ახალი ცნობის ვადაცემისას ჩვენი დიქტორები (გნასაკუთრებით ვეჭვის უხდებოდათ ასეთი ცნობების ვადაცემა),

როგორც იტყვიან, სიცოცხლეს ათავებდნენ, მაგრამ მათ კილოში ყოველთვის გამარჯვების რწმენა იგრძნობოდა. თითოეული ჩვენიან სწამდა მეტარზე გამარჯვება. ჩვენი მსმენელს იმედი არასოდეს დაუკარგავდა.

ერთხელ ლეო ესკიის ერთ-მა მსმენელმა მოსწერა: ისე შემოიჭრა ჩვენი ცხოვრებაში რადიო, ყველა დიქტორი იჯანს წვევარ მიგვაჩინაო. თითქმის ყოველდღიურად ვივლიდენ წერილობა საქართველოს ყოველი კუთხიდან. სამკუთხა ბარათები მიდიოდა ფორმდინაც. ერთი ფორმეტლი ჩვენს დიქტორს სწერდა: „შემთხვევით ვადაცემე თბილისის ტელთა. რა ბედნიერი ვარ, თქვენმა ხმამ და მშობლიულობა ენამ ისეთი იმედი ჩამნიერავა, რომ ალბათ უთულო ვადაცემე ამ ჯოჯობეს. მე თქვენ ხმამი ვამარჯვების: წინასწარბეჭდვულბა ამოვიკითხე. მყვარა, უთულო გამარჯვებულ დაბრუნდები. თუ ხანშიშესული ხართ, მიგულეით შელოდა, თუ ახალგაზრდა — მისაღ.“

გუშინდელით მასხოს იმ ვახუშტიების დილაც: — ყურადღებამ, ლაპარაკობს თბილისი!..

თენი იცის. მერადნედე კითხვობდა დღევიწყარი დავით მიგულე უმალესი მთავარბრდის ო. ბ. ტალიონის ბრანგება; ისეთი ბედნიერი და ახალგაზრდული ხმა დავით მიგულეს არასოდეს ჰქონია. დღევიწყარია ყველასათვის ის დიდ იმტობ, რომ იმ ერთმა დანებ მისხანდეს ტკივილი, ვადაცემა უზომო ცრემლი და დაამკვიდრა ქვეყნად მშვიდობა.

გერმანული

გარკუჭება წარმოებებს
სამედიკო-ოპოტიკურ-ტექნიკურ
ნელ დამსტრ-დამპყრობა სა-
ბილო განადგურებისათვის.
წინადადება გადღეფთ, ჯი-
რისაკეთი, მეთაურთა და პო-
ლიტმუშაკები, რომლებიც თავი
გამოიჩინეს ბრძოლაში, წარ-
მოადგინონთ მთავრობის ჯი-
ლოლები.

არმიის სამხედრო საბჭო:
კოხლოვი, კუმხოვი, ვარნი-
კოვი.

26. VIII. 42 წ.

1942 წლის 5 სექტემბრის სა-
ბუთო საჭარბოვლის შრომე-
ვლოა ფრონტზე მთავი დღე-
ვაცია — ილია თავისი, ირან-
ილი ამბოხის, ალიო მრეცხელ-
ვასა და სიმონ ჩიქოვლის შემა-
დგენლობით—გულთადდ მი-
ვსალო ამ წარბაქვას: „ქართ-
ველ მებრძოლები, მეთაურე-
ბსა და პოლიტმუშაკები, რომე-
ლო წარმატებულად იდელ უ-
რადღებთ ადევნეს თავსა
ჩვენი სამშობლო, ვადაცემთ
ქართული ხალხის სიხარულ-
გამაბელო ნაბიძგების განა-
დგურების საქმეში მათი პირე-
ვი წარბაქვის გამო.“

მამულიკონი, ძმებო, მე-
გობრებო, ჩვენი ქვეყანა შე-
ცკვიროთ იქვე და მხრავალდ
ვისურვებთ მტერზე შემდგომ
ბრძოლაზე გამარჯვებებს.

სიკვდილ გერმანელ ოკუპა-
ნტებს!

წინ სამშობლოსათვის, გვი-
ხით თქვენ დღდასაქართველო“
და ქართული მეორეხეც
ახალ წარბაქვებს აუწყანეს
ბრძოლის ველზე. ამის შესახებ
გვაუწყებდა ზემდგომი საბრ-
ძოლის, ამიერკავკასიის ფრო-
ნის ჩრდილოეთის ჯგუფის სა-
მხედრო საბჭოს მილოცვა, 1942
წლის 8 სექტემბრის ბრძანება.

„392-ე ღვივისი ვითარის,
პოლიტიკის ამხანაგ ს. სოხაძეს,
ღვივისი კომისარს, უფრო-
სი ბატალიონის კომისარს, უფრო-
სი ბატალიონის კომისარს, ამხანაგ
ს. სოხაძეს და ღვივისი მთელ
ოქროს შემადგენლობას:

...ამ ბრძოლაში განსაკუთრე-
ბით იხსნალო თავი 392-ე ღვი-
ვიამ, რომელმაც სასტიკ ბრძო-
ლაში მოწინააღმდეგესაგ გა-
თავისუფლოა შემადგენ დასა-
ხელებლო პუნქტები: თუგავეი,
ცხენსაშენი, ნოვოკაბოვსკი,
ბაქანსკი, მტფორველობის სა-
ბუთო მეორეხეცის, ნოვოკურ-
სკი, ტაუკიდლორის, დახარე-
ბის, კასანი ველეკო და სხვა.
ბრძოლების მსვლელობაში გე-
რმანელი 23-ე სატანკო ღვი-
ვისი დიდი ზარალი მოუგებო...

სამხედრო წოდება თუ თანა-
დებობა არ არის მასწავლებლი
და მათი ერთნაბი დასაყრდენისა-
რების, შესალოა უცნობი
რებისა. მაგრამ ამ კონსერ-
ვატი, მის მართალ კადრებს
დელი შინაგანი ძალა და შიშ-
ვლობა ჰქონდა და აქვს. რე-
ალ მისი ეპიზოდები ტელე-
ფონში აგვირა, ოქსი, სიმ-
ფერა“ გათვლებს ხოლმე,
თვალსაჩინოდ წარმოგიდგე-
ბიან დიდი სამაშულო ომის
გვირგვინი, შშობლოური კავკასი-
ის მამაცი დამცველები. სფე-
რონტო ბატალიონის დამახასია-
თებელი, უტურეთი დედალე-
ბის რეჟიმენტური ჩვევები,
იმ მრისხნე დღეებდას და ვი-
თარების მოწესი, მონაწი-
ლის დღესაც ბერს საგულსი-
მის ასხენეს, უცოცხლებს
თანაპოკლეზა დაუეწყარ
სახეებს, ახლურად განადგე-
ვივებს ემწევიკაცობის თავ-
დასაცავს.

აი, რაზე მოგვიფიქრობს ეს კინორეჟისორი:

392-ე ქართული მსროლელი
ღვივისი შეიქმნა ი. ბ. სტალი-
ნის მიითითებთ 1942 წლის და-
საწყისში. ამ მილოსაღუძმე-
ლი წარბაქ. აქ დიდი სამ-
შობლის ერთგულების ფიცი
და 1942 წლის 10 მაისს ჩი-
ბარეს მხედრული ოსტატობისა
და შხადღების სიმბოლო —
სამბოლო დროშები.

იმ დღეს ვადაღებულო კადრ-
ში აღებულობა ეს საზეიმო
აქტი: სტალინი ქართველი
მწეილო და სახოგადო მო-
ღვაე ოლო მოსაშელო — სა-
ქართველოს სა რესპუბლიკის
უმაღლესი საბჭოს პრეზიდენ-
ტის წევრი, სამშობლო ვერძირს
უმაღლესი საბჭოს კავშირი-
უფის დავალებით სამბოლო-
დროშებს გადასცემს ღვივისის
და მის წარწლებს, უტურ-
ეებს მის პირად შემადგენლობ-
ის სასახლო წარბაქვებს
დღდასამშობლოს დაცვის მშე-
დითაშეშედა საქმეში.

სხვა კადრი კი მოგვიფიქრო-
ბის პოლიკების პირად შემა-
დგენლობის საზეიმო მარში ამ
ლორისმანისმან მოელმანათან
დაკავშირებო...

ღვივისი 1942 წლის აგვის-
ტოს პირველ რიცხვებში ფო-
ნტზე ვაგებულება და ამირ-
კავკასიის ფრონტის სხვა შე-
ხარებობათა ერთად სხვა ვადა-
ულობა გერმანელ ფაშისტ დამ-
პყრობთა ჯარებს კავკასიის
მუდის ძირში.

ქენებ გინახათ და გან-
სოვით, ამ ორობო წლის წი-
ნათ, 1942 წლის ბოლის,
ჩვენი კინოგერმანელები უნე-
ვანდენ რეჟისორ-დოქტორ-
ტალიონის რეალ კანდელ-
ასა და მისი მებრძოლი თა-
ნაშემეწეების, ოპორტიუნების
ღვეან არზუმულოვის, ვლადი-
მერ კოსასონისისა და ოთარ
დენასონისი დოკუმენტურ-
ქრონიკალურ საბრძოლო კი-
ნორეჟისორებს „კავკასიის და-
საცავად“.

გამოცილო კინოლოკუმენტ-
ლისტია ამ შემოქმედებითმა
ჯგუფმა, რომელიც საქართვე-
ლოს კომპარტიის ცენტრალ-
ური კავკასიის დასავლეთ
განაგანა მოქმედ არბია-
ში, უშუალოდ ფრონტზე ვა-
დელი ქართული ღვივისის
წარწოვლისა და ქვეყანაოფე-
ბის საბრძოლო მოქმედების
ამსახველი კადრები.

ეს კინოლენტი ჩრდილო
კავკასიაში, შავსანისა და ჩე-
ვენის ხეობებში ვადაღებულო
მ ა კ რ ა, სისხლისმძებელი
ბრძოლების უტურეთი მოწესი
და მისი მართალი შემატებანი;
დიდი სიმართლით მოგვი-
თარობს 392-ე ქართული
მსროლელი ღვივისის მეომრე-
ბის შემატებულსა და ვეჟაკო-
ნაზე.

თვად გინახავს, კინორეჟი-
სოროსა და ოპორტიუნების
ჩრდილ, საშიშ ვითარებაში უხ-
დებლობა მუშაობს. პროფესი-
ული ოსტატობისათვ ერთად სა-
ჭირო იყო მოხერხება და გამ-
ბედლობა.

გულთბილია ხედვობდენ
სასურველ სტუმრებს ფრონ-
ტული თანამშრომლები. მათ
შორის ნაწონა-შეგობრები, ქე-
რთული კონის ცნობილი მუ-
შაკები: შტაბის ოფიცერი, კა-
პიტანი ვითარე ვიგოლაშვი-
ლი, ოცელობის მეთაური, რე-
იტინგარ ქარლო ვოგაძე,
ლიტერატორ გრაივოლ ცხანე-
ვილი, პოლიტგერმანოლო ვაღე-
რიან ალიგვი, კინოშემაჯირსი
ლორეკ აიბინიანი და სხვანი.

ამ კინორეჟისორებს პირე-
დელ, ომხანა სადიტორი
ტექსტი, ბუნებრივია, ბეგარ
ბოლომდ დეგანსკილი ადგილო
იყო. ეს დროის მოთხოვნება
გინაბობობს. მასში მოხსენ-
ბულია „ნ“ წარწოლ და არა მისი
ამსწილი და სრული სახელი,
მოქმედების ადგილი და კონ-
კრეტული ვითარება. ასევე
კადრებში ასახულ შემობათო
შორის ბევრის ვგარი, სახელი,

ჯარების მართვის უნარიანი ორგანიზაციისა და დივიზიის პირად შემადგენლობის მამაკაცებისა და თავდადებისათვის, ბაღდადს პრესაზე და დივიზიის მიერ მუცელ შემადგენლობას.

დივიზიის მებრძოლები, მეათეული და პოლტბუნელები, რომლებიც თავი გამოიჩინეს ბრძოლაში, უნდა წარმოადგინონ მთავრობის წოდებულზე. ამიერკავკასიის ფრონტის ჩრდილოეთის ჯგუფის სამხედრო მასობრივი ფორმირების, ზაბალაშვიცი.

8. IX. 42 წ.

მადლიერმა სამშობლომ დიდი დადას თავის ერთგულ შვილებს საბრძოლო დამსახურება, მრავალი მამაკაცი და თავდადებული ქართველი მეომარი დაჯილდოვდა იმ დღეებში საბრძოლო ორდენებითა და მედლებით. მათ შორის: წითელარმიის ოსებ კაკაუციევი, სერგანტი ნ. ჩინჩალაძე, გ. ალადაშვილი, უფროსი პოლტბუნელები: დავით კუხიანიძე და ესტერ თომაშვილი, კაპიტანი გრიგოლ კვინტალიანი, ლეიტენანტი ვლადიმერ ხაჭიპირაძე, უფროსი სერგანტი ჯ. იოსავა, პოლტბუნელი გრიგოლ ხვედელიძე, კაპიტანი მიხეილ ბუხიანი, პოლტბუნელი ვლადიმერ კანკავასი, ლეიტენანტები: ნესტორ ლლაძე, ნესტორ მიქაძე და სხვები.

პირველ გამარჯვებათა გამოცხადების დღეებში ჩვენი პოეტები, სწორედ იმ დღეებში შეიქმნა შეხანიშვიანი პოეტური ნაწარმოებები — ირაკლი აბაშიძის „სერგანტი ბუხიანი“, სიმონ ჩქეიანიშვილის „პოლტბუნელი ვლადიმერ კანკავასი“, კარლო კალაიძის „საბრძოლო დღეები“, გრიგოლ აბაშიძის „ძღვის ქელი“... კავკასიონი — ხალხის დიდების სიმბოლო და პოეტთა შთა-

გონების წყარო... მის მუცელს სხემისილი იალბუხი ამუცუნებს, ნათელი და სტერკი მწვერვალი, როგორც სიმბოლო კავკასიის ხალხთა სინდისის და პატივსივების, ნიშანი მათი ამაყი და თავისუფლებისმოყვარე სულისა, სწორედ ამ იონებს იცავდა გმირი საბჭოთა ხალხი და მისი არბია ამ ორმოცე წლის წინათ კავკასიის მიწების ძირში.

კინორეკვივის ერთ-ერთი კარგი ხეცავეტი მუცელის კეცებს: დივიზიის მეათეული, პოლკოვნიკი ისიდორ სოლოვაძეს და დივიზიის კომისარს, ბატალიონის უფროს კომისარს კონსტანტინე სოხაძეს, რომლებიც დაკვირვებით ახსტლებენ ადგილმდებარებას, იმ ამოცანების გადაწყვეტის თვალსაზრისით, რაც იმ დღეს წყდებოდა ბრძოლის ველზე, ფრონტის ამ უბანზე.

კინორეკვირების აღუბეჭდვით საბრძოლო პოლკის მეთაური, მართი მიხეილ გეთია, კომისარი, ძველი ბოლშევიკი კონსტანტინე გავლია და შტაბის უფროსი, კაპიტანი შალვა წიკლაური.

1942 წლის შემოდგომაზე გვლავ გაბედვლებდა მსაფირობითობები, საბჭოთა მეომრები დიდი მსხვერპლის ფასად იგერიებდნენ შტაბის ჭარბი მალხის იერიშს... გაბედვლებდა სამეცდრო-სასიცოცხლო ბრძოლა...

მეომართა სულ ახალ-ახალი ქვეყანაელები იკავებდნენ მთის კალთებზე საბრძოლო პოზიციებს. პოლტბუნელი გრიგოლ ახალბის ხელმძღვანელობით იმ რაზმში მისთვის განკუთვნილ პოზიციებზე მიემართებოდა, რათა საიდგულო დაიკავას მისთვის მიჩნეული ზღუდული შტაბობაზეა დივიზიის გახვთის საველე სტამბაე. ერთ ავტომანქანაზეა მთელი მისი სასტამბო მეურნეობა, აქვე სხედან ასეთაწყობები და მებე-

ჭდავები... მინქანა დინიშულ ადგილებზე, ხეობაში შლინარის პირას შეიგარა მძილომა ნიკოლოზ შერიაზაძე. აქვე ხეცავეტი რედაქციის თანამშრომლებს: მველი ბოლშევიკი, პოლტბუნელი მალხაზ დარუღვაძეს, ბატალიონის კომისარ ლევიანე დღეავეტი და ნიკო კაკაუციეს, სხვები კი მეომრებთან არიან, ცეცხლის ხაზზე, სამხედრო კორპორანტთა წყროლები მზადაა. აი მებრძოლები ნიკოლოზ ცინცაძე და ვალერიან ჭაკაიური თადარგის შეუდგენს, მათ გვერდზე სამიფროსი სილაროსთან ადგილი იკავებენ არმებ პაპიშვილი და რაქდენ მარუაშვილი, მუდგე კი მუცელდებენ არტემ სააკიფისა და სერგო ზღდენიის ჯერი დგება. დივიზიის გზათვის ერთი ჩვეულებრივი დავა აღებულებია კინორეკვირების ქართველი სამხედრო ენჯინოსტების საბრძოლო ცხოვრების ამსახველი ეს საინტერესო ელემენტარულად შევიდა დიდი სამაშელო ომის კინორეკვირებში.

მუცელ მობრობაში იყო ვახუთის რედაქცია და სტამბა. მუცელ ჩქარობდნენ მისი მუშაეები, რათა დროზე მიეღო და წყეიობის მებრძოლს ოვლით, გარჯით, სისსლითა და სიცოცხლის ფასად მოიპოვებოდა გამარჯვების მათუყვებელი ჯარისკაცი კორესპონდენციები.

მთხმე, უჩვეულო თადარგის შესვლიანში მეთორები, რათა მიწის მიზანბრონ ბრძოლის ველზე მამაკურად დაცემული მებრძოლი, ზუგდიდელი შთაი დივიდა. გამოსახოვარი სიტყვებს ამბობს უფროსი პოლტბუნელი მანარბაძელი ვასილ გრეკოვი. მებრძოლთა ჯგუფი თითქმის ბაქთით ავიკლბს თანამოებრებს... აქ მოსულან ფრონტზე, დივიზიაში სტუმრად მყოფი ქართველი მეურნეობა — გიორგი ქუჩიშვილი, კონსტანტინე ლორთქიფანიძე, კარლო კალაძე, სოლომონ თაყაძე და გერ-

მია ქართველი, რათა მართვი სტენ თანამშრომლები წაეული სიკეთის...

გულსმეყვითა, მერამ ოპტიმისტური ეს კადრები. მებრძოლი წყნარად სარტყენს მამაქართველი მუცდარი ბაღდადში — მიხეილ ხაჭიპირაძეს, რომელიც მამაქართველი და მამასწილად ვინაგვრების ვახს, მათ შერი უნდა იძიონ...

არტილერიისთა პირველი დივიზიონის მეთაურს ალექსი პარიშისშვილს, შესანგებ ბატალიონის კომისარ ვლადიმერ კანკავასს და 802-ე პოლკის მე-8 მსროლელი ასეულის პოლტბუნელი ვლადიმერ ლურსმანიშვილს მადლიერმა სამშობლომ საბჭოთა კავშირის გმირის წოდება მიანიჭა. 400-ზე მეტი მეომარი ორდენებითა და მედლებით დაჯილდოვდა.

დივიზიის ვეტერანთა შორის ბევრი მინაწილობდა საბჭოთა სახელმწიფოს სასურვრების აღწერას, საბჭოთა არმიის განმანათლებელ ულმურებში.

ამიტომ 392-ე ქართული დივიზიის სახელი და საგმირო საქმეები აღუბეჭდილი საბჭოთა ქვეყნისა და ჩვენი პარტიის დიდებით მოსოლ ისტორიაში, მამაკეთა და გულთა მტკიანური.

ომის დროს შეიქმნა ბევრი ლოტუმენტური ფილმი. მთავალითადა, რეჟისორ კოტე გრებოშვილის „გენერალი ლეჟენდიე“, რეჟისორ შალვა ნომედიის „ომი ზღუაზე“, რეჟისორ ლიმიტი ვარლამოვისა და შალვა ხაჭუთავის „კავკასიონი“, რეჟისორ გიორგი ასათიანის „ჩანჩინაძის გვარდიელი არმიის უკანასკნელი ბრძოლები“ და სხვა. მათ შორის ჩვენი გმირული წარსულის მერეცხლი უფრელებია 392-ე ქართული მსროლელი დივიზიისა და პირად შემადგენლობის უჭეკობი მემორული დიდების ამსახველი კინორეკვირებები.

კალბო კინორეკვირდანი „კავკასიის დასაცავად“.
მარცხნიდან: სახელმწიფო ბატალიონის კომისარი კ. გრეკოვი, ს. თაყაძე, კ. ლორთქიფანიძე, კ. კალაძე, ე. ქარელიშვილი, გ. ქუჩიშვილი. 1942 წ.

კალბო კინორეკვირდანი „კავკასიის დასაცავად“.
მარცხნიდან: 955-ე საბრძოლო პოლკის კომისარი კ. კალაძე, მეთაური ბ. გეთია, შტაბის უფროსი ნ. წიკლაური, კავშირგაბმულობის უფროსი ბ. გიგაური. 1942 წ.

ხელის ჩაშორება

მატყვარი თანხები სახსონად

მატყვარი თანხები, ხელის ჩაშორება სიყვარის გამოვლინების უტყვარი ნიშანი-მეთქი უფრო მაშინ მგონია, როცა უფროსები მართმევენ ხელს. შიხაროდა რომელია მაგრამ ნელ-ნელა უკან დარჩა ბავშვობა და მეც ნელ-ნელა აღმოვაჩინე რომ მთლად ასეც არ სოფილა საქმე. დემოკრ, მიმეველ — ხელის ჩაშორებით რასაც ეტყვი იტყვის თურმე! ამ მოულოდნელ სამშუხარო აღმოჩენას რომ დაეკვირვებო, არა მგონია, დარდმა არ დაგვირიათის. თუმცა, სადაჩვეულო უფროსის იქნებოდა, ისეც ბავშვური გულუბრყვილობით უფრებულ ცხოვრებას. მოკლედ ხელის ჩაშორებაც არც სიყვარის გამოვლინებას ნიშნავს ზოგჯერ, და ბუნებრივია, აღარც მისაღებად კეთის.

ხანძარი

— ხომ გითხარი, ქარი ამოვიარდება-მეთქი, — ფეხი შერინაცვლა გოგონამ და მონღღღღღღ ავტობუსის კარს რომოხობს გაიხედა, — აჰ, რას მიაჩნებინებენს გოგონებს! — არის, აჰ, ნაირნაირი კაბებიც ფრიალი!

— არ უნდა ლაპარაკი... პო, ქარი ამოვიარდება-მეთქი, შენ კიდევ: ქარი კი არა, ნებვა ნივანანნადა გაიძვრის საიდნაზე და მაშაპაპარად გაიჭრისოოო. ვეც, თუ არ ამოვიარდება!

— როგორ მომეცა, ფრია, ფრია ხანძარი? — ამას რა ფრჩხილიჩა ჩანებდა და ზიარული მოქიანება უნდოდა! ერთადერთი ღრუბლის ფოთლა ჩანდა ჩრდილოეთის ცორების თავზე. ისეთი სიჩქარით მოიწვევდა ჩვენვედ, მაშინვე მივიღებ, ქარი მოიარია-ლებდა... ხომ შეხდა, მინახე დამტყვარის ვერაფრისა პოულოდა, ისეც ის არა სჯობია, მაღლა იფრია და დასტეხე მაინც?

ისი უხეზურულად ვარ ჩაქვილიო, გვერდზე ვერ ვტყვარადიო, არადა, როგორც მინდა თავის მეც დაეძლიე ენით წყალი. მოვიხარდი, შეტყვარებას რა დიდი ჯგავა უნდა, მაგრამ გატო მივიტაცე ვერდილი და, ერთივე უნახო მართლა შეტყვარადი, უხეზურლობა შენ მაშინ უნდა ნახო.

— ცოტა მოუმბატე, კაცო, რა ჩიჩილა ურემითი მოაქრიალები! — ელიდაც გამსტყვარი მოუფრს.

— მოუმბატო, განა გუმიჩი გამოიტანე ქარხნიდან... გაქვიფებას რა უთხრა, თორემ რაღა დარის ამისი ნადი-ნადობა, მთელი სამი წლის ჩაბარებულად უნდა იყოს ჯარი!

მეც მალომალ უხეზებდი სათიხე, — ჩვენი დინამო! თამაშობს იფხასში და სადაცა ტელევიზორი გატკბება.

— გაჩერებაზე ჩამოიხე, — მოუფრს უხეზება გოგია, კიბის აქვიჩითა სახალურებზე ექვიფება მთელი ძალით და ზურგიდან ანუება ხანდა — კარის გასაღები აფილი უნდა დაეადოდას როგორმე.

გაიქვირებული დედაკაცი ისე იხეზება ერთბაშად, თითქოს სკამზე მიყუდებული ბერკაცის უნდა ჩაევიფოს, არადა, ძვლის არღებდა პიხისასაც:

— ყველა კი არ შემოიფება ქალექში! ბოდიში, ჩემო ბატონო! ეტყობა, ყრუა ზურკაცი, შევირცხვალა დედა — საკი უნდა დავუთმოს ქალს, მაგრამ ისეთი ქვედა, გამოსვლას ვერ ახერხებს და უხეზულად, უხეზულად და უხეზოდ ბუღარაობს. დადგომის არ აძირებს, მაგრამ ავტობუსი ერთბაშად უკაბებს სიჩქარეს და ბერკაცისგან სველ ხეცოტყვება.

— ბარემ ერთად გვეყურებინა, სადა გაქვიფება სახლი! — ვუხეზებდი გოგია.

— მე ვიცი, მაგ უფრებს რაც მოსკეობა დილაზნულზე უნდა ავიჩიო! — სოფელში გავიჩიოვარ. რა ვქნა, შენც ხომ არ ნამოსულადი!

— ამ ბედურდ გავლაშინა რა გავაკეთო იქ, ვნახსი არ შეისვლება და ბაღრა-პოსტანში.

— ნუთიშე მტრია სკილილის მოსასვლელად და, ორი დღისევედ არაფერი ვიფიქრე... აჰ, კარგავ იფიქრე მანში!

გაბმულე ქრიალით იღება და იკეტება ავტობუსის კარი.

ჩადგომისა არფერიც ეტყობა ქარს — სატვირო მოქიანების ძარბავა გადამტყვარი ბრეზენტის კუთხე ბუღარადა და ისე აქნებს, გაბრაზებულ ქალქები მაგდრის, განახარებულს რომ ბერტყავან ხოლმე.

საზო შიხაროვანი

ავტობუსი ძვლის ერთილაც მოკლედ აღმართზე, მრთი თალია ისიც კი ვიფიქრე, მოდი, ჩავალ და მოვაკევი-მეთქი.

ისეც საიას დახედე: ზუსტად თოთმეტი წუთიოდა დარჩენილ წუთმურთის დაწყებამდე. თოთმეტი წუთში კიდევ, ბატონო რომ დავეხსი ავტობუსი და სულ გარედგას, აქედან ფეხითაც კი მოვალ შინამდე-როგორც იქნა, გაივარა და ფერდობზე შეუწილო ნაქვინარეც გამოჩნდა. რეა წლის ნინ ამ ვადასაკარგავში რომი გადმომაგდეს სახეობრებლად, მაშინ ჩავარეს ზე ნაქვინი. ამ ხნის მაძინელზე ისე აშოლნე ცისუნ, ფერდობის თავზე განწერებულ სახლების ქვედა ფანჯრებს ჩრდილში მოაქვიფე უკვე.

ავტობუსში უჩვეულო სინწინარად, იფიქრებ, რისი ამდინ ხანზე, ცარიელი მორავდაც. ამ სიჩქარეში მოულოდნელად, გვეყვარება ისისი შიფრის ხმა:

— ცეცხლე უყოფია ნაქვინი! ორი დაბალი ნაქვი ისეა აბრიალებულია, თითქოს ნაქვი იწყოს.

— სანაქვლის ჩამოვიღებარ, ნახე ვარ საათში ხის ნასახლე აღარ იქნება მანდ, — სვლას უხეზებს მოუფრად, — ვაი, ხალხს დაძინებდა, ხალხს, როგორ არბინად უფრებენ!

შართლად ასეა: დღე-პატარა ფანჯრებზეა გადმოყუდებული და ხელისის ქვეითი რაღაცეს უხეზებინა ერთბაშით. ავტობუსის ფანჯრები დაეჭვივალა არ იყოს, ხმა მაინც ვერ მოაღწევდა ჩვენამდე — აქედან იქით უხეზავს ქარს.

მახალ ნაქვებს თუ მისწვდა ცეცხლი, არა მგონია, ბინებშიც არ შეიხეზდის.

ქალები ვიფიქრებენ, კაცები კი საათებზე სიხეზებინან.

ამასთანში ნაქვების თავზე ნანყვე-ნანყვედ ამოწელი ბოლიდა ჩანს.

— გააჩერე! — ვუფერი მოუფრის და კარისკენ ვინეც, ძვლის მივარდევ აბუღარებულ ხალხს, — გააჩერე, რომ გუგუნებ!

— იმიო უხეზებე! შიქლითა და, შენ რაღა ძალა გადგავა! — ტრტყვარან აჩრებს ავტობუსი.

— შენ არაფერ ვიფიქრებ! — ანუეტილი ვეხეზებს თავქვე და ვიღრე ბოლის სუნი მიცემოფებს, პირ-

ველვე ნაქვს მოზრდილ ტრტს ვამტყვრებ, მაგრამ ახლოს რომ მივდივარ, ვხედავ, ისე გაძლიერებულა ხანძარი, ვერაფრის დაეკავლება ამით. ათიოდე მოწორი ნაქვი უკვე წავალი და ახლა ტყავა-ტყუციოთ ინგის მაღალი ნაქვინარეც მივიხედე-რომ ვიხედე: სამი მაღალი ნაქვი რომ მოიქვას, აქით ველარ მოსწვდება ცეცხლი და ეს მშვენიერად ბავშვებული ფერდობიც გადარჩება.

ფერდობი ავიჩინე მაშინვე, ფანჯრებზე გადმოყუდებულ ხალხს ვაძვება:

— საჭრელი ვეწვებოთ რამე, გადმოვიგდეთ... ცული, ნახავის, წაღლი... რა ვიცი, რაღა გაქეთ!

ნახავს დატყვებე ხელი. ვივარადე, ჯერ რომელს გაკარგავდა ცეცხლი და მეც ისის დავეყენე მთელი ძალით.

კიდევ მანქანა დამუხრტვდა და თოთმეტი წუთიოდა კაციც მოვიარდა, ტრტს დაეკავდა, ვადასინა და ხეც ქვეითი გადამბრუნა ნაქვინაში.

— ახლა აქვით ისეც ცეცხლის მხრიდან ნაქვიც!

უხეც გადვარკეთიოთ სამივე ნაქვი. იქ რა იყო ჯანის დამსაძინებელი, მაგრამ ოღელავი გავივარდევ. მოჭრილი ნაქვები ვახეც ვაგვიართოდ და შერეულა ვაგებულე ხანძარს!

— მაღალი ნაქვინებისკენ მიმტყვარებულად ცეცხლის ეწვია, თითქოს ჯიხრება — არ იქნება არ მივწევ. ბუფრი ვივად, ველარ მისწვებოდა ვერაფრით.

— აქ ვიფიქრებ? — მეთიხა იმ კაცმა და მანქანის გახედა — მინაქარი ლია იყო ისევე, ზემოდან წინაფენილად.

— არა, ვაღმა დასახლებადი.

— სანატყრესო!

— ქვეითი ნაქვიც ცეცხლი! ქქქარა! — მუსავე ნაქვების კუთხის ფანჯრებთან ვიფიქრის ძალი, — გარაგებს რომ მისწვდეს, დაეღუპებიან! ქქქარა, თვეც ოსრები!

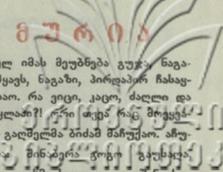
ნინ მე ვაგვერდი, ავიათავ ფერდობი, ვაგვერდი, ავტონი მუშები და ფანჯრებზე გადმოყუდებულ ხალხს ბარძიქანად ვეუყოფილი.

— ერთი თვეწინ სუვეცდაფიცი და თვეწინ ვარაფრისასკი.

იცოცხლებ, ახლა კი ივადრეს ჩამობრძინება...

ბერანგი ორგან მატქს ამოწმავარ,

შარვალი ზარემ ათავს - გადასავადები იორვე. ხის სუდრუანებებსა და ქიხიბაბებს რომ არ ვანებებოდა ცეცხლს, ალბათ მაშინ მომეყარა ნაკერძლები. ასე იქნებოდა, იორემ ის ჩადგომული კაცი ცეცხლზე გადასული ნახევ ვერის მგ არ დაშეშებოდა! - ტრტიბიდან ისევ მიზრუნურებს წყალი.

- აბა, ნავედი! - მუხუნება ის ჩადგომული კაცი და თავის მოძველებულ "ფიკუსში" ათავადებებს, - სამუშაოზე არ ვიყო ნახახველი, ავიღედი ჩვენსა და გავიციბოდი ერთმანეთს.

მეც რაღაც უნდა მეთქვა და იმით უფრო ვკითხვ:

- სად მუშაობ? - ქარხანაში, ოსტატად. დღეს მეორე ცვლიში ვარ, - შარვალის ოფიცინაზე, - ესეც არაფერი, კიდევ შეუბნებები სადმე.

- აბა, აბა, მანქანანი ჩაახადებოდა რომ დაიხარა, მაღალი, ქარბაგი კაცი დავადავლე, - ხანძრის ჩაქრობის გეზში რომ გავხვდებო, ეს ის კაცი იყო - ფურული უფრული და კალიში მივინჯე ხელში.

- თქვენი ვეარი, სახელი და მისამართები მიმოძიეთ, ვახუშტი უნდა გაგვჩეროთ.

ჩადგომული ისევ წელში აიშალა, მიტრიალდა და უფერის:

- ნადი, მიმწვედი თავიდან, თორემ საავადმყოფოში გასანერს გაგახელი!

ის უცებ მიწნადა ავიღოვან, თითქოს ხელი უბოძებდა.

- ყველას ერთხელ როგორ ავშალა უფროსობის სახდრული, კაცი, ყველას ერთად!

ის ნავედა და ახლა ჩემი ხსნი კაცი არ მოვიდა?

- რომელი შეგეკარებოდა ნე-აბ? - მოლუფალი კითხულობს, ახლა მეც ავიღედი:

- კარგად თუ ვერ გაიგა, სიამონებით ვაგიშვებო.

- დიდი მადლობა, ჩემი ბატონო, - დამიღობი ჩამომართვა ხელი, - უარების ღრინი ვიყავით.

იმავ უარესი რაღაც უნდა მეთქვა, ახლაც ვერ გამოვიდა.

ტაქსი მუშაობდნენ: დღეს ერთი უჯდა საცქის, ცვლი - მეორე, ანუ ერთმანეთის გზაში იყვნენ ყოველთვის. რაღაც თქმეს უნდა, სხვა სამარწმუნო ტაქსის შორეულ ასე მორეგულირებდნენ ასე ვთქვათ, კანონისა და წესის თანახმად მანქანები თითქმის ერთიანი ფერისა ჰქონდათ, ერთნაირად მოხლები და ვინაიდან ნომრების დამახასიათებელი არ მოსწავლია ვერც, ჩემი მეზობლების არ იყო, მეც არ მოფრებით ვახსენებდი ერთმანეთს. - ერთი ქვიშისკანა შეგვდა და მოხდა უნდა ისე გაეკუთვნა, იფიქრებდი, ქამისთვის დრო ვერ გამოუტყვინა და მოსტინის საფრთხილებლაც ამიტომ დამსვავებოდა. ისე ცქავდა ლამაზარკობა და ისტერი, გვგონებოდა, მისწრაფებოდა - თავს თუ არ ატყობედი ჩაკორტებით, ახრს ვერ გამოიტყობდი ვერაფრით, - ერთმანეთს ახვევდა. პოლიმოკუცილი სიტყვებს, არც მშვენილად ატრებებდა და არც მისი აზრი, როგორც იტყვან, მიდიდა და მიწევდა თავისთვის. ერთხელ იყო, ვახუშტულზე, კრახანს შემოვირბინა მანქანაში და საქარეს ცეცხლი დაიწყო და დანიყო, დანიყო და მანქანისთვის არ მოულო სიჩქარე, ვერჩაათავადებო ბოლო გაჩერებამდე. პატარაობის თურმე ბოლოდა ასეულა და მზისს უცვინა. უტრიალი, უტრიალი, იმ ზოგის ნახსენებლას იმდენი არაფერი, ტრიალს დაუტყობია უფრეფრად. ვერც ხეწნა-მუდართო, ვერც მოფრებით, ვერც ზურჩალები, ვერც ვაგურებინათ ვერაფრით. მაშინ კი მოხდა გადარეული მაშინისა და ისევ ბოლოზე არ შეუხვამ? მერე კი იცოცხლა, ჩაუხვტია ხმა. ასეთი მშვენიერი რამების მოსმენა შეგვიარა საათის დაკარგვად ნაშფაფად ღრის... საგრთვად, ის მანქანაში რომ ვისხებოდე, სული გბოთით გვეჭვია, ვმანდა ლაქაქადავდი არ გავირის, რამეს არ შევსჯდეს და არ ამოვეფრეთსო. არადა, ნვეითი დამქონდა მანქანა.

მაგრამ მის მიხვედლი იყო რაც იყო! თვევდ მარტო ის თქვით, რომელი უზამბორო ან ვხვებოდი ვადორებს, წყნადქვიბებს, ვდევებს, ქუა-ვარებით საცემ ნამოღარამებს, მწერებლებს, დოკუმანს ხელმწიფებებს თუ ემშვიტე მღვდლის წყალობის გახელმწიფებებდ მწიწის წყალობებს. პოდა, ვეცლა ისინი ბრმა კრებულებით ერთმანეთის ასლები გავგონებოდა. ის შოფერი კი, ეს მეორე შოფერი საკუთარი თავის გარდა არავის შეგვდა და გასაშვრებელი ვინმე ამიტომ გახლავდა იმ ხუთი წლის მანძილზე. ჩვენი უნდადობა რომ მიყავ-მოყავდითი სამარწმუნო ტაქსით, ერთხელ აღაპარაკდა, წარმოუდგენელი - მარტო ერთხელ! ერთივეთი წინადადება წამოსირკდა, მხოლოდ ერთადერთი... ისე, კაცმა რომ თქვას, მტე არც იყო საქმერი...

მანადებ ბვედრც ვეცადა, ვერავითი გაარკვევდი, როგორი ყავდის ხმა ჰქონდა, რისობისა თუ ნივინა,

რაკი არ „პოს“ გეტყვოდა ამ „არას“, ანდა კიდევ თავის დაქვემდებარებით გატყვემდებარებით. მოვესხნებოდა, რიგში მდგომელი შეღობებულ კაცს არასოდეს დაეღუვა შეუიხება:

- უკარავად, მაღლ ნახავთ!
- პო.
- ძალიან მერქანება, ფეხზე დავდები.
- არა.
- ისევ ერთ კაბიკი ღირს მიღეო?
- პო.
- შეგობრობის ხიდი გაქვთ?
- არა.

(გასასვლელში, სკამებზეუა გადებულ სახატურყო ფიცარს შექვია მეგობრობის ხიდი).

ეს იყო და ეს! საცქის რომ უჯდა, ვეება კაცი გვეგონებოდა. ვანერ ბუტებზე თაქვი დღის, სოქურა ეღო და კისერი ყოველთვის მწრებში ჰქონდა ჩამტრალი - ასე გაქსურებდა ვახსნიდასან ამოქმანა აფენილი ქავენილს არ მანქანაში აფხვლები ქავეკრავდა ხოლმე და ისიც თავის ურტყამდა ქერს. ამიტომ ქერზე აერული თეთრი, წილიწინწინლებიანი მუშუამა თუ, რა ვიცი რა შექვია, მთავად გადმეფული იყო მისი თავის ზომიზე. ისე ჩანდა, თითქოს მუქი შარავანდელი აფხვასი.

მაგრამ ვაგულობს რომ დინახავდი, ვაგავრებოდა, ამხელა ტანის ასეთი მოკლე ფეხები ნეტა როგორ იქცურს. ისე დაიღობე, დაიღობე კი არა, დაჩარბებოდა, ახალფუხად მუღმა ბუგუნა რომ იციის სადაცადა თავი გადასამალავს და უხელს დამკრავს მინახე; ლამის ხელის შესასველებლად ვაგვინა.

ერთხელაც ერთი დედაკაცი ამოვიდა ტაქსით, თურმე განბარებულა, რე იტყვი! - თხოვე მის ერთადერთ ბოქს ხუთი ზედიე შეკლია, ხუთივე ვაგო, ახლა კი ბიჭი შესქინდა, თანაც რა ბოქი! მიდი და ნუ გაგებარებება!

კვილი ვაგვრებდ დედადები ვვადანი - მანქარულად ვაგვინილ საუპარი, რა თქმა უნდა, შეღებულა. ბოლო გაჩერებნაზე, რაკი კართან ყველაზე ახლოს იყო, პირველი ის ქალი ჩავიდა. ვერ მოსიზმა და გამებტებით მოვაჯახუნა ვარი.

- ნელა, შე მოხლებდლი! - აბუბუნდა შოფერი, - მეორე მხარეს არ გაიტანე ეს უპარენიო პარი! ყველანი ერთბაშად ვაგურით, მაგრამ გულს კიდეა ის გვიმშვიდებდა, არაფერი რომ არ გაუცია იმ ქალს. უცებ წამოვიწიე, შოფერს თითქმის ძალით ნაკველებულ ხელს და მაგრად ჩამოვარდით:

- შენისთვის ქვევანი ბვეერი არ შემხვედრია ამ ქვევანზე: ცოცხლია ბრვიცი რომ ჩხა, რვეინი და ხმასაც ამიტომ არ იღებთი თურმე. დედი მაღლობა, შენი კორმე! იმ ხელში ქალის მინოდებული ოცკაბიკიანი ვტრია.

შეგობრობის ხიდი გაქვთ? მან უტყონდა, არ იცის ეთიომ? ძალიან კარგად იცის, მაგრამ საყვედური რომ უნდა ეთიხას რაღაცაზე? უცებ მოკარ-მოხალაგების საყვედურს და ვიდრე ქუას მინავედრს, ის უკვე მორჩენილია სცილსიხობის. ასეთი უნდა აქვს და, რას იჩამს...

მართლაც სამჯერ ჩაველი იმ ჩახსავალი მურისას სანახავად. ბდი არ გინდა - ვერა გნახე! ერთხელ ვაგუას უფროსი ბოქი რგო ნახალყო ტვეში სოქოვ და იმას ნახაყოლდა. ახლა ისიც თუ მიიჩრის რაგუაზე, სოქოვს იცინის ჩემი მურიალი, ღვინოს პატოხა ვეცემ და, ცარილი ხელდა უნდა დავუშვა თაქმი... ერთხელაც თითონ რგოს ნახევენა ვვერდითა სოფელში ვიღავთ ვერწმინდა ნავთბარი სანხუვრად. დავუწედა და რა დავუწედა, თანაც საკუთარ ვებოში. შეიძლება მესმანდა კიდევ ვაგუას ორღობით რომ ათუხევი, მამიდგომელი შეხვებდა, აფთიკიანად მოვიდოდა, გულის შეტევა დაგმარდა დედაგვებს და ვერ მიითხრეს, ვე წამალი კარგა ხანია აღარ გამოჩენილა. რაღაც შემურებოდა! - გამოვართვი რეცეპტი, ზეით თულავს ვეცი, ქვეით - ვურჯავანს, აცაბა - ვყარდის და ვეზინდების ქალის ვაგავარე მამიდა...

ისევ მურისას სანახავად მივიდვარ. ვაგავსუცი ვაგუას ორღობით და უხომცემი მამიპინიჩა: მერია, სადაცაა ჩემი მამიდგომელი გამჩრინდება - აფთიკიანდ ოპოვიდვარო. შალობის ღვინოს, არ გამოჩენილა!

ფრთხილად მივეყვები ორღობით: ნუნელ მამაპინიჩა დეუაწუნებდა ნებია და გუბები ისევ საცხეა ვუ-ვერია და ტალახით. გუჯავს საყვედურებად ამოსვლა არ მინდოვდა, ახლა ამისი დრო მამქეს? - ბოძისსთან აქამდე უნდა ვაგამოლა საშახარებო - ვტრემში მივიდვარო, ვტრემ ამბობდნენ, არქილეგოური ვაგობები დანიწესო. სანტერგოთა, მართლად დანიწეს თუ ისევ ამბობდნენ.

სამარწმუნო ტაქსი

სადაცაა წელნაიდი ვაივლის, ის შოფერიც აღარ გამოჩენილან - ალბათ სხვაგან ვადაიყვანეს, თორემ არც სამეშინო ასაკისა ვეხობით რამე ვერცხვრებით და არც ისეთი ამრეგული ჩანდნენ მაინდამაინც, ვირის აბაზოში ამოვიყოთ თავი. არადა, ლმერობიანი, თვალები მაკლას ორვედი, ორივენი ვერ სამარწმუნო

გმობის რვა

ბავშვი

— ტირი? რატომ ტირი? — უკვე შემობრუნდა ახალგაზრდა მღვდარი ბიჭი, — ჩემ ტირი, ახლავე პეპელას დაივიწყე და მოვილ...

შეხვედრის შემდეგ

შობიკი პაპიაო ლადოსი. შეხვედრის შემდეგ გაუჩინარდა. მიხვდა ლადო მისდევს, მისდევს...

ჩრდილი რაზანი გადავიდა ლადოს დანაშაულებულ კისრებზე ოფისის წვეთები ჩამოსდის და მველბურღა უწყვილა დამკისწონებლებიან ფეხებში...

სადარბაზოები ქალი გამოვიდა. ტროტუარის გადაჭრა და წყლისფერი წყადა.

— მზემ არ დადგარს, კაცი, აქ რა საიღვე ადგილი ნახე!

ლოდომ თვალი გაახილა. ცოლს დარტყვებით ამოხედა, თითქმის დანაშაულებულ წასწრეს და წამოდგომა სცადა. ხელები ერთიანად დახუტებოდა, კისერი სტიკილი და გაბრუნებულ კეფაში თითქმის მიეცოქებოდა.

ცოლი მიხვებოდა. ბარბატიც გადასა და ფეხი ფლოსტეტში წაუთარა.

— უხ, შენი!... — შვიკი კაცი ისევ დონიერ ნაშრომით იდგა და გათურქულ ძილს ავირებდა.

ბავშვში ნაწოლი ბალახი ნელ-ნელა წელებში იმართებოდა.

ლი ახლა ერთ სახლში ცხოვრობს.

— წიღ, შენი... — სარდაფიდან ამოვარდნილი ძილს ვილიყის ვიწები და ფიჭვის შიშობილი ნაქვერი მოჰყავა.

— „ღობათ საწყობში ჩაიბარა“ — გახელა ლოდომ გამოთურქულ ძილს.

საწყობი შენობის სარდაფში იყო. მისი გამგებელი „შვიკი“ და გამამდირო კაცი, ამოსასვლელთან დონიერმეყოფილი იდგა და ძილს ღედას უთვინებდა.

— „დობრივად“ ვითომ ამ ძილზე მტერი ნამუსი ჰქონდა.

— მიღ დაუთა, ცუგარი, მიღი! — აქვითა ფიხისა. ძილსა ერთხელ კიდევ გახელა მღვდლსა. რაჟი ვინაო არაის მერხისო, განზონთან ახლოს ჩაივრება და თვალები მოხუცს მიაცივს! — შემედი, შვიკიანი შემიცი! — ძილმა წამოიწია და ისევ ჩაქდა — არც მე შენდობი ხომ, ცუგარი, არ მუნდობი. იმის გამო არ მუნდობი... ყველა ვინაო ჩინი ხომ არ არის, შემედი, შემედი.

ძილი უფრო ახლოს მიჩვიდა. მოხუცი ხელს გაუტყრინდა, გაწვავა და უკლი დაიტყინა... ხანს ჩრდილმა აფიქრებდა. ლადოც მიჰყავს. საიდანდეკ უე-

პელი გამოჩნდა. „პამა“ — შეყვდა ძაღლი და მიეტანა.

— წყარად! — დატუტეს ლოდომ — ვეგვი ჩვენია, რას გმობს, იყოს.

ბილი ისევ ჩაქდა... პეპელა დაფრინავდა. ხან მალა აიჭრებოდა, ხან ბალახში გაბნობდებოდა, სიფრთხილ მთხატულ ფრთებს ასავსავებდა.

— პეპელა-პეპელა დაჭევი... პეპელა-პეპელა დაჭევი, — ზურჩებოდა ლადო.

უცხე შეწყდა მანქანების ხმაური, გაქრა ერთფეროვანი, სისკეც ურბავდა აუღებელი ცხლები. გავიჩნა ვარზაბა, გაიშალა... გავიჩნა კი არა, მინდოჩი, ვეებერთელა მინდოჩი...

„პეპელა-პეპელა დაჭევი, კორკტინის ვაჭმევი“ — მისდევს, იღვლა, მინდოჩი კი არ თავდებდა. ზებე სასუქ აქვს ცეროცელით. ხინდანს მღვდებმა, ცეროცელს გადასხნის და მარცხველს პირში ვადალუშვებს. უცხებური გემო ჰქონდა, მოტკბო? არა... ლადო ევლარ ისხუნებს გემოს — ყველაფერმა დაიწყებდა იცის... ზოდა, გარბის ლადო, გარბის — „პეპელა-პეპელა...“ მოხუცი ციფლი მოვირია...

ორ აყუდებულ სახლში მოქცეული გავიჩნა მოკლე და ვიწო იყო. ქალის მტერი ვერ ვამეტიებინა ბალახ-ბუბუბის ვითის. თუ დასჭირდებოდა, ალბათ, ამასაც არა დაიფიქვდა, გადათხრიდა, დაბაჩნებდა, გახვინებულ მთავალსართულიან შენობას ხელისგულისოდენა სიმწვანესაც წაართვებდა.

ბავშვში ორიოდ ხეც იდგა. ზღვრულითი ჰამასა ვაკილდებოდა და იყო ბავშვების გაბმული ზურხები; შეხლა-შეხოხლა — არა მე უნდა ვეჩხარა, არა მეო.

ლადო მართებულად სართულთან დაფრინდა ჩამოსულიყო. ფლოსტეტები გავიჩნა კიდეზე, შორსეული სკამის ძირში დაეტოვა და ბალახზე წამოწოლილი დამკისწონებლებიან ფეხები აქეთ-იქით გაეწყო. დიდი-დიდი, ორი კაცი ეიდევ დედებოდა, პო, ერთი ბავშვიც ვაკორტილდებოდა, ეგ იყო და ეგ, იწვა ლადო და ქალაქის ყურე მთავრს ყურს უვდებდა. „მეც რამხელა გახელა, ეს დღოც კიცილი, — შეიქრებოდა, — მორიგოვით ვიფიქრო და აპქითა აუჭირობა... რა ზარები იყო, რა ხეობო...“ ჩადგეს ეს „კაროკები“ და მთელი სოფე-

სავალახოდ რომ დავაჯივინო, მეტი კი არ უნდა ბიძინას, მანქანის რომელიღაც ნაწილის დაღატკ მორიხეზებს, რისი ჰერმეტი, ნეტა ში-ნამდე ავთირობო და, მოქცამა ჰირო — დღეს მანქანა ვეკარ გაახვები იქით. მერც, დავაპირებთ და დავაპირებთ ნაწავლს, დავაპირებთ და დავაპირებთ!

ტიშკარი ღია ჩანს, მაგრამ არ შევივარ, ძაღლია მანქანა და, ემანდ შარავალი არ შემომავლითოს.

— პაი, ბავჯავ! — რომელი ხარ, შვილო? — ნატო ძალო გამოდის ხაჩიხიდან, — მომბრანდი!

— მე ვარ, — ფხაბორული შევივარ ვარ ვიცი.

— მოი, შენა ყოფილხარა რა შორიდან იმხამ, არ ვიცი? — ვაგზე უჭირავს ციმიანი ხულები.

— სად არის ბავჯავ? — დელას, ენანხანი ჩავივლილი. აქ-ამდევ უნდა ნაშრომითიყო. შემოდი სახეში, მოუხადე.

— არ მცალია, ძალო, სად მცა-

ლია... ისა, რა ვიცი, ჩაახალაპი ნავაზი მოვიყვანე და იმტომ არა ნახვალბო, გუგურსო.

— ძაღლია, ძაღლი, ზოგიერთი ადამიანი შემოიჭრებენია მაგასთან!

— მეზობლის სახლისგან იხედება. ის მეზობელი, მოქცამა სოფელმა ნიცი, რვევინია, რვევინია, ვაცელა-გამოცელსავე მიდგეს საქმე, მოღად უნარის ძაღლს არავინ გაიმტებებს იმამი.

— რაკი შენც ამას ამბობ, ძალო, კი ღირებულა ახუთი სოფლის ითხვერ გათქოვდი!

— მთელი ღამე ხუთი მუხელი არ ჩაიხრება. უამბოდ ყვეა არ იცის და ნმუტხური, დღისითი კი ძილად არის ნმუტხური. ენლა მთელი ჯარი რომ შემოგირაოდეს ვიცი, არ გაიჩაწუნებს, ღამე — მტრისას და ავიას!

ქმნა არც იქი სცდივანი და არც აქ იცის. შემოხედლისას ხისს არ გასცემს, მაგრამ მერე კარბთან ჩაუდგება უშუალოდ და გართო აღარ უშვებს. ვიფრე ვენც არ დაფრინავს, მანამდე არ გაუშვებს არავინ!

— ახლა არა ხიქვა, ენანხანი ნა-

ყვარ, თორემ დაგავიწყდი!

— შური, მიდი, ვინ გაგაცნო, აბა, მიიდი!

კიბის ქვეშინად გამოიზღუნა ძაღლი — ნმინდა ხისხისს ვაცასიური ნავახია.

— აბა, მურიავა, გაუცინა! — გლიმება ნაბო ძაღლს.

ნავახმა დარტყა კიბილი და კუდი აიქინინა. ახე, კიბილისი კრეჭითა და კუდისი კიბინით მოვიდა ჩემთან, რაც მართალია მართალია, კარგი მოვლელია.

— ხათი მივეჩქარება, შვილო?

— ჰქვიწილი მივდივარ.

იმის შემდეგ აღარადა შემხვედრია ნაღლი ნავახი: ქვიანია და, მაღალკუნება, ძაღლსხელი.

— იმ ტყველად და ტაღლით მავ თეთრი ხალათისა რა ვინდა?

— ჩემმა ცოლმა, იქ უფრო სტუმრინაობაო.

— მართალი უთქვამს... ცომა ეხელავ, ჯუჯ ნუთში მოვრებდი, მანამდე ვეც, მურიანისად გართო და ამასობაში გარეკვ დაბრუნდებდა. შური ნინ დამიჯდა და მონწყინილი მიყურებს.

„ალექსანდრა კუპცინი“

როდინე ქორინა, შირი მკვირვლის კამიის ლაზარაბი.

დიდი სამამულო ომის დროს თბილისში მოსკოვთან ჩამოვიდა ხელნაწილის სხვადასხვა (არაგს მოღაწეობა ერთი ჯგუფი, მწერლები ჩვენს ბინებში დაივიწყეთ ქართულმა მწერლებმა. ჩვენთან დაბნეულ ცხოვრობილი როსი მწერალი, პუშკინისტი ივანე ნოვიკოვი.

ნოვიკოვი ველისა და სამეგობრო ადამიანი აღმოჩნდა. მალე დაგვიხილვდა მე, შალვა დალიანს, სიმონ ჩიქოვანს, შალვა ნუცუბიძეს, სანდრო შანშიაშვილს. მწერალთა კავშირის სააგენტო ბიუროს გვგვამით ჩვენ ზნორად გამოვიდიოდით თბილისის გარნიზონის ნაწილებში, ინსტრუქტებში, ფაბრიკა-ქარხნებში. აუდიტორიას ესმდა ჩვენი და ჩვენიან ერთად განვიტოდა ფრონტის ამბებს.

ერთხელ ივანე ნოვიკოვი და მე ჩვენს სააგენტო ბიუროს უნივერსიტეტში გავგვხვავხავ შევხვდით სტუდენტებს, ეს იყო 1942 წელს. შევხვედით თავმჯდომარეობა პროფესორი სერგი დაწლია. კარგი საღამო იყო, კარგად მოგისმინეს. მე მამინ გამოვიყენებულ მქონდა პეისა „პუშკინი“, ხოლო ნოვიკოვს — რომანი — „პუშკინი სახელობით“.

შეხვედრებ სტუდენტებმა ნოვიკოვს უთხრეს: თქვენ თქვენი ნაწარმოებები პუშკინთან ერთად სამამულო ომში მოწოდებული. ნოვიკოვს მიეწონა ეს აზრი და მიიხარა:

— უფურც, ძემა, რა მოხერხ ქართველმა სტუდენტებმა? თქვენ და პუშკინი ერთად ერთივენი მტერს!

1942 წლის ბოლოს ნოვიკოვი თბილისიდან უჩალოდ გადავიდა და იქ განაგრძო პატრიოტული მოღვაწეობა. შეუდგა ფაზისა ნოვიკოვის ხანძარს. ეს საკითხი მან პარტიის კამერეკოლოგის ქალაქკომისეულთანმა. ლექციები დიდი პოპულარობით სარგებლობდა თურმე. მალე ნოვიკოვმა 25-000 მანეთი შეკრიბა და ქალაქკომისეულს გადასცა, თავი სთხოვა: ამ ფულით ვამხანაურებელი თანა ერთი ვალექსანდრე პუშკინი — უფროდით. ასეც მოხდა. მოასწესეს ეს უმაღლესი მთავარსადგის და ნოვიკოვმა მისგან 1943 წლის მარტში მადლობის დეკრეტმა მიიღო. იგივე ალექსეიანი, მიიღეთ ჩემი საღამი და წითელი არმიის მადლობა,

წითელი არმიის საპერო ძალებზე ზრუნვისათვის. თქვენი სტალინი! — ამ დეკრეტს პირი ნოვიკოვმა მე გამომიგზავნა.

გამხანაურებელი თვითმფრინავი „ალექსანდრე პუშკინი“ რომ დამზადდა, ის ჩამაარს ცნობილ საბჭოთა მფრინავს, კაპიტან იური ვაროხოვს.

გაორბოვისთვის „ალექსანდრე პუშკინი“ ჩამოვიდა შემთხვევითი არ ყოფილა: თურმე, ზნორიდა იცოდა პუშკინის ლექსები და პოემები. ესეც ნოვიკოვმა მაქცინა.

გაორბოვმა ვამართლა პუშკინისა და ნოვიკოვის ნაბიბა მან სხვადასხვა ბრძოლაში დიდი ზონინ დაიყენა ფაშინებში. პოპოვიან ცნობებს: 23 თვითმფრინავი პირადად ჩამოაღობ, ხოლო 10-ჯგუფურ შეტევებში, სავიროდ კი გაორბოვის ეს დანაღობის 500 საბრძოლო გფურეხა ჰქონდა.

სამწუხაროდ, იური ვაროხოვი დაიღუპა 1944 წლის იანვარში სხვა თვითმფრინავში, რადგან „ალექსანდრე პუშკინი“ დაზიანებული იყო.

რეპინტის შემდეგ თვითმფრინავი კვლავ მფრინავს ვადაცეს. „ალექსანდრე პუშკინი“ ასეა ჩვენი მუშაობაში და ბერლინის ადვანტაღ სულ იბრძოდა.

„ალექსანდრე პუშკინი“ სამშობლოში რომ დაბრუნდა, მას სამხრეთ პატივით შევხვდნენ.

ივანე ნოვიკოვის სასახელი უნდა ითქვას, რომ მან გარდა ლექციებით მწერალი ფილისა, პირად თანხვედრა 100.000 მანეთი ვადაცეა ვამხანაურებლის ასაშენებლად.

ივანე ნოვიკოვს ქართველი მწერლები დიდ პატივს სცემდნენ. მას შემოქმედებითი საღამოც ვაგუშობათ თვეწარალთა კავშირში. მთელი ჩვენი მწერლობა დაესწრო, თავმჯდომარეობდა შალვა დალიანი. მომსახურებელი ვიყავა მე. საღამოზე სიტყვით ვამოვიდა ცნობილი მწერალი ელიზბარ ლუდგინძე. მის სამხედრო ფორმა (კეკა, რადგან გარბი იყო ვალექსანდრე და მსახურობდა) კომპარტი გავხეთ „ლენინსკი ზნაზობაში“. ელიზბარის დღობისათვის მისი ჰქონდა ნოვიკოვის რომანი „პუშკინი სამხრეთში“ და ვამოყენებელი ტურნალი „მნათობში“. თარგმანი ბრწყინვალე იყო

მწერლებული. ელიზბარმა კითხვა რომ დასაბრუნა, წამოიღა შალვა დალიანი და თქვა:

„ამხანაგობი, ჩვენმა საყვარელმა ელიზბარმა ისე მშვენივრად წარმოგივინა პუშკინი, რომ მე თითქოს გხვდებ პუშკინს აქ, ჩვენს შორის, ამ დარბაზში. მაღლობა ელიზბარის და ვამა ნოვიკოვს“.

დარბაზი ავრილდა ტაბით, ხოლო ნოვიკოვი ატირდა, როცა მას შალვა სიტყვები ვადალთარგმნეს ნოვიკოვს მართებს ყველალები, სიტყვებით ვამოვივინა: სანდრო შანშიაშვილი, სიმონ ჩიქოვანი, გიორგი ნამოსავლი, შალვა ნუცუბიძე, ვ. გურუასევი. მასსუს ისიც: ნოვიკოვი მიიწერა შალვა ნუცუბიძეს და წუთობა „ვეფხისტყაოსნის“ თავისი თარგმანი.

ნოვიკოვს მოეწონა თარგმანი, ოღონდ რამდენიმე რედაქცია სიტყვა შეუსწორა, რაც შალვად ხალისით მიიღო.

ახლა, როცა ამ სტრატეგების მწერა, წინ მიდევს ნოვიკოვის წიგნი: „მწერალი და მისი შემოქმედება“. წიგნი მოძღვრნილა ჩემი ოჯახისაღმად.

ეს ფაქტი იმიტომ მოვიყვინა, რომ წიგნი ეძლევენა „ოჯახს“. რუსი მწერლის წიგნი შედილობა ქართველი მწერლის ოჯახში, როგორც ვეგობრობისა და ძმობის ფაქტობისათვის ისტორიული ფესვი და წყარო აქვს: ესაა რუსი და ქართველი ხალხების დამომხრობის სათავე, ვამომხრობი გვირგვინების ტრაქეტიკობის. ამ ტრაქეტიკობა ვაერთიანა ისტორიული და ისტორიული საქართველო და ფიზიკურად იხსნა მისი არსებობა. საქამბისთა ვავისენითი, რომ მი ხანებში აღმოსავლეთ საქართველოში მხოლოდ 750.000 კოლი იყო, დასაბრუნებო ვაწყვდა სპას-ლექციებთან ბრძოლებში. დასავლეთ საქართველოდან ოსმალეთს დიდძალი ტრეკ ვაკავადა. ასე, ვავალითი, წყაროებში არიოცხულია, რომ სამხრეთლოდან ყოველწლიურად 12.000 ლაგამი ვაგოვბიში ვაკავადათ, ხოლო ვარიობის 10.000. ეს სულ ოსმალ ვაწყვბის პარამხანებისთვის და იაზიზარია რიგების შესასყებლად... ეს დიდი უბედურება რუსეთმა აცილა ჩემს ქვეყანას.

მცირე მოგონება

სახალხო პოეტის ვიორჯი ლეონიძის შემოქმედებაში საქართველოს ველა უკუბის მონახება სოციალურის ხანძარდადებული სტერიონები. ასევე უზომოდ უყვარდა მას მცხეთა და მისი სოფლები.

მცხეთის ახლოს, სოფელ მუხათგვერდთან, ერთ დრო-ვაგისგან იავარქნილი საყვარლი იდგა. მცირე ზომისა და არცთუ თვალსაჩინო. რაკი საავტომობილო გზასთან ახლოს იყო, უკუთვრი დაბანები მას თურმე ქეპს პანარავდენი. ეს დიდ პოეტის თვალთახვიდან არ გამოჩინდა. ერთ დღეს სამსახურადად აღლვებულნი დამხრუნდა ჩემი მამიდა ანა ირემამული, რომელიც მცხეთის

თის რიონში კულტურის საკითხებს ვანავებდა. როცა მიზნე ვკითხობ, ვკითხობ: დღეს ვგოდა ლეონიძე დამრეკა და საყვადური მიიხარა, როგორ დავემართა, რომ ვიკავ-ვალეკებში მუხათგვერდის პატარა ვალეკის ანგვერდი. ძალიან აღლვებულნი იყით — ბოლოს დასმინა. მალე ქურდი ავტომობილები მიძებნეს, ნალექობი ქვა უკან ვამხრუნებინეს და დასავსე. მოგვიანებით ეს ამბავი კვლავ ვაკავახსენა ლეონს „ველი საქართველო“.

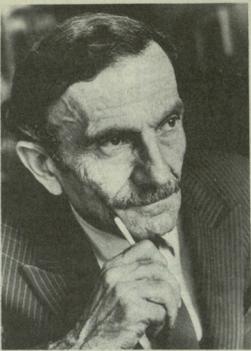
ეს ველსა ვრეკლებია — ამბობს ნარწრეა ზედ ამოჭრილი.

იდემა პოეტმა ბევრი რამ ვაკავადა მცხეთის მხარემოცოდნობის მუხეუმის ვახსნიასთვის,

კულტურის ამ ახალი კერისათვის და ომხანინა-დაც მოღვაწე იგი მცხეთელმა 1959 წლის 28 იანვარს. იმ დღეს მისთვის ჩვეული დავდგროვლობით იდგა ტრინოუნჯე და ხას სვეტიცხოველით კელის თვალთახვიებით ახევადაც, ხან კი თავაწყვდ მურგის შემოაბრუნებდა მცხეთის შემოგვერდს. ასე ვამცხმობდა თავის სიხარულს, თითქოსდა თვითხეოდ ლექსს კითხვდობდა:

ამ ძველ ლექსის ხმა მომცხმობდა, მამამოაწყვბის ხმა ვადასულ...

ყოველდღიურად მრავალი დამოვალორებელი ჰყავს მცხეთის მხარემოცოდნობის მუხეუმს და სახალხო პოეტის ეს ნაღვანიც კეთილად დამუკობს.

თავს, რომ მართალი ტუბოსტეკვაობით ადამიანს წითლისფლის სიმწარე დაიწვეფინოს და იგი მისთვის ბუნებრივად ახიაროს. ეს მიანიშნებს მას თავის უპირატეს მოვალეობად. უნდა ვადიდო სიტყვის შუქი, რომ ჩემი ვალი ბოლომდე ვიზი... სამართლის მკვრელ გულს სანდოდ ვაიბად — ვერ ჩამიტოვებ ცივი ქარბეი უშეხედი ან მშეს და ამ მთებს, თუ საქართველოს არ ეყვარები?!“

პოეტის შემოქმედებაში ვერ იპოვით სიტყვათა თვითმწარე თამაშს, რაც ყოველგვარ ციხებად არის აბნობს და ბურუსში ახვევს პოეტიკით, პოეტი ქართული ლექსის უკიდვარ საგანძურთან სათუთად არჩევს სწორედ ბუნებრივ ქართულ და მას აისერებს ნაფიქრად შეუფერადებად ხორცმესხსას. პოეტის ლექსების მავალი შეიძლება ითქვას, რომ ბუნებრივი ქართული სიტყვა მძლავრ საშუალება ამაღლებს გერმონის, ურთულესი ფელსოფიური შეგონებისა და ადამიანის ქართული იდეების გადმოცემად იმ მიზნით, რომ აზრი ევიტრებოდეს სიტყვას და სიტყვა აზრს, წყობილი სიტყვაობას ზოგად კანონებთან ერთად ავტოლობრივი კანონები აქვს. ზოგად კანონების მოქმედება მართა ვეძუტური, როცა მასში ავტოლობრივი ზომიერად ჩაირთვება. ავტოლობრივი პოეტის ინდივიდუალური ნიჭი და ფანტაზია ასე დიდებულს. ლექსი მხატვრულად ერთად ერთობრივ ფუნქციონირება და თუ მასში თან მხატვრული აქსესუარი ადგებს ვერ იპოვით, ლექსი განიხილება ზოგადი კანონების ტრეკში და ეძვარ აღმონებდა ადამიანის ქსოვტივარი ტუბონის საშუალებად. ლექსი კი თუ ადამიანის ცივილიზაცია ამაღლებს და გულის ძარვს ტრეს არ ნაშკარავს, ადამიანის სულს ვერ დეუკავშირდება. ამ მხვევდ პრობლემას მხოვე უკეთესობა ახლავს. მაშინაც კი, თუ ლექსი მხოლოდ ვეძუტის ცუდების ახვევას, ის თავის ნაწილად მიზანს ადგენს და მხატვრულ ღირებულებას დაკარგავს. ამიტომ ლექსი მთლიანია, მას უნდა ირავს ყოველი სახატვრულ-ქსოვტივარი ფუნქცია აქვს. ლირიული ლექსის სოციოლოგიაში მხოლოდ მათი აზრალდება მიზანდასახულობას, როდესაც მთავარი ფუნქციის ჩარჩოებს ამ როდესაც. გალავტონის ქლასიკური ფორმალა — პოეზია უპირატეს ყოვლას — სწორედ ამ აზრს უსვამს ხაზს.

ჩვენი პოეტი ღრმად ნუფება ენის მხატვრულ შესაძლებლობებს და შემოქმედებით იყენებს მათ. ამიტომაც მისი ლექსი მკაფიო აღმოსაქვლებლის საშუალებებით, მტკივნეულით, კომპლექსული შესაძლებლობით, შედარებითი დამუშავებით, მსხუდუქი ან ბუნებრივი. მას ეფუძნება ჩართული სიტყვათმეორების ერთიან ნაფად, ქსოვტივარი აბსტრაქტის მხატვრულ გაბრუნებას რომ აძლევს: „ქვერში ჩაიფიერე აპარტის ნიავს, ნიავია თუ სწორედ ზაბარაბელი. ჩვენ განახლებულს შულებში გვევია, სამშობლოდ, შენ ხარ ეს განახლებული“. ხალხური რიტმი და მელიდია ფერს ამ სტრიქონებში: უვადლის ტახტზე დაბრანდა მეუ. ვე, გასულა რა ხანა... მყვარებს და დიდლის მიმომბდა პირისპირ მყვარი კაკლი. გულის კარს მიკავუნება კაკაბურ კაცის კავარს; „სამყაროს ველებ მოსულა წირჩის ნერვების ლაქმარი, შერვა და ვადაკარვა სამყაროს ქარი აქვარი. დინჯი და უკავარებელი წერვს რავენ უკავარებლები. მუში გარუჯულ ხელებით მოივან გარუჯულები“... ესაღ მიხედა მსა პოეტმა მიწდრის ყველის გაწილ საიდუმლო: „გამუელდ გულებს რომ ესაღმუნება,

მიველ, შეახა ერთადი მე ბავე, წუ გამორადე, დეხებურება დეხებურება დეხე მე...“
წაღედ ეს ყვეზელ ხომ ჩვენივენი ვინაღობა, გრჩეურთომია უკვდავ ხელებით; ვახუ ნუგვან და წინ გვიღვინა მისი ფერების ცისარუჯულები; ნეტავ, მასათი ეს ჩემი სიტყვაც იდგას ცხოვრების შარავის პირზე“. პოეტის შუადელ „ეთილი დარჩის“ სიმბოლოა, რომელსაც იგი ეფუძნება: „შუადევე, დიფხასა გავრცელები, ფიქრი, დავიწილ, დარქვევი“; ეფუძნება გულს, მუხს, სიტყვას, რომ შეუნარჩუნოს ძალღორენ, რათა მიიღოს ხბით იმღეროს ანული, იფურე, ცილი ხარ, ეს რა კაბარით აღამათე...“ მუხე, ვაიკავ ცოტა ხანს, აღმდე დავიერ დალარბიზე“, „სიტყვა, დეფადების დაქპარი, იქუხი, არ დაახანი“.

მეითხედი ნება-ნება იოვლის ამისთანა სატკობი სტრიქონებს იმ სამხსოვარი ლექსებში, რომლებში მრავალ კრებულადა გამოვიქვლი. ვის არ ნაუთხებოს „ტკობარი საგარევიში“ და „ციხის ღლები“... ვინა თქვა, თვითარი თოვლი“ და ეს არის ჩემი თანამეორევე“, „საქართველად, დავიბრუნდი“ და „დაწვდები“, „კომუნისტად, და შენს მკერდე იორს ვაგებურენი“, „შენ და ახლილ სამყაროს ველებ“ და „შენ რაო გითხრა, რა არის იმი“; ამ და პოეტის სხვა მუხვების ქნისლებში ამ დაუფლებული გამჭოლავ გერმონად; მიღვარი მხატვრული ორნამენტებით ამ დაუფლებული მავანყარი სახებები; ლაღად მისის სამშობლოს, ხალხთა შვიბის, დედადისის საცაღებლო, არ არის შემთხვევითი, რომ ამ ლექსების ბუჯი ნაღივი სტრიქონი სა-მანერო აიტავა მეითხედი.

თავიზი ჩემი ბოლომორიდედი ლექსების წინგის წინასწარკაობაში ი. ვანუღაშვილი ამბობს: „მთელი წინგის მთავარ ძარვას ვეფიცავ ჩვენი დღევანდელი, ჩვენი ხალხის ვაყავური შერვაბობა, ჩემი თანამეორების სულის სიღამუხე და საქმის ორნამენტი“. ნამდვილად ასეა. მისი პოეზია ჩვენ წინ გადამილი დღევანდელადა ქსოვტივარი სახებები.

პოეტად ვენრავს ახმარდა და ახმარს ნაყოფიერ საზოგადოებრივ მოღვაწეობას. ლექსის განმავლობაში მუშაობდა ლტერატურული ორგანიზების რედქციებში. მასთვის მისი ქსოვტივონის წლები, „ღღერატურული საქართველოს“ რედქციონი რომ გატარა.

ი. ვანუღაშვილი მრავალი წელია წინგის საყვარის“ მთავარი რედქციონი და ამ მიმეხვევდ ქველხებულად ეწევა. წინგის საყვარის“ კი უკანასკნელ ლექსში რესხუბლების ერთ-ერთი პოეტადი ლტერატურული-ბიბლიოგრაფიულ გახვითად იქცა.

ჩვენი ქალაქების, რაიონების შრომითი კოლექტივების მუდამ სასურველი სტუმარი პოეტი სათავაზო უდევს დავით გიორგის კულტურის სათავაზო უფროსტრატის, სადგურ რედაქციის შემოქმედებითი ჰუვის მტკივნეული, მეცნიერობა, საგარევი რაიონის ანტიკვებით და ვართო კულტურულ-საგანმანათლებლო საქმიანობას ეწევა. იგი გადავდა შუადებს და მესამედ ვარბობის თვის უახლოვება. გატელაია ნათელი გზა. წინ სიღად და ისევ ახალი შრომობრები ჩნდება.

მრავალი მხალი შემოქმედებითი სიხარული ვუსურვოთ საყვარელ პოეტსა და ღირსეულ მამულეშვილს.

● თეიმურაზ ვანუღაშვილი, ერთ ლექსში ამბობს: „მე მთელი ვანიით და გულით ვარ ქვეყნისა და ლექსის მსახური“. და, მართლაც, ეს ფრაზიანი ფრსეოლოგიკში შედგამოქრლია პოეტის დიდი ღვაწლის დასახასიათებლად. ის ნამდვილად შესანიშნავი მსახურია ქვეყნისა და ქართული ლექსისა.

ი. ვანუღაშვილის პოეზიის სამი ლირიული ნაკადი ასახრდობს: კაცის ფელსოფიის პათოსი, იმის მიმეხ გუზებისა და ბილკების გასხნება და თანამეორების ფიქრები. სამეფ ნაკადი მის შემოქმედებაში მაკისტრალურ ღერძადა შედგება: დღევანდელის გრითან სუნთქვის ექვემდებარება. პოეტის იდეალია თვისა სიკეთისა, რწმენა მოხალისის, სისხტეკე ულესა, გრძობა ქართული სიტყვის მადლისა, გაცნა და თანამეორევე ადამიანის მიზნარეფობისა, უბრალოება ის ცხოვრებითაც, მთელი შემოქმედებაც სინამდვილის ენებათაღვლების წინაშე ქედ. მამილილი და მოკრალბული ქრება, შერევილები შებნასა და სტანდარტინად, მუდამ ამოძევილი სიხალისის, რადგან ხედებს, რომ უკვდავ სიცილები დასახლებულა ველები — მისიანად დაკვირვლები, დიდი ცხოვრება გარდაუღებლა შრომად, ძიბავ და ქორწილები“. ამიტომ სუბტაკი და გულწრფელია მისი აღხარება: „დღევანდელ დღეთა ქება-დიდება... მოკრალბული სიმღერა ჩემი“.

ი. ვანუღაშვილის პოეზია სიცილებლასა და სიღამებლას სიმღერაა, რომელიც ნარჩორიწილია ქართული სიტყვის ვადისწერი ქალა, მშობლიური მისის სურნელება, ხალხის საქმისადმი ერთგული კაცის სულიერი სხაღანარი, სადავ „ფარეფატერ ვანუღაშვილი, ცივან ჩამოწმებულელები“, „სიკარულის ყვირინარული ყვივით გზა-მოკრალბული“, სადავ ამაყად მიიღობს ბუნებრივ ადამიანი, მეცნიერება, რომელსაც პოეტი უჭირბით შედარებით ქსოვტივება: „ხარ ვაყარის ცაქინა“.

მისხანავე ორმედიადობი, როდესაც სწორლად ასაღვანრდა პოეტი ფორმის გრძელ გზას და-ადა, გულის სიღრმადიდ აღმობდა მას დედის წინდას საცაღებლო: „მოხუცი ისეა ზის ზურხის შროვის, ღამეა და ქსოვს შეილისთვის წინდას...არ შეიკრებას — დედის თვალმბა შორს ბრძოლის უდალ იყენებით მოვლეს. ზურხარში აღი ცისცხების თროთილივი, გარეთ კი ბარდის ახალწის თოვლი“. ვარისკავულ ლექსებში ვერმთხობს საბჭოთა აბტორების მძღვარ ეფუძნებით, გამარჯულების ურყევე მწმუნას.

თეიმურაზ ვანუღაშვილის ლექსები ჩვენი დღების მართლი სიმღერაა თავიზი წყობილითა და სიხარულით, მარცხითა და წარმატებით. აქ ერთმანეთთანაა შერეობული სიტყვა და საქმე, კაცობა და მამულეშვილობა. ქლასიკური პოეზიის ენაშივე ფიხლად უვლის ლექსს და მისი მეითხეველის გულის სიბების ასანუბიად მარ.

დლიდაჩვე უინელდავად. საადრო ღრუბლები აიშლა. ცამ პირი შიკრა. ვაკრთა ელვა და წვიმამ დასცია. ვერ იქნა და ვეღარ გამოიღარა —

— გოგობი! — მოულოდნელად შემოესმათ მითი ფერღანზე ცერად წამისულ პლანტაციამ მოფუსფუსე ქალებს.

გახედეს. გზასაყართან ემეღიანე ჩველიც დღვა.

სამამული ომის და შრომის ევტრანმა ბაბუა ემეღიანემ ქოლვა მინახავლა, ღრუბლიან ამინდში რატომღაც შუბლზე მოიჩრდილა ხელი და ისე დასქვა:

— ჩაში იკლავთ თავს!
— მოდი და ნუ მოკლავ!

ჰირვეული გაზაფხული დაიჭირა. ჩაის ბუჩქების ევტრანცია შეყვენდა. გემის შესრულვა საშობოების წინაშე დღვა.

დადა საშველი. ჩამობთა. ჩაის გაღალბულ ბუჩქებზე მოხეავდა ხასხასა დუყები.

ის-ის იყო, ნარი ნიკოლიშვილის რგოლის წევრები პლანტაციას შეესივნენ, რომ ისევ გაჰირვეულდა ამინდი.

მესამე დღვა გადაუღებლად წვიმდა. ლორთქი დუყები მამველს ითხოვდნენ...

— ცა, — ემეღიანე ბაბუამ ჩაის ბუჩქთან დახრილი ლილი დღვიძის გახედა, — ძნელია წვიმამო ჩას კრეფა, ხომ კი?

— კი.
— არც კოსმოსში ფრენა ადვილი, — წამოიწყო გუგული ეპეპეტრიათემ, — ეიდრე დღვა-მიწაზე ვალენტინა ტერეშკოვა გამარჯვებული დაბრუნდებოდა, ბევრი სინყელ ვადალვა ხა. ხომ კი?

— კი. — მოსაუბრეს ახლა ემეღიანე ჯავილიმ დაუკრა კვერი.

წამით ჩამოეარნდილი დემილი მერგოლურმა ნარი ნიკოლიშვილმა დაარღვია.

— ამ წვიმამო ვალენტინა ტერეშკოვას სახელზე ვმუშაობთ.

— რაო? — ახალმოსულმა ისევ მოიჩრდილა ხელი შუბლზე.

— კი. მის სახელზე ვმუშაობთ. ვალენტინა ტერეშკოვა ხომ ჩვენი რგოლის წევრია!

მსოფლიოში პირველი კოსმონავტი ქალი ვალენტინა ტერეშკოვა მართლაც მხარბაძის რაიონის სოფელ ასკანის ბორის ძნელადის სახელობის კომუნერნიობის მეჩაითა კომკავშირული რგოლის საპატიო წევრი გახალთ.

სა როგორ მოხდა ეს ამბავი. კომუნერნიობის კომკავშირულ რგოლს მამინ სოციალისტური შრომის გმირი კლავდია ნაცვალაძე ხელმძღვანელდა. ახალგაზრდებმა იყისრეს, ხუთწლეულის დავალება სამ წელწადში შეკერულეზინათ.

თავიანთ წერილში ასკანელი კომკავშირელები მაღლობას იხდიდნენ ვულწრფელი მოლოცვისათვის, გაღღებულ ვალდებულებებს კისრულობდნენ, ვალენტინა ტერეშკოვას თავიანთი რგოლის საპატიო წევრად არჩევის ატყობინებდნენ.

გამაღდა ხანი. ახალგაზრდულ-კომკავშირულ რგოლს ნარი ნიკოლიშვილი ჩალუღვა საბავეში. დაძლიეს ახალი მიჯნები. ამრავლეს წარმატებები, გამარჯვების გზით იარეს. ნარი ნიკოლიშვილმა ჩვენს

წმი შეზამატებელბურ, ცრო მტკიცე, ნაწრობს კოლქეტი ვად შეკრა მეჩაიევიტი. სიმეჩრხვითან ბრძოლა, აგროვადები, ზესრე დაგვა მუქანიხაციე ჯანოთუ ცნეხეცა, საპეტტარო, მესეკელიანბრბრდა, მუხუთე-ნოსეს თეფისბ ალდგენისათვის ბრძოლა — რგოლის თითოეული წევრის უპირველეს ამოცანად ვადაიქცა

სანთელ-საკემეველი გზას არ დაკარგავს.

მთელ რესპუბლიკას მოეფინა სასიხარულო ცნობა, რომ რგო-

ნარი წყინო უნი წანუარეობენ

საკარმეველს კომკავშირის პრემიის ლაურეატი ნარი ნიკოლიშვილი.

თქვენს და აღსარულეს! კომკავშირულ ნაკვეთში 190.500 კილოგრამი მაღალხარისხიანი ჩაის ნელუეული მოკრეფეს.

მათი წარმატების ამბავი ჩვენი სამშობლოს დედაქალაქსაც მისწვდა.

და აი, შემოდგომის ერთ ნათელ დღვას მისკოვიდან წერილი მოვიდა. ახალგაზრდა ქართველ მეჩაიეებს ვალენტინა ტერეშკოვა დიდ წარმატებამ ულოცავდა.

რესპუბლიკაში ნოვატორი მეჩაიეს სახელი დაიბეკიდრა. სწორედ ახლის ძიებით, მოწინავეთა გამოცდილების შესწავლით, მამუაღინებით, დღვინადავ თვადღებული შრომით მაილწია ნარი ნიკოლიშვილმა საწაღელს.

საქართველოს კომკავშირის პრემიის ლაურეატს ნარი ნიკოლიშვილს ახლა ლენინის ორდენი, შრომის წითელი დროშის ორდენი და მედლები უმშვენებს მეკრდს.

მეთავისე რიღია! მერგოლურმა ქირსა და ლხი-

ლი, რომელსაც ნარი ნიკოლიშვილი უღვას სათავში, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებით საპატიო სიგელით დაჯილდოვდა...

წვიმამ იკლო. ცამ ნელ-ნელა გაიხსნა პირიქარი ჩადა. ღრუბლებიდან შუმე გამოიჭყრინა.

— წავალ ახლა, — ემეღიანე ჯავლიმემ ქოლვა დაეკვა და ჩალისქელიან მეჩაიეებს გახედა. წადა ბივი და იკითხა:

— ბევრი ვაქეთ ვგვა?
— გვირანადა, — ვაიღობა ნარი, — ჩვენმა რგოლმა მეთერთმეტე ხუთწლეულის მესამე წელს 100 ტონამდე ჩაი უნდა მოკრედეს.

— შენ?
— პირადად მე?
— აღარ დაუცლიდა. შესწორა ჩალის ქუდი და ფიკრიანად გაეკასუხა:

— ოცდახუთ ტონამდე უნდა მოკრევიო.

— ძნელია, ხომ კი?
— არც კოსმოსში ფრენა ადვილი!

მერგოლურმა ზეცას ახედა: ცაში ტროტოლები დანავარდობდნენ.

ამბობენ, ყველა მფრინავი პოტიკო. ლეგაონდებში ნავარდით თუ როგორ ასათუთებს სულს, ამის შესახებ ყველაზე უკეთ სწავლებულურმა თქვა. იური გაგარინი პოტიკი რომ არ ყოფილიყო, როგორ შეძლებდა კოსმოსში ფრენის სილამაზის ასე დიდი ვაჭრითა და ოსტატობით გადმოცემას. მართლაც და, მფრინავები განსაკუთრებული სიონი იზიარებენ.

მფრინავები კიდევ იმით გვინან ერთმანეთს, რომ სიმტკიცის, ნებისყოფის, ძლიერების, ვაყვანობის საზომად ითვლებინა მუდამ. ისინი ყველაზე ლამაზებიც არიან, რაკი «ცაში მუშაობენ».

როცა ვენერალ გაიბო ნანეიშვილი ვაიციანობით, ერთხელად დარწმუნებდით ამ აზრის ქვეყნებში და თან უნებურად გაითქვამებო: «ეს ზეადამიანური ძალა აღბათ მამხრებენეზე ერთი მფრინავებს, როცა „მეორე იმსილიზინან“ — როცა ცაში პირველად აიჭრებინა დამოუკიდებლად».

ლევანტარული მფრინავის ვლადიმერ ნანეიშვილის ვაეს უყვანდალ არ გადაუწყვეტია თავისი მიზანობა. ცნობილია, რაც უფრო სახელოვან გზას ავრბობდა, მით მეტი უნდა მო-

ღალა ქალი. ველარ იმეტებდა შვილს საშობრობითი სავსე ცხოვრებისათვის. მიიუწყებდა, რომ სამშობლოს მშვიდობიანობის ხანა დაეღვდა.

გაიბო ნანეიშვილი ვორნევის უნივერსიტეტის გეოგრაფიული ფაკულტეტის სტუდენტი ხდებდა, პირობისთვის განხრით. მაგარმა მალე რწმუნებდა, რომ სულ სხვადა მისი შინაგანი მოწოდება. გადაიღვა ვადაწყვეტი ნაბიჯი. შობობუბისავან ფარულად იგი გამოცდებს აბარებდა საფრენისნო სკოლაში, იმ სკოლაში, რომლითაც დაწიყო მამის გზა... როცა ვლადიმერ ნანეიშვილმა ვენეღადფერი გაიგო, გაიბოზ მხარზე ხელი დააღი. ეს იყო დე ეს. ასე დალოცა მამამ ერთადერთი შვილი.

ამის შემდეგ საღ არ ატარა ცხოვრება. ჯერ ურალის ოლქში მუშაობდა ავია-განმანათლებლის მფრინავი, შემდეგ მოსკოვის ოლქის საბარბოლი ნაწილში. მრავალჯერ მინაწილიზობდა ჩვენს სამშობლოს დღღაქალაქის ცაზე გამართულ საპაირო პარაბოდ.

1959 წელს, იური გაგარინის სახელობის სამხედრო-სავაერი აკადემიის დამაფარებლის შემდეგ, მას ერთ-ერთ შორეულ

თან შინ მშობობები მელიან. მოვანხა ძალა. ყველაფერი კარგად დასაბარდა, მაგარმა რანდნიმე დღის შემდეგ, გამომშვიდობებისას, როცა ჩემი მშობლებს მხიარულ სახებზე ვუყუარებდი, ერთი უწყობით წარმოვიდგინე, რა მძიმე შეიძლება ყოფილიყო მათთვის ეს გამგზავრება...

ამ პერიოდში, შეგზობლებში ყოფნისას, ვაიციო გაიბოზნა თავისი ცხოვრების თანამგზავრი, ახლა მისი ორი შინამზავრი ზაიდა მქიქებდა. ქუთაისელმა პოტიშვილმა გაალაშინა გაიბო ნანეიშვილის ოჯახი შორეულ მშობლებში.

გრძელობდა რთული, ძალიან რთული გზა. ყველაფერი უნდა დაძლიო, ყველა დაბრკოლება უნდა ვადალდო, აითვიო მისი თანამგზავრი უნივერსალური ტექნიკა. გამეზღდასა და მამაც დღის უმცირეს მინაწილებს უნდა შეგვეგოს ვადაწყვეტილების მიზნად და ეს ვადაწყვეტილება მრავალს შორის ერთადერთი, უზუსტესი უნდა იყოს. მანქანა არასოდეს გაბატონებს პატარა შეცდომასა და უფურცაღლებობასაც კი. თანავს უფ უფრო და უფრო ამ-

და რამდენიმე წლის მანძილზე, ზუთი-ექვსი თვე ცოტაა იმისათვის, რომ მრავალრიცხოვანი საზოგადოების მეთაურმა ახალ სიტყვა თქვას თავის ბიოგრაფიაში. გასაკეთებელი კი ბევრია.

— ვეცდებით ვაგაფართოვოთ და განავითაროთ მუშაობის მველი გამოცდილება, —

შენსუ, ბენარს უპილი

სიხოვო საკუთარ თავს. ჯერ კიდევ არ დატყარლიყო ხნა ვლადიმერ ნანეიშვილის საკამბოო საქმეებისათვის ფინელებთან კომლიტეტის დროს, რისთვისაც მას საპროტო ვაჭობრის გიბრის წილებდა მიუჩინა, რომ საპროტო იმი დაწიწყო. ნანეიშვილის მეთაურობით მოქმედებდა საპაირო მალტბა. ვასაოცარი გინორბა და სიმტკიცე გამოიჩინეს სტალინგრადთან, უკრსთან, უკრაინაში... ვლადიმერ ნანეიშვილი იბრძოდა ჩეხი და პოლონელი ხალხების ვათავიუხეფობისთვისაც.

ომი რომ დათავრდა, გაიბოზ მამშინ დაამთავრა თბობლის ვავთა მიტყერი სკოლა. ვჯლო ტყის მძიწვედა, მაგარმა ვჯლო თავს სკიდა — არ იცოდა, შეძლებდა თუ არა დირსკუდლ ეგლობ მამის მჯღ გზაზე... დედაც აფერებდა. მკატერინე გუგუბინიშვილი საღ არ იყო შეუღელსთან ერთად. შორეული აღმოსავლეთის ყინვასაც შეგვჯდა და მოუსვენარ სამხედრო ცხოვრებასაც. მეფულის მოღლიბნი მამისთვდა ჩვეულებრივ ექვად. ლეონის სისიძევიდეს იცვდა და უღარესდა დამიზე საქმეზე მიმავლს კეთილი ღლილით მიაცილებდა. მაგარმა რა ვასაკვირია, რომ დი-

ქალაქში ავზავინან. ზუთი წელი სამშობლოდან მოშორებით, ზუთი წელი დაბნეულ შრომასა და მუდმივად სამხედრო მზადყოფნის პირობებში. სასწავლო-საწვრთნელი ფრენა ყოველგვარ ამინდში, დღისა და ღამის ნებისმიერ დროს... ვანსაკუთრებით პასუხსავები საბრძოლო მობრეგობა.

— რომელი სათვის ვახსენებდა შეიძლება, — ვახი ენისლება გაიბო ნანეიშვილს, — მახსოვს დედ-მამა ჩამოვიდა ჩემს სანახავად. 7 ნოემბერი უნდა ვათენებულყო. მობრეგ ვიყავი. საშინლად ნისლიან დაბე იყო. უცებ ვანგაზა... სამწრაფლდ მოგვემადელ ვასაფრენდა და ბრძანებამაც არ დააყოვნა. მალე დარწმუნდი, რომ სასახლო ხოლს საშობრობა არ ეუქნებოდა, დაბრუნების ვანკრებლებაც მადელ, მაგარმა... როგორ ვინდა, ვიფელ ასეთ აინდში არ რომღმდელ ვეყოფა სწევი. და აი, ნაწილის მეთაური მშვიდნი ხნა, უნდა შეცდო, აუცილებლად უნდა შეგველო მშვიდობიანად დაქადაბ. მიძღეს ვერ ვავუტყობებ სარდლობას,

ოუწურავი უნდა იყოს მფრინავის შესაძლებლობები ცაში. ამის ყველა უნდა ხეიადეს, ყველა ვლიარებდეს. ჩემს ნანეიშვილმა დაამტკიცა, რომ მფრინავის საუკესო მშობიები არ მითუდა. იგი დაბადებული იყო ამისათვის. 1964 წელს მას აბრუნებენ საქართველოში.

1968 წელს კი გენერალური შტაბის ავღალიზიათ ავჯინანდა და ორი წლის შემდეგ დიდი რანგის მეთაურად გვევლინება. გაიხარდა პასუხისმგებლობაც. ვენერალმა შესანიშნავად იყის, რომ ვერჯავთარა დარაიგება, ვერჯავთარა თვორიული მსჯელობა ვერ იმოქმედებს ვარისკაცზე ისე, როგორც კოცხალი მავალითი. ამიტომ მუდამ იზრდება, მუდამ სწავლობს, ჩვენს თავის მხედრულ თვისებებს.

ვევჯე სამსახური სხვადასხვა ქალაქში...

ამჟამად საქართველოს სსრ „ნოსტრის“ ცენტრალური კომიტეტის თავმჯდომარეა. ისევე დიდი მამის ნაკვლევებ დგას — ვლადიმერ ნანეიშვილი ხომ ამ საზოგადოებასაც უმღვებო-

ამბობს იგი. — ამ საზოგადოების მესვეურებმა და განსაკუთრებით ჩემმა წინადაცა, საპროტო ვაჭობრის გიმრბა ვლადიმერ ჩანჭლავამ ყველაფერი ვაავეცი მისი წარმატებისათვის. მუშაობს ათი ათასამდე პირველადი ორგანიზაცია, ყოველწლიურად ფართოვდება მისი მასშტაბები. ჩვენი სპორტულ-ტექნიკური და აერო-კლუბები, ავტო-სკოლები, ტექნიკური, საზოგადოებრივი და რაიოი სკოლები ახალგაზრდობას ამზადებენ არმიის, ფლოტისა და ავიაიოსისთვის.

ასე რომ, ცვლავ დიდ სახე-მწიფთებრივ საქმეს ემსახურება ვენერალი — გენერალიშვილი.

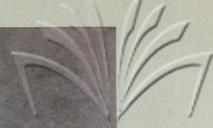
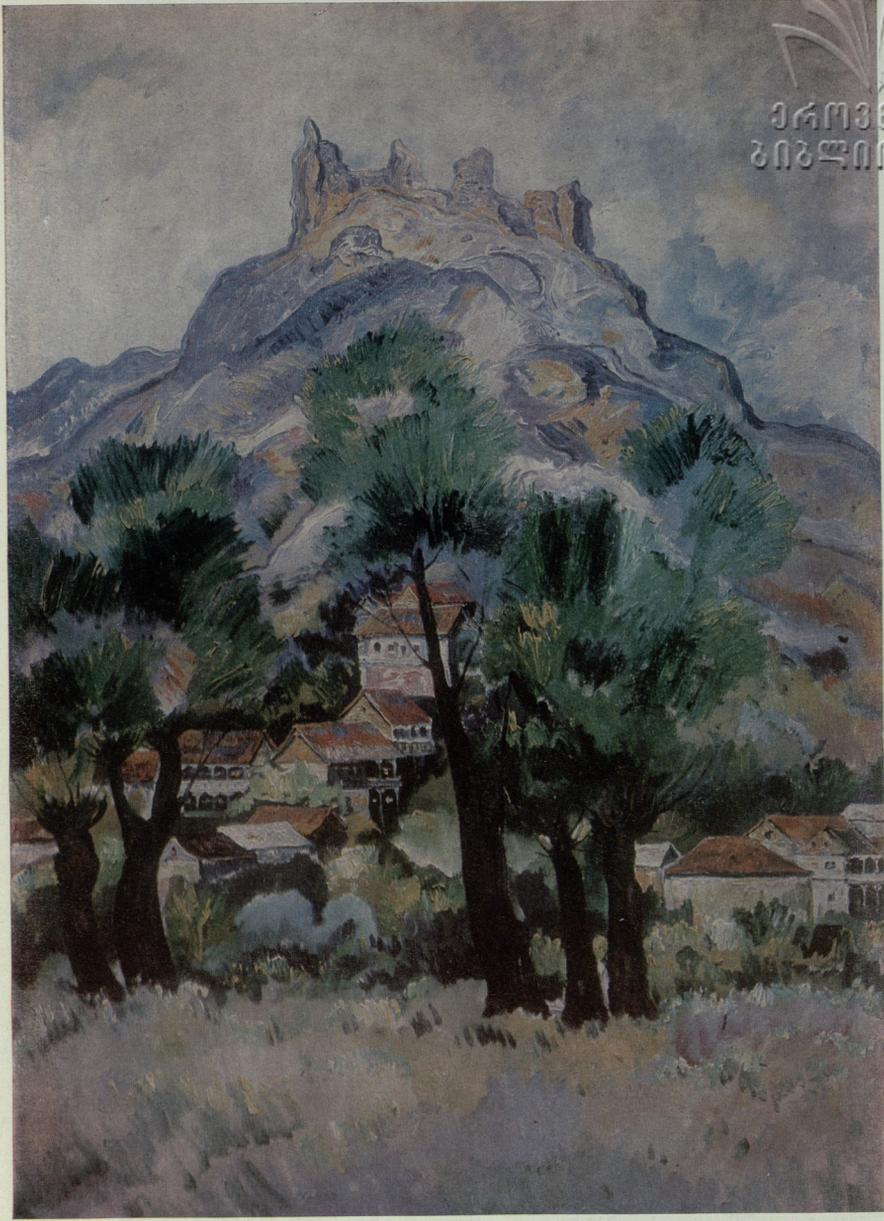
ცოს და მიწის რაინდი ბუნების დიდი ტრეფობაც არის. როგორც კი დღის იპობოს, მამხრებ ვაუყვანდა საქართველოს მთისა და პარის. ბუნების წიაღი... უკეთესად ფერებოს, წყვეტოს, გემგამს... — ამ დროს იყვენება, რომ უფრო ახლოს მიიღოს ცისთან, თვის ერთგულ და ულარავი, თავის გრძობარია.

ია ბარათელი

სვებებია (ვლადიკორდი, მამის ყორღანი)

ფოტო ზურაბ დათუაშვილისა.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

მამია ასობაძე

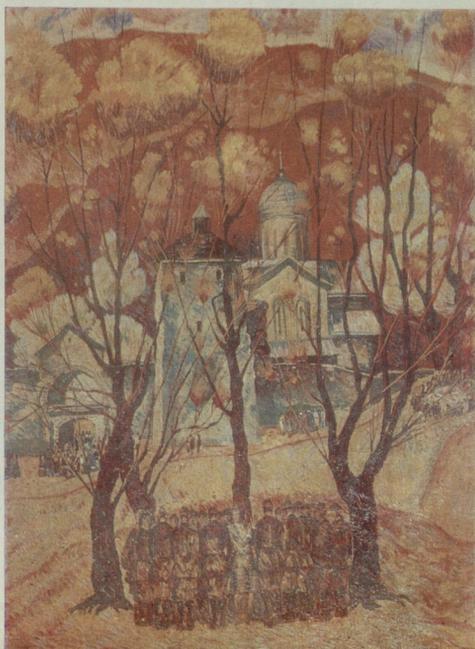
საქართველოს სსრ დამსახურებული
მხატვარი.

იქნა.

აღიღივს ხეობა.

სამშენებლო.

ექსპერტისა ქვითაბეგო.

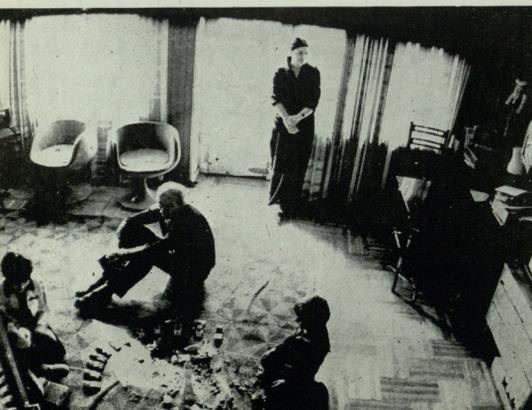

უმთა ყავლაშვილი

თბილისის მთავარი არქიტექტორი.

ფოტო სერგო ედიშერაშვილისა.

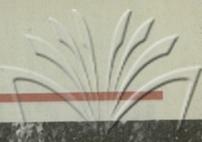

საუვარელ უბანში.

შინ.

ფიქრები ახალ თბილისზე.

ახიზნებავ, ჯარისკაცებო!

ეს ამბავი რამდენიმე ხნის წინათ მოხდა. ერთ-ერთი საჟიპორტო კლავის მახლობლად განლაგებულ სამხედრო ნაწილში ახალშეკლები ჩავიდნენ.

მოთხოვნებობა, რკინისებურმა დისციპლინამ, სამშობლოს წინაშე პასუხისმგებლობის გრძობამ თავისი გაიტანა. გუმბელლო რიგითი ბუჭები ჯარისკაცები გახდნენ, შეეწყვნენ ყაზაჩივლ ცხოვერვას, გატაცებები დაიწყეს ახლო ტყეებისათვისკენ. ახალშეკლები ყოველდღიურად იმალდებოდნენ სამწყობრო და საბაროლო მზადყოფნას, სრულყოფილად პოლიტგობზადებას, მიეძღვნენ სპორტს შექმნეს თვითმეოქმედებითი კოლექტივები... ხალისიანად მიდიდა ჯარისკაცული ცხოვრება — ბუჭები სწავლობდნენ, შრომობდნენ, სხეულს იყავებდნენ, ვართობისთვისაც რჩებიდნენ დრო და დასვენებისთვისაც.

იყვიას რა გამოიღვეს? აი, სწორედ ასეთი განხილვა კოლა ლიანგინი.

ველჩაბეგული ბუჭი იყო, მოთავისე, პარტიკო პირადე მჭრუნველი.

უფრო მეტიც: ხარმაცობდა, დისციპლინას არღებდა, სწორად ჩხუბს და აყალიბებსა სტეხდა.

როცა ზეპქმედემა ვერ გავტრა, მკაცრ ზომას მიმართეს.

ნაწილის უფროსმა, პოდპოლკოვნიკმა ალექსი ანდრიას ძემ ბრძანება გასცა:

— ურჩი ჯარისკაცი კოლა ლიანგინი ხედავდილით მწყობრის წინ დაიყენეთ! იცით რას ნიშნავდა ეს? კომეჯმარლ კოლა ლიანგინს მწყობრის წინაშე უნდა ეგო ხალხი. აქ უნდა მოეწინავეთა დაწამული მეგობრისათვის აქ უნდა მიეცა პირობა, რომ გამოსწორდებოდა, სწავის, შრომის მოწინავე გახდებოდა და იტისულებდა ატარებდა სამკოთა მეობრის სახელს.

აჲა... თავის თავისთვის დაბრალდებინა ავეღვეფირ!

დილით იცეული ხაზზე გაიქცა.

— სად არის ლიანგინი? — ყრუ ხმით იკითხა ნაწილის უფროსმა ალექსი ანდრიას ძემ.

— ამხანავო პოდპოლკოვნიკო, ნება მომეცით, მოგახსენო! — მხედრულად შეიმართა ჰევენაყფის უფროსი მვერის ალექსანდრეს ძე.

— მოამსენეთ.

— კოლა ლიანგინი ტირის.

— როგორ თუ ტირის?

— ტირის. თველასთან ზის, ხელში რადიკა შეწერილი ჯეჰარავს და ტირის.

მეზობლის წყრილი იყო: კარის მეზობელი გაღვინებინა ივანოვა იყრბებოდა, რომ კოლა ლიანგინის დედა რამდენიმე დღის წინათ შეუყოლიო გახდა და ახლა მისი დედაგვამოხმობა; იქნებ როგორმე ჩამოხვიდა და მიხვდოდა...

ოციდაღ წუთით არც იყო გასული, როცა სამხედრო ნაწილის მწვანედ შეღებულ რკინის ჰემჰარი გაიღო, სასწრაფოდ დახმარების მანქანა გამოვიდა, და ტროლ მინდორზე ეჭირა წასული ზასა დადავდა.

მანქანით იხსენებ: ნაწილის უფროსი ალექსი ანდრიას ძე, მისი მოადგილე მიხეილ ალექსანდრეს ძე, ჰევენაყფის უფროსი ევეკი ალექსანდრეს ძე, ნაწილის

სამედიცინო სამსახურის უფროსი ექიმი და ახალგაზრდა ექთანი.

სამოცი კილომეტრი გზა ერთ საათში მოიღეს.

პატარა სოფელი, რომელსაც კოლა ლიანგინის დედა ცხოვრობდა, მწვანეში იყო ჩაფლული.

პატარა ვზონი მეზობლები და ახლობლები ფესფესებდნენ, როცა დამხედურება სასწრაფოდ დახმარების მანქანაზე დაემოსილა სამხედროები დინიანეს სახტარდარჩნენ.

იცქნა თთახში ნახევრად გონდაკარგული ავადმყოფი იწევა.

— სასწრაფო ოპერაცია საჭირო! — გულმოდგინედ გასისჯვის შემდეგ თქვა ექიმმა.

— სოფლის ექიმმაც ეგ უთხრა, მაგრამ საავადმყოფოში წასვლაზე უფრო აშბისთა... ჩილობარავა ავადმყოფის რომელიღაც ნათესავმა...

მზე გადახარაზე იყო, როცა სასწრაფოდ დახმარების მანქანა სამხედრო ნაწილში დაბრუნდა.

მანქანიდან გადმოსვლა ვერც მოასწრო, ალექსი ანდრიას ძეს შემოჭარხლდა მეთაურებმა ისე დააყარეს კთხებები.

— ოპერაცია ვაუწყეთს... ენახათ... ორსად ღღემი ვევაფერი გაიჭევევა...

— ორი-სამი დღე ნაწილის უფროსი თვალს არღებდა დამბობილ კოლა ლიანგინს.

და ი, მეოთხე დღეს, თავისთან მოიხმო ჯარისკაცი.

— რიგითი ლიანგინ, ოცი წუთი გემღევა, ჩიციცი საპარალი ფორმა და ჩემთან გამოცხადილი. შეასრულეთ!

ისევ გაიღო სამხედრო ნაწილის მწვანედ შეღებულ ჰემჰარი.

მოფრის გარდა მანქანაში ახლა ორნი იხსენებ. პოდპოლკოვნიკი ალექსი ანდრიას ძე და რიგითი ჯარისკაცი კოლა ლიანგინი.

მანქანა საავადმყოფოსთან შეჩერდა.

— საშობოთებამ გაიარა. თამადად შეეგებე დედას, — ღომილით უთხრა მეთაურმა სახეღმწილ ჯარისკაცს, როცა კიბეზე აღდგნენ.

დღდა-შვილს სათქმელს რა გამოუღვევდა? მოეცებულ ივდმყოფი სტეკვასივით აყრიდა შეკითხვებს შვილს.

— ცუტარას შემდეგ, როცა ნაწილის უფროსმა წასვლა დაიბარა, ჯარისკაცი ფიცხლად წამოხტა სკამიდან.

— მიეღივართ, ამხანავო პოდპოლკოვნიკო?

— მე მიეღივარ, შენ კი რჩები.

ვიდრე გაოჯებული ლიანგინი რაიმეს იტყავდა, პოდპოლკოვნიკმა ორად მოეკცილი ქთაილი დაგუწოდა ჯარისკაცს.

— აიღე, შენი შეგებულების ბრძანებია... ორი კვირა დარჩები. დედას ვეგზე წამოაყენებ და ნაწილში დაბრუნდები. წარმატებას ვისურვებ!

ეს შემთხვევა ერთადერთი რილია.

— წარმატებას ვისურვებ! — სწორად უთქვამს ალექსი ანდრიას ძეს თავისი ჯარისკაცებისათვის. უთქვამს და ვინ მოთვალის, რამდენჯერ გაუქვინდა მათთვის დახმარების ხელჯ, რამდენჯერ ვადაფუფუბებდა, სითბო და ახლობლური ზრუნვა გამოუჩენია მათთან.

ფიცის მიღება.

ალექსი ანდრიას ძემ ოცდახუთი წლის წინათ ჩაიკვა ჯარისკაცის ფარავა. მონღო-მებელმა ახალგაზრდამ ნიუთ, შრომისმოყვარეობითა და დისციპლინით მალევე მიქცია მეთაურების ყურადღება.

იგი სამხედრო სასწავლებელში ვავზანეს, რომელიც წარჩინებით დაამთავრა. წლების მანძილზე სხვადასხვა შენაერთებში მუშაობდა. ნიუტერ მეთაურს მრავალი მეგობარი და წარჩინების სამკრელ ნიშანი აქვს მიღებული.

ნაწილი, რომელსაც ახლა პოდპოლკოვნიკი ალექსი ანდრიას ძე მეთაურობდა, ჩვენი ძველამოთხი საბჭოთა არმიის ერთ-ერთი მოწინავე შენაერთია.

რკინისებური დისციპლინა, შრომის სიყვარული, დღენიდავ სამხედრო მეცნიერების სრულყოფილი დაუფლება — ეს ის მყარი ბალოვარია, რომელიც წარმატებულან ახალი წარმატებისაკენ უშბისო მთელ ნაწილს.

სალამოვლება.

— მოამბიგებ რუსი ი. ივანოვი და უკრაინელი ს. მოროზოვი, უზბეკი მ. სიდიგოვა და ჩართველი ვ. ნესამელი. ზურბაბანჯანი მ. დ. დადმევი და ლტეველი ს. ზაჰარია-ვიჩისი, მოლდაველი ვ. მარიანჩი და ტუტკი ა. ტავიგოვი...

— მოიანს ჰირსა და ლხინში გაუტეხელი ბუჭები, მკად შეფიცილი მესპორიენი, ჩვენი სამშობლოს საიმილო დახმარებლები.

— გეჭერ კიდევ რაიმე შეკითხვა? — მწვანედ შეღებულ ჰემჰარამდ მომაცილებს ნაწილის უფროსი.

— მაქვს.

— ბრძანებთ.

— კოლა ლიანგინის ბედი მინტერესევა, ტელისა და მისი შვილის ბედი, ლიანგინი ახლა ალბათ მოწინავე მებრძოლია, არა?

— არა, მოწინავე კი არა, სანიშნუი ცოდნითა და დისციპლინითი სამაველითა.

უპანსუნელი პოეტები

ერთელ კომპოზიტორ ოთარ თაქთაიშვილს ვეწვევ და ვთხოვე, დროისას მეთხველებსითვის მომავალ შემოქმედებით გამეგებე მოთხრობა.

— ყოველივეს მადლეგებდა სიმონ ჩიქოვანის პოეზია, მისი ღრმაზაროვანი და გულწრფელი სტიქიონები. წლების მანძილზე თან მდევდა მისი ლექსების გახუმვორებელი ხბოსა და რაც დრო ვადის, სულ უფრო მიძლიერდება სურვილი, პოეზიის ეს განწყობილება მუსიკის ენაზე ავაძეკველო. განზრახული მაქვს, შევქმნა ორატორია სიმონ ჩიქოვანის ლექსებზე, — დაიბრა ჩვენი ყურნალის მეთხველებს კომპოზიტორი.

ვანგლო ოთხმა წელმა. ქართულ ორატორიულ მუსიკას შევმეტა კიდევ ერთი ახალი ნაწარმოები — ოთარ თაქთაიშვილის „ჩაუქრობელი კერა“ (სოლისტების, ვუნდისა და ორკესტრი-სათვის).

ორატორია პირველად აუღერდა მოსკოვის კონსერვატორიის დიდ დარბაზში საცემპირი რაილისა და ტელევიზიის სიმფონიუ-რი ორკესტრისა და გუნდის შესრულებით. რომელსაც ოთხივე დიმიტრი დიმიტოვიძემ, კომპოზიტორის ახალმა ნაწარმოებ-მა მისიყველა დიდი მოწონება დაამსახურა. ამ ამბავმა ღირსეულ-ად გამოიხატა მათგან ქართულ მუსიკალურ საზოგადოებაში, არანაყოფა გაახარა ქართული პოეზიის მოყვარულნი, სიმონ ჩიქო-ვანის პოეზიის მრავალრიცხოვანი თავყანსმცემნი, მისი მე-გობრები.

მეარბე განა შედღებობდა ეცემეს სიხარული თავად სიმონ ჩიქოვანის სიხარული? იმ ადამიანის სიხარულს, რომელსაც დიდი დღე ელეოდა ჩანსროთლობა. ხელვადანშული, სარეცელს მიჯაქ-კული პოეტი ორატორიის დამთავრებას იმ გულისძვრით შეეგე-ვა, ერთხელ ჭაბუკების ეამს პირველმა ლექსმა რომ ავრძინობინა.

თავლს სინათლჩამჭარლს, გულში პოეზიის ცეცხლი არასო-ღეს განეკლებდა. სიცუცელის მოტრფივალ პოეტი სულის განწო-ბობამდე დაწვოდა, შრომობდა როგორც ფუტკარი, წერდა, წერდა დიდი შთავსებით, ერთგული მეგობრის მართა ჩიქოვანის მზრუ-ველობის მეშვეობით. ქალბატონ მზარკის ქალაქზე გაქაქიანა მუელისს ნაკარხანვე, ის უსინარხავი ლექსები, რომლებსაც შე-მდე ჩვენ ვკითხვლობდით. სიმონ ჩიქოვანმა ნამდვილი მოქალ-ქებობა გვიბოძა გამოიხინა. როდესაც მძიმე ავადმყოფმა კომ-პოზიტორის ორატორიისთვის სპეციალურად დაუწერა ლექსების ცილა.

პოეტისგან დიდად დავალბებოდი, მადლობის გრძნობით აღ-საქვ კომპოზიტორი, მოსკოვიდან დაბრუნდა თუ არა, მამინვე დაუტყობრდა მას, მიულოცა ორატორიის წარმატება და შეჰპორ-და, რომ იმ დღესვე ესტუმრებოდა, მოსკოვის სიმფონიური ორ-კესტრის ჩანარვის მოსმენინებდა.

ამ ამბის ვაგავამ პოეტს ძალა შემეტა, ზეზე წამოიჭრა, ტელე-ვიზიის სურბილს დასწევდა და მეგობრებს ჩამოუტყა. პირველად ცნობილ ქართველ მწერალს, კრიტიკოსს, საზოგადო მოღვაწეს, იმხანად უტრალა „დროისას“ რედაქტორს ვიორგი ნატროშვილს ახარა საუთარი ლექსების მუსიკის ენაზე აუღერება ბატონმა ვიორგიმ მე და ფოტოგრაფიისტი ოთარ თურჯია ვეიხი და ვკვიხოვა, დავწერებოდი პოეტისა და კომპოზიტორის თავწყე-რას, რომ შემდგომ უტრანლში ვაგვეშუქებინა — „პოეტის ერთი დღე“.

შეხვედრა სიმონ ჩიქოვანთან ხომ ყველას გვიხაროდა. მასსოვს. ვარეთ თბილი, თებერვლის საძირ დღე იდგა. გმობრა მოედანზე, პოეტის სახლის წინ, სადარბაზოსთან ბუქნა იებს ჰყიდა. მე ია ვიცილ და პოეტის სახლს მივამოვრო.

კარა ქალბატონმა მარკამ ვაგვილო, დალილო დიდილი შემი-ვაგება, მინ შევიგებებოდა და მეუღლეს ჩვენი მივგა აუწყა. ეს სათნო ქალი სტუმრის სახლს საგანგებოდ ვაგვიგებდა ხო-ლმე მეუღლეს, რომ მისთვის თვალის დალბატი არ ეგრძნობინებინა. ბატონი სიმონი ფანჯარასთან მიდგმულ დიდ მრავალ მაგიდას-თან იჯდა და რაოაცას ჩამკირტებდა.

— ლექსებს ვარჩევთ ახალი კრებულისათვის — ვეითხრა ქალ-ბატონმა მარკამ და მეუღლეს შეეხმინა.

პოეტი ადგა, ჩვესკენ წამოვიდა, მზიარულად მოგვესალმა. იგივე მივართვით ბატონ სიმონს. პოეტმა იის სურნელი მაშინ-ვე შევიგრძნო. უყნოსა, ვაგახარა — ია მოსულა!

ზარის ხმა ვაისმა.

ოთახში სიმონ ჩიქოვანის ყრბობის მეგობარი, პოეტი ნიკოლოზ ჩანავა შემოვიდა. უფრო ვახალისდა მასმინძელი. მოჰყვენენ მე-გობრები აუფუს, იქურს, ვინ არ ვაისხსენს, მაგრამ პოეტის დიქე-რა და ვინებმა ორატორიის ვარშემო ტრიალდებდა.

ოთარ თაქთაიშვილმა ორატორიამდე სიმონ ჩიქოვანის ლექ-სებზე რა რომანისი დაწერა, მასმინძელი რომანსებზე მოჰყა-სუბარს, მეულოდაც კი წილიდინა.

სიმონ ჩიქოვანს ფართო ერედიოცა, მაღალი პოეტური კულ-ტურა, დახვეწილი გემოვნება უფულობის აძლევდა თავისი ნატიფი სიტყვა ეთქვა არა მარტო ლიტერატურაზე, ექსკელს თეატრზე, მუსიკაზე, მხატვრობაზე და საერთოდ, ხელოვნებაზე, რომელიც ძალზე ახლბებოდა და ნაცნობი იყო მისთვის. იგი ვაძეკავინა ჰყე-ბოდა რომანსებზე.

ვეუცქროდი მის მკრთალ, ფიქრიან სახეს, სახთლისებრი თი-ოებს და რუსი მწერალი კონსტანტინე ვანგენინი ვამახსენდა, რომელსაც, ერთხელ პოლონეთში ერთად ყოფნისას ავგვარდ აღიქვა პოეტი:

„არჩვე, ძლიერი, ლალი. თავისუფლებმისყოვერი, მაგრამ ჩანატეხილი, დადარბინებელი“...

ისევე ვაისმა ზარის ხმა.

— ეს თათარია! — წამობძახა პოეტმა.

კარგში, მართლაც, ოთარ თაქთაიშვილი იდგა. იგი მარტო არ იყო, ორი ახალგაზრდა ახლდა. სამივემ ერთად ლითონის ეე-ბერილოცა ყუთი ოთახში შემოიტანეს და პოეტის ფერხობით დად-გეს. ჭაბუკებმა სწრაფად ვამართეს ყუთი.

პოეტი გვერდით მოეჭვა კომპოზიტორს. ჩარბეს მავინდოფო-ნი და ოთახი მუსიკის ჰანგებით ვაივსო. სახთლობითი ავიტოვდ-ნენ ლექსები და პოეტეც აუთხო. სოფლდა ორატორიის პირვე-ლი ნაწილი — „ვიხა სიტყვა“.

პოეტს ხომ მამულმა შთაბერა ქარიშხლის სული, მამულის სი-ყვარულმა ასწავლა პოეზიის სეყარული.

ვინა სიტყვა, თითქოს პატარა იყოს ჩემი სამშობლო, დიდების ღირსი, ქართლში ვინ ჰმოვა პატარა ციხე, ვინ მოიგონა სიმცერი მისი?!

გაისმა ხობტა მშობლიური ქვეყნის სილამაზეზე, მღერის გუნ-
დი და პოეტის ცნობიერებაში კვლავ აღდგა ცამდე აწვდილი ცი-
ნე-კომუნების ქონებები, ქართველი კაცის მარჯვენით ავებული,
ფრესკებია და ჩუქურთმებით დამყენებელი მონასტრები და
ციხე-დარბაზები, თავგანწირულ გმირთა სახელები. პატარაა სა-
ქართველო, მაგრამ დიდია, დიდია იგი სახელმწიფოებრივ გმირე-
ბით, სულიერი სიდიდებით, შემართებით, სიხუჭეთით!

დამთავრდა პირველი ნაწილი, დამწყობი მეორე. აგერ ჩამოაქრეს
ჩონგურს, აგნესსა და და, პოეტს ნაღველი დაეცო სახეზე... მწუ-
ხარე ხმით მოთქვამს დედა:

„ყავარი მყავის ლამაზი,
მკურნალობს გულზე იარსს,
ორი ვაჟაძის საფლავზე
მზემ ზღვისკენ გადბრიალა“.

ყავარს ცეცხლი ჰქონია,
მიმწუნებში ელავს, მდებლობს,
და ამბავს მკითხავს, მკონია,
საყვარელ საქართველოსზე“.

დედის სიმღერა უცებ რიტმულად გამოკვეთილმა მრისხანე
ჰანგმა შესცვალა — სრულდება „ომის ზარი“. პოეტი ახლა ფარ-
თოდ გახელილი თვალებით, დაძაბული უსმენს გუნდს, თვითონ
ხომ თავად იყო იქ, საკუთარი თვალით იხილა ფაშისტების მიერ
დანგრეული ქალაქები და სოფლები, უპატრონოდ დარჩენილი
სახლები, დაობლებული ბავშვები, საკუთარი თვალით იხილა
ნგრევა და სიკვდილი...

ბაქსანის ნაპირზე მეც სული მივაგდე,
ველზე დაღუნული ინვა ლეშაშელი...
წყალი მოთხოვია, პეშვით მივუქანე,
არ დამხვდა ცოცხალი, სული დაფოვდა.
ველარ მივუსწარი, ველარ ვანგარე,
მოკვდა ლეშაშელი, აღარ დამელოდა...
თურმე მამა მყოლია და იგი მომოდეს,
როგორ შეინარა სიკვდილის წუფებზე,
მთის ერთი ბუდედან მოვიდოდა ორივე,
მამულის აბოცხლეს დამეგზს ვუთხვებო.

მამაც მეომარს ლეშაშელს ოთარი თაქთაქშივილმა ცალკე ბა-
ლადა მიუძღვნა. ოთახი ახალი ჰანგით აიკეთა. აქვარად კომპოზი-
ტორი ომის ქარ-ცეცხლიდან გმირ წინააზრთა სამყაროშია —
ქართველი კაცი ბრძოლის ველზე წინაპრებს ისვენებს. ატურდა
სიმონ ჩიქოვანის „არმაზის აჩრდილებიდან“ სავალობელის ტექ-
სტზე დაწერილი „სერაფიტა“. მუსიკამ პოეტი ახლა სულიერად
ამაღლა, სულ სხვა სამყაროში გადამიყვანა...

მშენიერო რტოვ არმაზის!
მოვლევ მცხეთა და ქინძარი,
შენ ცხადი ხარ თუ სიბნელი,
თუ მძინარეს მოგისწარი!

წრფელმა ჰანგებმა პოეტი ააღელვა, აღტაცება ევლარ დამალა,
უვალზე ხელი მიიფარა:

— მშენიერია, ჩემო ოთარი, დიდებულა. დიდი აღმაფრენით
გაქვს დაწერილი, ფორმაც კლასიკურია, ერთენულიც არის და მე-
ლოდიურიც!

წუთიერი სიჩუმე საყვირებმა, დაფდაფებმა შესცვალეს. ისევ
ომის სურათი... ოლონდ ახლა მჭუხარე დაფდაფები გამარჯვების
ზეიმს გვაუწყებენ!

ჩვენმა ქვეყანამ შური იძია მტერზე — ჩვენ გავიმარჯვეთ!
ხალხი გამარჯვებას ზეიმობს!
ფირი დაილია. მიწყდა, მუსიკის ჰანგები... მერე ყველანი სუ-
ფრას მიეუსხებით. ქალბატონი მარიკა ჩვეული გულუხეობით
გგმასპინძლობდა.

ეს იყო პოეტისათვის ერთ-ერთი ყველაზე სამახსოვრო დღე იმ
უკანასკნელ დღეთაგან, პირველი და უკანასკნელი გავიგებდა სიმ-
ღერაფიცელო თავისი ლექსებისა. ეს იყო მისი უკანასკნელი პო-
ეტრეტი, რომელიც ასე ჰქალაქმხატვრულად შეასრულა თებერ-
ლის ერთ მზიან დღეს ცნობილმა ფოტოკურნალისტმა ოთარ თუ-
ჩქიამ.

გულნარა პასხაძე

ვლადიმერ მაინაოვსკი

დაბადების 90-ე წლისთავისათვის.

მომადგამო გურამ კორძაია.

ზურაგ სისხარულიძე

მუშევრებითაა ქვეყნების სახელმწიფოთა და მთავრობათა მეთაურების მე-7 კონფერენციას, რომელიც დღემდე გაიმართა, მის საბოლოო დელარაციებში ხაზგასმით აღინიშნა: საქართველომ დაკარგა მთელი ადამიანობის და მამულობის კერები ახლო აღმოსავლეთში, ცენტრალურ ამერიკაში, აფრიკის სამხრეთსა და ინდოეთის ოკეანეში.

დელარაციის ასეთი ფორმულირებით მიზეზს განმარტებული იყო შეერთებული შტატების მიერ შემუშავებული სამიზნე სამხედრო გეგმებით, რომელთა ერთ-ერთი გამოხატულებაა 1983 წლის იანვარში შექმნილი „ცენტრალური სამხედრო სარდლობა“ (სენტკომი) ითვლება.

სენტკომის მოქმედების ზონა აზიის, აფრიკისა და ახლო აღმოსავლეთის 19 ქვეყნის ტერიტორიას მოიცავს და ინდოეთის ოკეანეზე, სპარსეთის ყურეზე, წითელ და არაბეთის ზღვებზე ვრცელდება.

პენტაგონმა სენტკომის განკარგულებაში ტაქტიკური ავიაციის 11 ესკადრილია, საავიაციო-სადანტო კორპუსის მე-18 დივიზია და ავიამხედველის სამი ვაკუუმ დაზოგო. მას უშუალოდ დაქვემდებარება ე.წ. სწრაფი რეაქციების კორპუსი, რომლის პირადი შემადგენელა უკანასკნელ ხანს 110 ათასი ჯარისკაციდან 300 ათასი ჯარისკაცამდე გაზარდა.

არაერთი დღეშეშა საავტოტო სვამი და კითხვას: რა მიზნით შეიქმნა სენტკომი?

როგორც საქმეში ჩახედული მეთავალაურენი აღნიშნავენ, „ცენტრალური სარდლობის“ შტაბის საქმიანი შეერთებულ შტატებს განზრახული ჰქვია, უფრო უფრთხილად გახადოს კავშირი ნატოს სამხედრო ძალებსა და წყნარი ოკეანის ძალებს შორის და ამით შეაჩინოს „სტრატეგიული თავდაცვის სრფეობა“. ახლა არაერთსათვის ამ წარმოადგენს საიდუმლოს, რომ ეს „სრფეობა“ პირველ რიგში საბჭოთა კავშირისა და სხვა სოციალისტური ქვეყნების წინააღმდეგ ექნება.

სენტკომის შემქმნელი ვაშინგტონი ცილდოსა, სამხედრო-სტრატეგიული უპირატესობა მოპოოვის საბჭოთა კავშირზე, მაგრამ ეს და ამოცანა, როგორც ამანახავს იური ვლადიმერის ძე ანდროპოვმა აღნიშნა, შეერთებული შტატების აფეთქება მიზნობის სამხედრო უპირატესობას სსრ კავშირთან შედარებით, ამპოა. სამოსაო კავშირი არასოდეს არ დაუშვებს ამას, იგი არასოდეს არ აღმოჩნდება უშეწორი არავითარი სარტონის წინაშე“. ამავ დროს ახალშექმნილი სარდლობის უმთავრეს ამოცანას წაუთითო მდვიდარი საბრძანების უფრის ქვეყნებისაგან სამხედრო კონტრირების დაგეგმვა წარმოადგენს. „სწრაფი რეაქციების კორპუსი“ და სენტკომი „ავტომატურად განს ნაეთისარებულად დამიზნებულა“, — ვალაფილდო აღიარებს შეერთებული შტატების თავდაცვის მინისტერი კასპარ უინბერგერი.

სენტკომის ფუნქციების შედის დედამიწის ამ რეგიონში მიმდინარე რკველთუიერ-განმათავის უსულფელი პროცესების ჩანახტობა, როგორც ქართის ვახუთი „აოლახად“ აღნიშნავს, განმეტრის მოქმედება აზიისა და აფრიკის ქვეყნების საზღვრა საქმეების უხუმი ჩარევა და ერთხელ კიდევ ააპკავებებს ახლო და შუა აღმოსავლეთის ქვეყნების მიმართ შეერთებული შტატების აფრესული მინარტებისა“. ვახუთი აღნიშნავს, რომ სენტკომის მოქმედების არე სამი კონტინენტის შესაყარება გაშლილი და უშუ-

ალოდ ჩვენი ქვეყნის სამხრეთი სარტრების სახლოვს მდებარეობს. ეს კ სავრთებს უქმნის მის უშიშროებას.

დედამიწის ამ რეგიონით შეერთებული შტატები მთელ მსოფლიო ომის დამთავრებისთანავე დაინტერესდა, მაგრამ უკანასკნელთა ომის წლის განმავლობაში „დაინტერესებას“ ყოველგვარ საზღვარს გადაჭარბა: ამერიკის კონტინენტთან რეგიონში ათასი კილომეტრი დაცილებული ეს ტერიტორია ვაშინგტონმა თავის „სასიციცლო ინტერესებს“ ზონად გამოაცხადა.

„ცენტრალური სარდლობის“ შექმნა ახლო და შუა აღმოსავლეთის ქვეყნების მიმართ შეერთებული შტატების სტრატეგიული როგორც ცნობილია, „ნიქსონის დოქტრინა“, რომელიც ვაშინგტონის ინტერესების დაცვას რეგიონის განმარტებასა და კერძოდ, ირანის შაზე დადრინობით ითვალისწინებდა, 1980 წლის 23 იანვარს შეიცვალა „კარტერის დოქტრინით“ და მის სულფელზეც შექმნა უფრ ნახსენები „სწრაფი რეაქციების კორპუსი“. კარტერი სამხედრო ძალების გამოყენებას უშუალოდ შეერთებული შტატების ტერიტორიიდან და კონკრეტულ შემთხვევაში, უფრდონის ახვევარკუნულიდან ამირედა, სადაც შესაბამისი დანიშნულების სამხედრო ბაზები შეიქმნა. რეგიანის აფშინსტრაცია კიდევ უფრო წინ წავიდა. შან აქტიული უშუალოდ სამხრეთ დასავლეთ აზიაზე გადაიხადა და „ცენტრალური სარდლობის“ შექმნა ამან განაპირობა.

პენტაგონი კარგად ხედავს, რომ საყრდენი ბაზების გარეშე წარმატებაზე უფრდონ ეს წარმოადგენს. მარტო „კორპუსები“ და „სარდლობები“ საქმეს ვერ უშედეგად, ამიტომ ამერიკული სამხედრო სპეციალისტები ცილდობენ, სამხედრო ოპერაციებში ახლო და შუა აღმოსავლეთის კონსერვატორული რეჟიმებს ჩააბან. აწუდიან მათ იარაღს, აშენებენ სამხედრო ბაზებს, აფრორიომებს, აწყობენ საპაირო თავდაცვის სისტემებს, მათივედ საერთო მანვერებს, რომლებსაგან ყველაზე შინშენწილვანი ვეგაბების ტერიტორიაზე სარდლობის „მარაგოტრირებას“ და „პრაიტი სთარა“-ს მანვერები იყო. შემგომი უსუფდები მანვერი „პრაიტი სთარა“-ის სახელწოდებით მისი ცნობილი, რომლის დროსაც ამერიკის საექსპლიდიტო კორპუსმა ვეგაბების, ომანის, სომალისა და სუდანის სამხედრო ბაზები გამოიყენა. ამ ბაზების მოდერნიზაციისთვის 1983-1987 წლებში, შეერთებული შტატების კონტრესმა უკვე 1,4 მილიარდი დოლარი გამოყო.

სენტკომის ოპერატული სფეროშია ინდოეთის ოკეანეში მდებარე ერთ-ერთი უშიშენწილვანი სამხედრო-სახლოვად და სამხედრო-საპაირო ბაზა სიგეო-გარანასა უწოდებია. ჩაბისთარ ამტიქობული შემავალმა და უწუნულმა უკვე 60-ან წლებში მისი კორპუსი სამხედრო სპეციალისტების ურადლება. მისიანი წლებისათვის დიგეო-გარანა მრავალმხრივი დანიშნულების საპაირო და სახელვა ბაზად იქცა.

ახლო და შუა აღმოსავლეთში პენტაგონის გლობალური ამბიციების ფორზე უნდა განეხილათ მის სამხედრო თანამშრომლობა ისრაელთან, ვეგაბებისაა უწოდებიათ, აგრეთვე ომანისა და სომალის მარიონეტული რეჟიმების. სენტკომს უაღრესად მჭიდრო კავშირი ექნება პაკისტანთანაც, რომლის საგანგებოდ განყრდინილი

20 ათასი ჯარისკაცი „სწრაფი რეაქციების კორპუსი“ დამოირტობა.

როგორც ბოლო პერიოდის მოვლენებმა გვიჩვენებს, „ცენტრალური სარდლობის“ შექმნამ პოლიტიკური ვიარაგის არაბეთის-ისრაელის, ირან-ურკის კონფლიქტში, აფრიკის რქის რაიონსა და ადრანეთში კიდევ უფრო დაძაბა.

შეერთებულ შტატების მიერ გადადგმულმა ახალმა საზოგადოებრივმა დიდ პრობლემატიკაში მინიჭდა რეგიონის პროგრესულად მოაზროვნე საზოგადოებარა. „ვინ მისცა ვაშინგტონის იმის უსუფება, რომ აზიისა და აფრიკის 19 სახელმწიფოს ტერიტორია გამოაცხადოს საყოფარო სამხედრო მოქმედების სფერო?“ — სამართლიანად კითხვობს ინდური ნახუთი „ნუ უფიო“.

მათილაც, „ცენტრალური სარდლობის“ მოქმედების სფეროში მოქმედულ არც ერთ სახელმწიფოს არ უთხოვია პენტაგონისათვის სხელტენციონისტული ძალების შექმნა. პირიქით, ამ ქვეყნებში აშკარად შემინება ანტიპროვოკაციული და ანტიამერიკული ძალების გაქტივება. ყველაზე რეაქციული რეჟიმებიც კი ცილდობენ, რაც უშობლება ფრთხილად პოხილია იქონიან სენტკომსთან, რადგან ჯერ კიდევ ყველას კარგად ახსოვს ირანის რკველბის სულფსხმო მავალიანი და შპის მმართველობის მარტები.

ძალების უხუმი გამოყენებით, ახლო და შუა აღმოსავლეთის ქვეყნების საზღვრა საქმეშია უსუნებდა ჩარევას რომ ცილდობს, ამერიკის იმპერიალიზმი ავანტიურისტული კურსით მიდის. „უფირი — თითქმის შეერთებულ შტატებს სამხედრო ძალით უშეძლიათ ახლო აღმოსავლეთის პოლიტიკური პრობლემების გადაჭრა, წმინდა წყლის ფანტაზია, ამავ დროს, საზოგადო ფანტაზია არის“, — წერს „ნიუ-იორკ ტაიმსი“.

რეგიონში მიმდინარე მწვეავ პოლიტიკური პროცესების მიმართ საბჭოთა პოხიცია ნაფილია. იგი მიმართულია კონსერვატივის უსულოტეკისაგან და ითვალისწინებს კონსულტაციური სიტუაციების პოლიტიკური მოლაპარაკების საშუალებით გადაჭრას. „არ არის ისეთი პრობლემა, არც მსოფლიო, არც რეგიონალური მმინდებლობის, რომელიც მმინდებლობის მოლაპარაკების საშუალებით არ შეიძლება გადაწყდეს. მოავირო იმაში მგეო-მარტობს, რომ საქტირია ყველამ აღიაროს ყოველი ქვეყნის პანონიერი უსუფება და გარედან ჩაურყვინდა გადაწყდების საზღვრა საქმეში“. აღნიშნულია ვარშავის ხელშეკრულებაში შეზავალი ქვეყნების საკონსულტაციო საბჭოს მიერ პრალაში მიღებულ პოლიტიკურ დელარაციაში.

სწრაფი ანტი პოხიცია გამოხატავს საკითხისათვის ხაც და იმეტიქობი მოდგმას, რაცზე უფრ ვრთხილდ გამახვილდა ურადლება იური ვლადიმერის ძე ანდროპოვსა დასავლეთ გერმანიის ურანდა „მეგაფილიათვის“ მიცემულ ინტერვიუში. სწრაფდ ასეთი პოხიცია შევსამგება რეგიონის მოსახლეობის ინტერესებს, რომელიც არ სურთ შეერთებულ შტატების პოლიტიკურ ფარვატორში ყოფნა.

ბერნარ კლაველი

მეტირახნი

შაბაძარი თინათი სასონაძაძო

დღითი ქალაქის მოედანზე მძიკი ზეპირიების ცირკი გაიჭრდა. პოლ ნანერტარმა დიდი ქუჩისა და რიანის გზის კუთხეში შეგროვალ მანქანების თვალ გადავლო და თამბაკის ჯიხურთან შეგა. შაბათი იყო და მოედანი უსამქურმა ხალხმა უმაღ ააესო. პოლმა მათ შორის აგურის ქარხნის რამდენიმე მუშას მოკრა თვალი, ორიოდ ნახივზე კი ხახვით სახე ჩანთით ხელში მოხუცი პერსიცი დალანდა. მოხუცი პერსიცი გამოიმევადა მუშაობა იცავე სამქურში, სადღე პოლი. ოცდაათი წლის ამსახურს თავისი კვალი დატოვებინა ამ კაცზე ჩამომხმაროყო, კანზე მინსფერი დასდებოდა, ჩასისხლიანებული თვალები ისე ჰქონდა ამომშროლი, როცა ახსამაშებდა, იტირებდით, ქეშა შარაშუნოზო. პოლი ზუბად მიგარა და ჩანათზე აუკრა ხელი. პოლის მიღწეული მობურხე, შორის დახმავაზე გადგინა: — გაუმაჯოს! რას ოტვი, ნახვალ ამ საღაბის ცირკში? — რა მსახიობების ტესტი არიან? ვიგინდარე...

— რას იზამ, ცირკი ცირკია. ბუკური არ უნდა იყვნენ. — საცოდუფარე კი გამოიუფრებიან და...

— ომადე უფრო ხშირად ჩამოდილოდნე, სანერტარი ნომრები ჩამოქონინდა. ახლა, როგორც ჩანს, ცირკსაც ცდილ დღე ადგას, კინო და ტელევიზია კანს უფრებენ. ახსამაშომა სხვა უფრუნინან მაშაკი და ორი ქალი გამოკრა. მათ გოგონებიც გამოშოყვნენ, რომელიც მამინეუ აბების შფითი ყველაზე დიდი სატვირო მანქანის უკან. მოედანზე შეგროვლი უსამქურები კი ხმამაღლა ბჭობდნენ დრომოქმულ მანქანებზე და ზომაზე მეტად ზორმა ქალებზე. — ღრს დაიხარე, ამათი შქსრულებით ტრაქტორი რომ ნახო...

— თოზეც ცვეკისთვისაც ღრს... — ეს კომედიანტია, — თქვა მოხუცი პერსიცი, — ჩვენან არაფერი არ გახსნავებინან, შხოლდე ეგან, რანდენებ სუს გამო ტვაივინან ძებრანება...

პოლს ხმა არ გაუღია. მისი შუბრა ერთ შაბათს მივიანა. უტეც სურვილმა შაბათიყო, კარგად შეეუთავიერებინა უნებინ, მაგრამ ის მინახე აღებინა დაფეხს, რომელსაც მწიკვილი შეუწოდებინა აწვიდა და ვერ შეუწოდა სახის ნაკეთების გარეგე. ისე მაღალი მამაკაცი იყო, ფართომხრებიანი და უტეცლად ძალზე ძვიერი, დასლოტებით ორმოცი ორმოციანი წლისა. მისფერი ტროლის მრავალი და მოზლიანდორი ჩიოის ბლუზა ეცვა, ხოლო ყევაზე შალის სასაცილო ჩაჩი მოგვოდა. დაფეხს გრძელხუმი და შეგუფუფული ხალხის ყავანში პოლმა ვერ გაგო, რაზე საუბროდნენ მამაკაცი, აღნათი, ერთმანეთს ეხებურებოდნენ, რადგანაც ორივენი გულიანად იცინოდნენ. — დაფეხს რომ აწყობს, იმ კაცს ვიწყობ, — თქვა პოლმა.

- ალბათ, ძველ ნარმოდდენიმა გავებს ნახანო. — არა მეგონია. — ხდება, ხალხს ხანდახან მებესივებად აღლატობს. ალბათ, ვინმეს ამსტავებდა. — არა, დარწმუნებული ვარ, ვიქნობ. — მიდი, გამოელაპარაკე. — პოლი გაუმშადა. ვერ გადაეწყვიტიტ, რა ექნა, ვერ მიხვდა ესხანდეს შეხედა, მერე მახივით. — არ ღირს...

პოლს უდნაური გრძობა დაეუფლა: ერთდროულად შეიპყრო მსახიობთან მიხელის სურვილმა და უახროსწრაფად, შინ გაქეცულიყო და გამოიკვდილიყო.

— აუკე სამეტიც გამოაქეთ, ნავიდეო, თითო ჰქნა დალიტოი! — შესთავაზა პერსიცი. — პოლმა მოხუცები ერთად გასინა კაცები. ერთი ბოთლი თეთრი ღვინო მოითხოვეს. პერსიცი აღაპარაკა. ომამდელი ამბები გაისხნა, ცირკის ისტორიები უამბო, ბოლის განუტყობინა: — შენ, ალბათ, არც გასოხის ის ტრიკი, მაშინ ძალიან ახალგაზრდა იყვი.

პოლი დუმდა. ან რა უნდა ეპასუხა, მოხუცი კაცებშიც ისე მარჯვედებინარება სიტყვებს, რა იოლადაც მხარგრებულ ღმრთიან აგურებსა და ჩამოსხმულ ფორმებს არმეგება თავს. პოლი უსმენდა, მაგრამ ნათქვამის აზრს ვერ სკევიდა, მის თვალნი ისეც ის ეციდებოდა, მისი სახე ტრნი, სარქოლი. და რაც უფრო დიდხანს უფროვდა იმ მსახიობებზე, რწმუნებოდა, რომ იცინებდა მას, ტრენებოდა, რომ მათ ნაწილობას დიდი ხნის ისტორია ჰქონდა, მაგრამ თითქოს ყველაფერი გუბნი იყო. პოლს რაც ცირკთან აკავშირებდა, ყველა მოგონებას თავი მოუკრა, მაგრამ მოხუცი პერსიციასთვის არ გაუხიბრებია. ხელი არ შეუშალა მოხუცს, თავისი წარსული გადაეხივებოდა.

შუადღის მერე შინ დაბრუნდა და სადღლი მოიშადა. ის იყო მაგიდის მიუფადა, რომ ქუჩიდან საყვირისა და ღვლის ხმა შეუტოქრა. ფანჯრამოში გაიხივდა. ქუჩაში ცილ-წელა მკვარავდა ზეპირის ცირკის ყველაზე დიდი ფურცერი, რომელსაც მუსუქ-

ნი ქალი მართავდა. სახურავი ორკექტრის დატყვინა: უხარმზარ ცილინდრანი და დაქმუნულქუდიანი ბოქნა რალცის ჩამოხუნობდა, ხოლო მუსიკალურ შეადგენის შორის ვიღაც მამაკაცი მეგავირონი იტყობინებოდა: — დღეს, ზუსტად რვა საათზე... იგი რეკლამას უკეთებდა ზეპირის საერთაშორისო ცირკს, მის ცხოველებს, სასაყრე ტანჯერეუმის შეფეხებს, მათარხის დიდებულს მსტატეს — ზორს...

პოლის ნაწილობა ისევე იყო ჩაყებული, როგორც წელან. დოლზე აბრაგუნებდა. მესამე სართულიდან სახის ნაკეთების გარეგე შეუძლებელი იყო, თანაც თავი დოლისავე ისე დაფარა, კაცს ეცნობებოდა, უსახურვინადა გატყევილი თავისი სპეშიოთი. პოლი უტეც აიტყვა სურვილმა, კოტებიც ჩაერინა, ქუჩაში გაწვარნილიყო და შეჭებებინა მანქანა, რომელიც ძლიეს მიიღვლიდა. მაგრამ თითქოს მაილდრემსემო, ფანჯრასთან დაჩრდა და იცრინა, როგორც დღითი, ახლაც რაღაც აჩრხობდა და გული ცეკმებოდა.

მაგიდას მიუჭურუნდა და ცოტა ნაინებმა, მერე ჰურბული გარეცხა, სამზარეულო მიღაცა და კაცები, „ქადაქევეშ“, ვანინა. აქ თამაშობდა და ყოვლდ საღამოს კეკლის პარტინორები ვერ არხად ჩანდნენ და პოლმა სახურავის ჩრდილს შეეგავა თავი. ისევე ეცნობებოდა ის კაცი და საღამომდე ვერ შეუწოდა თვიდან მოუშორებინა მისი სახე. პოლს არამოსდა არ უთამაშო ასე უღმინდარი. კოლეგები გაცოფდნენ, მისი მიზეზით მაიკლიათ მუქიით სახმელ-საქმლი. ხოლო პარტინორები გახმობდნენ, მონინაღმდეგემა ახალ პარტია შესთავაზეს, მაგრამ პოლი წამოდგა: — დროა ნავედი, — თქვა.

მიმავალი დაცივდა და ოხუნეზობა მიკლდებოდა. იმის მაგივრად რომ შინ წასულიყო, მოვიდინაწინა წამიდალდა. არ იცოდა, ღრედ თუ არა ცირკში შესული. საუკარიანი თავისთვის არ დაუშავებო ქი კოთხა, რაღაც დაქმუნებელი ძალა ეწვიდა იქით. ცირკი მათულებზე ჰქანაებულ ნათურებს გაეჩრახდებინათ. კარებებს მაგივრად მელური სახეების ორგელიც ტილი იყო გადაძებუ-

ლი. მაყურებელი წელიწელ გროვდებოდა. ონავარი ბოქნის შემოილობლი შქერიმას ლამობდნენ, მაგრამ მსუქანი ქალი ელებობდა წინ. ხანდახან დირექტორი შეეგაფონს აკვარად და მოხეივალ მეფეებს ზოტბას ასახდა.

პოლი შეტყავილი მიუხალოვდა და უკე შეტყავდა იქ, კულსიწმილმა, მათ ციქნა მოედანზე იდგა ის კაცი, პოლი ნაწილობად რომ თვლიდა, და ამწეს სახეურის ატრილობდა. პოლი ისევე შეიპყრო უფრურმა გრძობამ — ერთდროულად მოუწინა ცირკში შესვლად და ქურდობად გაქეცევა, რაღაც ნათი ონანა, კიდევ რომ კაცები არ დარჩა, მაგრამ ამაზე დიდხანს არ უფერიო. თავისდაყენებოდა მოიქცა ყვიბები, რამდენიმე მოტევა ამიოლი, შეთავრინა და ისევე ჯებში ჩააბრუნა. ერთხანს მიდი-მოდიდა, მერე დიოქის მეგობარს პასუხობს, წამოიყვინა: — რაც იქნება, იქნება ისევე ამიოლი ფული და ცირკის შესასვლელსაკენ გაეშურა. პოლს რიგში თავისი სკამი მონახა თუ არა, პოლი ნაწილობა ტანას შეუდგა, მაგრამ ის არახად ნახდა, წარმოდგენაც უნებოდ დაიწყეს.

ერთ ერთი ნომრისთვის, სცენაზე აკრებილ მისი ცელიდინე, უსრადელბა არ მოუქეცია. მას მხოლოდ შალის ჩარჩა და მოტევაწილი ბოლუზაში გამოწყობილი მამაკაცი აინტერესებდა. პოლის და ბოლის, როცა არინა ერთმორბილი ევლისიწმუნებე ნაოსტეკუბებოდა გოგონამაც დატყვა, მეგავირონი აგუაწენდა: — ახლა თქვენს წინაშე წარსდგება ზორი. მათარხის მფევე და ლასოს მასტორი.

პოლმა მამინეუ იცინო იგი. თავიდან ბოლომდე მავებში გამოწყობილი ამტრად შოლამა ხეცვდა და სახეს ედრანდებოდა ტყავად, ზორი ხელს აქევიდა და ღლასო აწმევიდა და ხან შაგვრევი, ხან მარცხნივ, წინ და უკან, ზევი იწვიდა, ზორის ფეხებთან ეშვებოდა, რომ მერე უფრო მაღლა ატვირცნილიყო.

ზორიმ ვერ ერთი გოგონა ახტუნავა ღლასოს მარწყუბი, მაგრამ აქევიდა მთიორინა და ვიღაცის მერე გამწმუნებე მათარხს ჩაველი ხელი. მათარხის საორკრედ გრძელი იყო,

საქართველოს
საბავშვო
ბიბლიოთეკა

ტაბუ მავარშიშილი

**შეშვარაღები
მცე თაში...**

გადართლი ხარისხის
მინორის გავრცეტი ქვეჯი
გუნჯუნჯუბა ხარის ხარის
ბანჯიონი შექმნილი ზეჯიონი.

ვერ ისხუნჯე მოხუნჯობას,
დეჯინჯეჯიბი თუე მთლად...
თაგი მოუხუნჯე მოხუნჯობას
და ერისთავად ცაცენი შუბლთა...

უღლი დაღლილი ზეჯიონი
რას ფიქრობს მისი ხარი?
შეშვარაღები თუე თაგი
მეჯათი ასაქუი მეჯარი.

უპაზარის ცინსთაზი

ერი ზღლი სიმტყეობი ცნობილი,
ანღა დაღლილი მეჯუჯადე...
ენი შეჯუღლიონი, მძილთა,
ენი ვეჯცხო, ენი გავუჯუჯადე!

შენს ირჯუდე სისხლის რუეჯი
დეილად გუნჯადენ, გრუჯუჯადენ,
ცეცქედენ კოქცედი, ერთიბო...
დამათაქეჯუბული მეჯუჯადე.

ჩემი ქეჯიონის დეილი
და ცენჯაბი არი-არაღის,
ამ ზოლთა ენი შეჯუღლიონი,
შენი მტრის ევალეჯი არაი?

**ნაქარმოტხილი
კეღარი**

ნაქარმოტხილი კეღარი,
სევერთი ვეღარ მთარობი.

ესი ნვერთი ვეღარ მთარლვეჯი,
არ გემატება სიმადლე...

მისილი ლეჯაჯა

ღამანათივი ზიქარაბი

მე დაჯითილე ლეჯი თუ მან დაჯითობა, ენი იესი,
ქენჯე აჯლი სიღრმე და გამონაბეჯა ბოლი შუის.
ქენჯე მიქცეული შექია არქსევეჯი ბილთისს,
ან ქენჯე მერცხლის გავერნა, ან ზილუა გადავლილი გზის.
შენჯემება ფერების თუ მისგანაბება მარადისი,
ქენჯე ხანჯელები ელჯა, გადასაბეჯა მარადისი.
ანდა დიდსულის ლეჯა და მერქინება ლომუღლის,
ქენჯე უზრალი სიბიბა მოუმთავი მარადისი,
ქენჯე დაღლილი თაბიბა გაცვეთილ-ნაქარმოტხილი,
ანდა საწუთის ტეჯიონი - ჩამქრლი ნადარჯაზეჯი.
ქენჯე ფიქრია გამბული სასიქედული მზარხველისს,
ან ცეცხლად შექითობება შეჯეჯუბული ნაღველისს,
ქენჯე უმანკო სულიბა ბალღების, გასოქორების,
ან მივერ ნაქერწკალია ღამანათივი იცენებისს,
ევეტის ლერწმის ღერობა, ან რქანთილისს ნაწურთი,
საჭირი-სასიმღერობა, ქენჯე სიტყვათა კაცვერი,
ქენჯე ფრთების გაჯალა, მიახლოება ბოლი იესი,
ქენჯე ცრუბლი ნარსულთა, ქენჯე შეჯვაბა, ენი იესი,
ქენჯე შექარა კაქარა და ფიქრი სიტყვათა აქცია!
არ ვიცი, ნამოჯოჯი, თუ ლეჯსა ნამოქაქცია.

**სად დასევენება,
სად - მი...**

შენ მართალი თქვი, ლეჯა,
დრო სულ ტყუილად დათმე...
მე რა მიწოდება ლეჯას,
სად დასევენება, სად - მე.

ჩემი სული და ენება
წილმეჯარია ქართიან...
და ჩემს ჩინჯუბად და ენას
განგებებს ხელი მარადის.

ტიროლის ხმაზე მართოს,
ეკლავ ნუ დამაჯეჯა ჯილას...
იკონდ ვარამიან მარტის
ნო მამიჯეჯეებს დიდხანს.

შენ მართალი თქვი, ლეჯა,
დრო სულ ტყუილად დათმე...
მე რა მიწოდება ლეჯას,
სად დასევენება, სად - მე.

როსმა

ციხი კი არ გავარდა,
გენი აჯადადე ღუმელი -
ლურჯი და იდუმალი.

როსმა ჩემი სიწუბე,
ცისხე რომ შუაგას სიწუბეს,
ქეუბებს და იწუბებს.

ათასნარი ნებებს გამოცემდა, ზოლო
მოსცვეთილი და ნაქარმოტხილი აბრე-
შუმის დაჯეტი მიმეჯ-მიმეჯ ემეჯ-
ბოდენ სცენაზე ზოლი დარტყმის
ხმად შეჯარო, ზურჯი აბურჯეჯლა.
ზორი კი მათარბიონი ზრდა გაჯუ-
თის ფურცლებს, გოჯინის რომ ემე-
რას ხელში, თავეჯე შენოჯეჯულ ასან-
თის კოლეს ადღილა ასისტენტს,
აქუცმაცეცება ანთოჯული საწილუბის
ფილთებს. მასიბიონი სოჯადე მარ-
ჯეჯე შეუმაბოდა. ზოლო, როცა შუა-
ჯე გადაქრა სიგარეტი, ასისტენტს
რომ ედო პირში, ნამეჯანი მეჯაფო-
ნი ზორიო მათარბის მევეჯი აუც-
დენლად უტყეამსი თუ დამწრთია
შორის მამეჯი ქალბატონი მოიძებ-
ნადა, შეუძლიას ასისტენტის ადღილი
დაიჯავოს. დე, ნუ ექნება ნურაფ-
რის შიში. ეს უსაფრთხობა, დაიხ,
უსაფრთხო!

მავურებელი ხმოდება. ზურჯი
იციონდა, სხვებს ხმოდლე იმის გა-
ფიქრებაც კი, რომ მათარბის უნდა
მიალღობებდენ, შიშის ზარს სცე-
მდა.

— თამადად, მამეჯი ქალბატონო,
თქვენ არ მოიქცევი სიგარეტის პი-
რში დათვრა. აი, ეს განუთის ქალ-
ბატონი თითქმის შუა მოიძევედიეთ და
ხელი სახიდან მოიშორებდი დაიჯა-
ვეთ. გარწმუნუნებ, ეს უსაფრთხოა,
თავდა უდღესი სიმარჯეჯა გეჯიონი!

ზოლი ვეღარ მოიბოდა თავს. სხეუ-
ლი თაბისთავად მიქცევადა, თითქ-
ოს უხილავად დიქტორი მტრმანე-
რლობდა მასზე. იქნებ ზორის გამო-
ხედავად იმოქმედა, მისი თვალებუბის
ღეჯარებამა.

— აი, მამეჯი ბატონი, ბრავო!
ნამეჯანი ქებად ბეჯარდა. ბრბოც
აყვა. პოლის სტენას მოსოქუ პერსის
ხმაჯ მიწინდა: — ყოჩაღ!

მავრამ მის უჯეჯე აღარავის უჯდებ-
და ყურს. თითქმის შუა ეჯავა რჯად
გაქეჯეჯი ხარისხი, ხელი გამვერლი
ქეჩინდა და ასისტენტის ადღილზე
იჯდა. მის ხელში უკუნ ღამებს დე-
დო ბინა. პოლის მომორბეობი ზორის
ფიქურაც გამოიკვეთა. ყველა გი-
ანაბა. სიწუბე პუჯარლად დიდხანს
გაჯრქეჯდა. მერე მათარბსაც გაი-
ტყალაშუნა და პერის ტვალამ პო-
ლს ხელზე გადაჯერინა, ხმად ყური მო-
სქრა. მამაქეჯეების მტერა ერთმა-
ნეთის შესედა და პოლმა, თმეჯა
ყვირილი ახრჩინდა, თაბისად უნ-
ებურად ნაქარმოტხილი:
— პატიშენმანნი!

შეუძლებელი იყო მათარბიან მა-
მაქეჯი პოლის სიტყვები გაჯეჯო, გა-
მომტყეველება მაინც შეეცვალა. იმ
განსაკუთრებულმა ელჯარებამ, შლი-
ანასა და დიდხანს შორის რომ
გამოსტყვიდა, პოლი მიხავეჯდა,
რომ ზორი იცინო. მასში კი პო-
ლის ნინ ცოცხლად და ნათელი სუ-
რათების ეჯეჯება ჩაისრიალა:
პატიშენმანნი! კეჯი მათარბიონი,
ესეულად საწინელი საკონცენტრაციო

ბანაკადან, რომელიც თაბის მსხვე-
რალს, გაურჩეველად ქალბისა თუ
კაცისა, აშოშულდა და ჩამწკრივე-
ბული ტყვეების თვალნი მათარ-
ბის ცემდა. ეს მწყეპის მიერ და-
ჯრული მათარბის როჯი იყო, ეს მსა-
ხილის აქეჯენდა თაბის ხელეღობებს,
მისი უფერი რომ ის ყოველთვის
იბის ცღამი იყო, მსხვერპლთათვის
ან თვალი ამოვღოდა, ან ყური ჩა-
მოხალდა ანდა უმუქებელი გადევ-
ნება შუაზე. იმ ბანაკში ყველა რე-
სული რაღაცეა დილობდა დაოს-
ტატებს, მავრამ მათარბის ცემაში
პატიშენმანის მითარბებს ვერაინ
პატიშენმანის კეჯი მათარბის მართ-
ვლაც ისტატი გახლდა. და აი, ის
აქ არის, მის პოლისაიარ დაბას.

პოლს, სასიყვედო საკონცენტრაცი-
ო ბანაკის ყოველ ტყვესა და
ღლეულთს, გავეჯიმა, ხოლო მათარ-
ბისანი ცახცახებდა, ხელეგმა და-
ჯარგეს უნიდენი ძალა, თვალნი
ჩაქურა, მამოში შიში ჩასახლდა.
პოლი იჯდა და მოქლენია შემეჯეჯი
მსეულთაბას. მწიდად ეჯოდა. თით-
ქოს უზარმაზარი ღლი მოეხსნა,
რაკი ეს კეჯი ამბილა და სახელითაც
კი მიმართა. უჯეჯე გონება გაუნთიდა
და პოლმა ნათლად წარმოიჯინა,
რას მოხდებოდა, ერთი სიტყვა რომ
ექეჯა ანდა ვინმესთვის რაიმე ეწი-
შებინა. შემოსასვლელი მორიგე-
ობდენ გადარჩებოდა, რომლებმაც
იციუნდნ პოლის ისტორია. ერთი
სიტყვა და ისინი დაღუფრენულე
დაპატიშენმანზე ამ მოუჯუღლე-
ბედ ქესესლა... ამას მოუკვება მოე-
ლი პროცესი: მოსამართლეები, მი-
წმენები... მისი ერთი სიტყვა და ძი-
რფესივლად შეიქცელება ამ შესწრ-
ლებილას და მთელი ცირკის ბე-
დილობა, ჩაიშლება წარმოიჯინა...
ერთადერთი სიტყვა და ეს ერთი
ცედა, უბრალი ტლითი შემოფარ-
ბული ცირკის სიწყარო დრამა-
ტიკულ სენად გადაიქცევა. დაიჯავს
კი თაბის ეტყლი? ვერ დაიჯავს.
პოლს მიწინადად უჯეჯე ოღუმა და-
ხსა: ახლა რომ ვერ შექელის მათარ-
ბის ხმაჯეჯა?.

ეს გაიფიქრა და ტურქი მოკემა.
ძლიეს იჯავებდა ხარხარს. „მე გა-
დევ შანსს, — გაიფიქრა პოლმა, —
მავრამ თუ შემეჯე...“ ხალხი ელჯა-
და, უსჯევენდნ, თვალს არ აცი-
ლუნდენ მათარბისანს. პოლმა შე-
ნიშნა, როგორ მოხალოვდა პატი-
შენმანის დირექტორი და ნასწურ-
ჩელა:

— რაღას უღეი?
თაბის მხრივ პოლმაც მშვიდად
და ჩუმად კეჯიობა:
— მართლაც რაღას უცდით, კერ
პატიშენმან?

მათარბმა როჯერ გაიტყვალაშუნა.
მეორეჯერ პოლს განჯეთი ხელიდან
გავჯარვდა. მათარბისანი გაქეჯეჯა,
როცა სჯამსაქენ მიმავალმა პოლმა
ვეჯრითი ჩაქურა და გერმანულად
ნასწურჩელა:

— კერ პატიშენმან, თქვენ სუ-
ღლაც არ დაბერებულხართ!

თარბმანს **სანა დევიძაძე**.

შვიდი სჯავო ქორნელი სანაქმოსან

საქართველოს სახალხო მხატვარი კორნელი სანაქ (მარცხნივ) და მწერალი რევაზ მიშველიძე.

გალაქტიონის საოუბლეო საღამოზე ჩვენ ვეკრებიდით იჯდა. როცა შემობრძანდა, ფეხზე წამოდგა, გამოიღმა და ხელი გამოიშორდა, დარბახს ათავსებდა, თითქოს ვიღაცას ეძებს. არ გამოვლავლავებოდი. სხვა დროსაც შეგვედღივართ ასე, ნაუცხათვედ. პერსონალიზმი გამოვინაცხე მიუღებო ამ ხუთიოდე წლის წინაო. აღბათ, ვერ მივინ-შეთი, გაგიფიქრე. სამოცდათხუთმეტი წლიაა. სამოცდათხუთმეტი წელი მაინც სამოცდათხუთმეტი წელია. ფარდა რომ გაიხსნა, წინ გადაიწია და ხარბად დააჩრდოდა პრეზიდენტს. ადვილებული ხელს, ადვილზე ვერ ისვენებდა, წამდაუწუმ ბუნდ ისევე და ნიჟარზე, ხანდახან ამიოხორბდა კიდევ სახუმრო სხდომა რომ დამთავრდა, მომიბრუნდა და, ცოტა არ იყოს, გაბრუნებული კოლონი მოიხარა:

— რატომ არ მოდიხარ ჩემთან?

— ?!

— წერილი გამოვიგზავნე. მწერალთა კავშირის წინგინი შენი ძველი ტელეფონია. ვერ დაგიჭირე ვერცფერი. ბიჭებსაც დავაპარე, არ გაითხრეს?

გამოვიფიქრე.

— საქმე გქონდათ რამე, ბატონო კორნელი? — მაინც მგონია, რომ ვიღაცაზე შეგეშალა.

— საქმე რა შექნება ახლაც? უნდა დაეხატა.

— რატომ, ბატონო კორნელი?

— რას შეეჩივრა კორნელი?

— მაშატიო, მაგრამ შე რა დასახებდა ვარ, ბატონო კორნელი, ეს ლუბედაბერილი, ლამაზი რეკლამა უნდაოთ კაცი. თქვენ ვალაქტიონის და გამსახურდიას ხატავდით, ჩემთვის სად გვალაქტიონი.

— უფრო ამას, ქუჩას არ მასწავლის? წამოიღე შენი ნოველების ახალი წიგნი და გამოიხარე ამ დღეებში. თორმეტწლიან შვიდწლიან სულ სახლი ვარ. ვითხოვდით ჩვენც, მხატვრები, რაღაც რაღაცებს, ისე კი არაა საქმე.

შემეცნება, ვცადე სხვა საგანზე გადავბრუნებო.

— ეს თუბილი, ბატონო კორნელი?

— კი, კაც ბიჭები არიან. სიტყვებზე კარგი უთხრეს ვალაქტიონის, მაგრამ ვალაქტიონის ხეიმი, ში კაც კაცი, მართო თქვენი, მწერლების ხეიმი მოეპოვა. ჩვენს შორის დარჩენს და ზოგიერთის მართო ქუჩაში მოუარეს თვითი. ჩემი კი ახლი მამაკაცი გახალდა ვალაქტიონი. ბევრი სოპრანოები მაქვს მისი, დაბატული ნატურალიდან, ასეა, ა როგორც შენ გეხედავ. ეს არაფერი, დავანებოთ ამას თავი. შე შეუთვის არაფერი მოთქვამს.

კორნელის აღარ დაუტყდა. წამოფიქრებულად ვარ, ჩემთვის დიდხანს დარბახში ვჯდომი ამ შეიძლებაო. ვაკავიცი-შეთი, უარი მოიხარა. შენ დაუხარა კორნელის, შე ფეხები გაეყოლო, სა-დარბახში კარგამდევ რომ გამოვიტყდი, მომიბრუნდა და ჩემი თვითი მოიხარა:

— ის საქმე, ბატონო კორნელი, როცა არ გადავლო, სამოცდათხუთმეტი წლის ვარ მე, არ დავა-

ვინყვდეს, ხელო რა მომივა, კაცმა არ იცის, მიქელ-გაბრიელის დავოარში ვინ ჩაიხებდა.

ანასტასია ერთსადა-ზომსარტას ქუჩაზე დგას ავტორი ნაგები, ძველი ითხსარულადინი სახლი. ამ სახლის შიგნით ხართულზე კორნელი სანაქი ცხოვრობს. თუ ბარნივიდან ჩაუხებუე, ისეთი და-კიდებულად დამართი უნდა ჩაიარო ლე მისაყ-ღულად, რომ გული შეგიქანდება. თუ რუსთა-ველიდან, მისიოვის ქუჩით ამოხვალ, მასქანას პირველი სიქარითაც უჭირს ასედა. მოკლად, შუასაუკუნური ციხე-სიმაგრესავით მიუვალს სახლია. პანანკინტელა ეხო აქვს, სადაც რომ იტყვიან, თავი უკლს ვერ მოიქნეს. გრემია, ფანჯრიდან დამინახა, კიბე რომ ავიარე, ხარის დარევა არ დამჭირებია. მასიხმელო ღია კარ-ბში დგას და მელღებდა.

საშალო ტრინასა. კოსტად ჩასმებულ, რომ იტყვიან. საღებავებით მოთხერილი შავი სატრინის სახალი ავიცა. შალო შუხზე კახური ნადის ქუდი ჩამოუხვებულს. ენერგიულად მოძრაობს. გაბილავაძე კი იგრძნობს მასანდის დაუიქ-ბელი ტემპირამენტში. საუბრობს სწრაფად და ცოტა ხმამაღლა. ხშირად იცინის და თვით, ღამ-იაც კიბოებს აუღვებს.

— სანამ მოლაურტს ვაგზართვად, ჩემი ნახატები შეთავაზებო. თამამად ვაიარე, ნუ გეშინია ესა ჩემი სახელი და სახელისწილი. სასიქო ნახელა ვხატავ, ავიღე თუ კარგად, მაგრამ ვერ სახელისონის ვერ ველორე. ჩემი ნახატები ა, ავგერ მიწვია. სახლი საწყოთად გადავიტყვი. სტყვიან დასანალი აფილი აღარ დამარჩა. აქამდე რომ არ ვამაღდეს ჩემებმა სახლიდან, ძალიან მივიცი.

ახლა, ამ სტრიქონებს რომ ვწერ, აღარც კი მახსოვს, რა ფერის კვლები აქვს კორნელი სანაქის ბინას, იქ ვცვლადფერი ნახატებს მოუყვას. დიდი დარბახი, რომელიც, აღბათ, თავიდან სასტურო ოთახად იყო ჩაიქურთვებულ, მანკინეს მხარეს, ტრიბიტეტი ოთხა რუსთაველი შემოვიანათო: „რუსთაველი ხელომეტი“, „რუსთაველი ვეფხისტყაოსნის ხელომეტი“ და „ჭირთის მითხევი“. ამ ცილის მხატვარმა წლები შეაღია. ეს გახალავი სამი მონუმენტური ტლო რეგს უპირ-ველეს ეროვნულ განმე. მიუხედავად ჩვენის რე-ალისტური მანერისა, ამ ნახატებზე დავიჭირებულ-ლი თვალ იოლად აღმოჩანენ რთული სიმბოლო-ვანი და მალაპოტურ განწყობას. შეხვედითნა-ნავი ოქროსფერი ფონი გვეცემაო თვალში. ბევრს და ბევრს ოპიზარების ხატებს დასესხება ოქ-როს მხატვარი და მეორე ბლანად ნახატისა თი-როქველი კვლები აურჩევია, ვერბათ, ღალ-მინდრედი და იაგუნდებით ვაგნაოლი. ეს ფონი სიმინდრისა და დიდებულების შთაბეჭდილება-საც კეჭმის და იმის ფიქრებს აღძრავს, რომ

„ხელობელ საგონებანი მარგალიტი“ ჩვენი, რა-ზე მხატვარი ვესაუბრებო, სწორედ ამ ფონს იფერებს. მე ვაგაოვა მხატვრის გათვლებამ და ტრიბიტის სოუფერმა ვადანყვებამ. „ჯვარ-ცმული რუსთველი“ (წანილი პირველი) — აქ ჩანს ხელოვანის ბედი საეროდ. თქვენ ხედავთ პო-ეტის ქაბუკურ სხეულს თოიტი შებოილს და ქრისტესავითი ვჯავრს, ცოცხალს. გუცხოვთ? სამაგიეროდ, საკმარისია, კარს შეაჩიოთ თვა-ლი და იგრძნობთ ტრავდიას იმ კაცისა, ვინც შუა საუკუნეების წყვილიდან დღემინას გასაძა-ხა პირიყუნების თავისუფლების, ამაღლებული სიყვარულისა და ჰუმანის უცვადი პიშინი. სო-ლი ბედი კი თვით ხელოვანისა, ღამის, ცვლად ერთნაირია ამ ოფი ვაიარავს აგნოსი თაიის მძიმე ვჯავრზე თავს. ამ თანამებრძოლის წახეზარ-ტებანი, „შოთა რუსთაველი წინგინი“ შედარებით სტატორი წანილი ტრიბიტისა. შეგანსაძვლი-ნა, თხლენკურის უღამახედი შოთა, ამაყად ვამართებო ხის და შუხზევე გახლავლი წინ-ნი უღვებს. ქვის იატაკზე გაფინლა პოეტის მხარ-ბიდან ჩამოშვებული წითელი მანქანა. წითელი და შავი ფერის მონაცვლეობა დიდებულის ასო-ციაციას ბაღებს. უკან, კვლად, ოქრომედილი ჩარჩომი ჩამხული თამარის სურათი მოჩანს. ვაგუნდებო არც და შურსავ ავლი. კორნელი სანაქეს, აღბათ, ერთ-ერთ პირველ თანამეგროდ მხატვართვან „ვეფხისტყაოსნის“ ავტორი ქუ-მოხილი უნდახატავს. თუ ქველას რუსთაველს თვალმირეულ მნახველს ვხამეშება თმავრე-ტებუელი რუსთაველის ნახვა, სამაგიეროდ, ავ-ტორის ჩანათები უღვდესად ვერეფლია და „იოვინალური. „ჭირთის მითხევი“ (მესამე წანილი) პოეტის მოუხვედვის და ხალხის სიყვარ-ულის აპოლოგია. უცვადი კაცი საქართველო-ში ვაგიცვლებული ჩვეულების თანახმად ულა-მახეს ახლეს უწინეს. ვეფხისტყაოსნი.

ტრიბიტის მოპირბაძარე მანკის კორნელი სან-ის ცნობილი ტილოა — „მოსანავანი“. სამი მიშველი ასული ღურჯი ტიპისა და ჩაის ბლან-ტაბიების ფონზე. შილი აღესებული სხეულები ისე დაღმავდ ერწმინან ვარძობის, ისე ბუნებრი-ვი სანი მოძრაობა და, მიუხედავად აბსოლუტო-ნი მითხეულობისა, ისე კარგად ჩანს სწორედ ქარ-თული კვება, რომ ნახატე პარმირეულობისა და სიღამის განდვას ვანიჭებთ პირველი წუთო-ბიდანვე. აქვდა პავროვანი ლატავრა ფორიანის დიდი პორტრეტი. ქართული კაბაში კომპოზი-ტო ჩვენი მომხმობელი ნაწიყინი ქვის ეკლესიის ფონზე ჩანს. ამით ავტორი სიღლი-სიღამის და სიტყვიან შორის კონტრასტულ ვანსკოიდებუ-ლას კმნის და სიმეტივეს, გამძლეობასაც უსვამს ხასს იმ დიდი ფენომინისას, მოცუვავე ქალი რომ

უმსახურება და ჩვენი ეროვნული ფოკლორი რომ უკეთა.

პირველი საგაომოფენო მინისტრული ნახატები („შეშუმუნენი“, 1922) დანაწევლო, დაუმოაგრებულ „აქირალი ქალამდე“ დიდი და რთული გზა გამოართა კორნელი სანაძემ. მისი ნაწარმოებებმა, რასაკვირველია, მხოლოდ ნაწილობრივ წარმოგვანა იძლევა იმ დიდ შემოქმედებაზე, ჩვენმა სახალხო მხატვარმა ვინამდე რომ შესძინა თავისი უკვეყნას.

სასტუმრო აღმართა მართიადე პორტრეტებს უჭირავს და ჩემთვის ყველაზე შინადასადადა სწორედ კორნელი სანაძის შემოქმედებებს ეს სწორედ ჩანს. იქნებ იმის გამოც, რომ ამ პორტრეტთა ძვირფასი აღრესებები უფრო ახლო არიან ჩემს სულთან.

ამავედ გამოართული ილია ქაჭავაძემ. მის მამობრივ შუქლას და მეტერ გამოხედვში პატრონი ილია და ბელადი იერი იკრძობა. ნახევრად გამოღვი მარჯვდა ხელის მტვევნი და მისეული ტურქთა საქართველოს სულიერი მამა, თითქოსა, ერთხელ კიდევ გაიყვანს საუყურებ კიბისგან: — რისთვის?

აკვირ ნერვლის ბოლიერი სახე. შივიდან განათავალი პოეტური ცეცხლით. ოცნებ გულკული თვლები, ჩანავეული თვითა უბები, დალილი თვითის ავადმყოფური შერვა. შესეკითხი პორტრეტს, თვალს ახლავთ თქვენსკენ გამოშვებული მორაობავერ ხელებს „საქართველოს ბუღალჯისა“ და თითქოს ჩაგვანით აფედავილობამ ბუგის არ გათხოვ...“

ვაფა-ფაფაღა. ჩამუჭებული ფერები. თამაწერი და ფეხები ერთი გზაში გადამცემული. დაფანძული ნარბეში და ვრუბად გამოშინარა თვალბები ჩანს, თითქოს, ჩვენი დიდგული ნინაპირი თანაბლითა გეზოვას და ვაგვირთილებს კიდევ. ნაბიშის ნერვათა იგრძნობს ამ პორტრეტში და მინის სურნელი, ბუნებასთან სასუბადმო ერთიანობა.

წლოცველით ხელმეფერთაღი ნატო ვანაძის, დაფურცელად ლაზიხი და მწერალი. თითქმის ისეთი, როგორც ლევისშობლეს საბავარდეს ფრესკის ოსტატები.

ღურჯ კვილიანი, მენამული სკამზე (იბატოვი წილილია) ზის შავკოსტუმოანი, თამაგოფერო ბოლო, ხელდაფულო კოტე მარჯანიშვილი. მის თვლებში წუნა და ოდნავი იგრძნობა გამოტოვის. თითქოსდა, დიდი ხელგანი ატვროს სწორედ იმ დროს დაუბატავს მიზეზის გამო გაველონებულმა მისმა რამდენიმე კოლეგამ ზოიკოტი რომ მიწუნა და „ურელი აოსტას“ დადგმულის შემდგომი მუშაობა თვატრნი შეუფერდელ მიონაძის.

თვატრნივერს ესეიხების ფონზე სადნორ ამბეტილი დავს. მის თვალბში შემოფერად ჩანს და ნებისყოფის სიმტკიცე თითქოს, ეს-სა, კარგებ დააკურებს და საქმეს მოსწყეტებს. დეკას დიდი რესიორი და ვრუბიხებჩანსიბილი ელის. სადაცა ვილავ უნდა შემოფედს, უხეი და უხაიხი.

ვევინი მიქელაძე, უცქერით პორტრეტს და თითქოს ჩაგვანით, ხმამაღალი, ხელსემეჭველი რევეტიში. მარჯვნივ სადნორიერი ვიხი უხეირავს, მარჯვნივ შუბლზე აქვს აფერებული. ზემოდან თითქმის და მხრებზე დიდურია ბროწუნული ცველილის ვფერი.

მკვეთრანკეთიანი დენი, ერთი შეხედვით კუტიხი და მუარაბეული ბრქენი კონტრანტე გამსახურებია, ქარნი ნერვანაღლი, ბავუერი კლდე და გულბრუვილი გალაკოტი... სერგი ალაღილი, პოლკარე კაკაბაძე, ვირგი ლეონიძე, გრიგოლ აბაშიძე... მხატვრის საფირ მე-უღლე, დაფურცელი ადგილი ფოტოსის ქალბუღერი, ცნობილი ცქიში, თინათინ ფოტოსკ... ამ ფორებში გართული ოსტატის ხმამ გამოიარაკვია.

— მომარანდელი, მხად ვარ. მუშაობას გატყვებით და შესანმნეად ჩქარა. თითქოს ნერვიულადაც, ჩემდა იღბლად, ხატვის ხატის ბეგრს ლაპარაკობს, ნაწარმოებ აფეხს გათვალ-გამოიღობს, თვალმომუხელი გვიფერებს, ერთხელ და მეტე უნაქრით ხელში მის წინადადებებზედა მუთავზე გაკურლ თვით გახადლს, თითქოს უძინია, არ გამოფერხვდება. სახლდის თითქმის არ ხმარობს. ფანქარის ფრთხილად უკაცუნებს. მადლბაღ ლმერთს, არ ჩეგანს მოითხოვს გაქვეყნებული ვიდეო, ერთ საასი ნაწილმუშავს და დაფერებება სხვა საქმეზე. აღბრძნის მიწვევებს, დილოტებს მიუთავსებს, წარსულს იგრძნობს. დიდებულ მოსახურება. რამდენი რამ ახსოვს, პირველი დიდიდანე იმით მოშობილა, რომ ბუღალი, ლალი კაცია. ვინც კი ასხნა, ყველაზე სიყვარულით ლაპარაკობს. მე სილამაზის მიმართალი ვარ, ტუე კაცებს და ვუე ამბებს სა თუ არ ეხებაჯ, არც ვლამარაკობ მათოც, წამილც მოქორ.

მეორე დღეს უბნის წინაეთი რომ მოკალაოდი სავარძელი და მეც ჩემი მხრე „მუშაობა“ დაწვივ. მინდებანივც არ ესისაიფრა. მას იწერი, რამდენიმეჯე მეთხას. თუ კაცი ხარ, ნოვლის გინრად არ გამოიფიყვანი ცხველი, იღებავა. ჩემმა ულამაზებლმა ლაპარაკმა არ შევანობის, განზრად დასაძინებლად ამედის, ხელს ვკანებ, გინწეს ვუარავებო, მეტმარება ხატავიძი.

ფურცულად ახლა ჩემს უბნის წინაეს და ვფიქრობ, ზოგი რამ ღირს იმავე რომ მეთხიხელმაჯ გაიგოს, რაზე ვუსაბრობდი ჩვენ.

- როგორ დაწვივთ?
- როგორც ყველა ბავუე, ვწანაღლი მეც, პატარაობისას, მაგრამ მხატვრობა არასოდეს მიუტოვია. 1920 წელს, ცამტნი წელსა, მამამ მუხატვრის სტუდიამი მიმიყვანს. იმ იყო სკოლა და ახალბოთი პროფტექნიკური სასწავლებლს მსგავსი. მამას უნდოდა, რაიმე ხელობა მესწავლა.
- მინდის ხა ხელობა?
- ხატვა ან, ყოველმუშემთავარი.
- მეგრ?
- სკოლაში ერთი ოთახი მოსე თითქმის სახელწოდის ეკავა. მოსეს რამდენიმე მონავედ უყვად. ვუღდა იქით გამოზია, ოსტატმა შეამჩინა და თავისთან მამა — მოილე და დავხატავო. უფრო დიდი ბუნებრება რა იტყობდა, მოსეს და მის შეგარდებს ვედექი მენატრედ დღემე მანის მამდველს. ერთი ვიროს მუდგედ მეც ვეყავ ხატვა. მოსეს ვაგუფინე მაივლამე ნარჩობსახეთი დაბატული პარათაშვილი, აკვი და ილია. ბუერი ივინა. ხომ წამოვიღებიათ, რა ღონის ხა-ხატები იტყობდა? მაგრამ მოსე თითქმის რის მი-სე თითქმის იყო, რომ არ შევჯალანებდი განავერ დაბატა, შენთან უსათულო კარგი მხატვარი ხატავო. ასე დავიწვი.

— მამა?

— მამაწმამა გვიან ვაიცი. ბუერი ითავებმა, მაგრამ რაღას იხამდა, ჩემი შიშობელი ხელეფებისგან შორს არ იდევნე? მამა ხატავდა და მურდოდა კიდევ კობას, დედა ლექვებს ოხხავდა, მაგრამ ძალან ღარიბები ვიყავი და არ უნდოდა, თავისი რჩენის ისეთი საბეჭო გზას ვაგუყოლო, როგორც მხატვრობა ვახატავო.

— მამი მხატვართა კავშირი თუ არსებობდა?

— სხვათა შორის, სწორედ იმ დროს შექმნა. და იცი ვინ იყო ქართველი მხატვრების მეთავარი? ვახტანგ კობულთაშვილი. მამინ მამაბაღლე და სივრდი საწარული კავშირია, პირველი და მეორე საწარული მწერლებს ჰქონდათ დაპრობილი. მესამე საწარული კი მხატვრებს გვეყავა. სხვათა შორის, ამას თავისი დავებით მარცე ჰქონდა. მხატვრები და მწერლები ძალანად დავაგახალავა. ერთი ოჯახი ვიყავი, ერთი საქმე და საწარუდაც გვექონდა. ერთად დავდიოდი, ვაპრობიოდი, ერთმანეთს თემებს ვაძლევდით. სწორედ მამინ იყო ტიტანი ტბიბემ და სხვაებმა (მწერლებმა)

ფირისმანი რომ აღმოაჩინეს. ახლა, კიდევ ვიკავართ ისე ახლოს ამგაიად ვეჭვებთი ერთმანეთს...

მოკლედ რალა ვავაგრძელო, 1927 წლიდან მხატვართა საზოგადოების წევრი ვაჩემი, იმ წელს-ვე პირველი ვაგუფინე მწერლებთან ერთად მხატვრულ ჩაგვიდე მწვეტებითა სწორითა უკვეყნობაში.

— თავიღმევი რეალისტური მხატვრობით გზას დადექით?

— დანს, მეც გიოვად ვიყავი, მოსე თითქმის და ვევენი ლანგისი მონავედ ვოლი ჩემს ოთხს და რეალბზის ერთხელ ვერბე. მქინდა მცირეწლოვანი ფორმალური გატყვებითა, მაგრამ ეს ისე, საყმნელი სტეფი მოვიადე.

— თქვენს ადრულ ნახატებში, მასხრებზე აქარული ცილდანი — „სასიძი“, „ბალოკო მადერი მოიხანს“, „ფრელი რაბალი“, მუტი, შვიი ხაზები და ბუნების აბრედი დაბატული, ოდნავ მოხუცი სახები სკანობს სკანობს.

— მართალი ხართ. დეკორატივიზმის კვალიდ ვაქვარეს. მამინ ასე უხვდელი სამყაროს. კონტრასტული ფერები და მუქი, სქელი ხაზები მიტაცებდა. თუ დავაგვიტოვებ, ჩანს მუხატვის გადახლებული ვი არა, წერტვლებად მაქვს დაბატული. ხმბრად მეუბნობან ამასაც. იმ დროს ჩანდა მამა შეშუმსული იყო და ბურქებს ერთმანეთსა მადელი სამოქრონი რეავენენ. აი, იმ „წერტვლების“ მივლი დასიშვული.

— ვინ არიან თქვენი მასწავლებლები ხელეფებში?

— ხომ ვთვითარია?

— კონტრეტულ მასწავლებლებს კი არ ვუღლისხმობ, საერთოდ ვის მამაველი ხოლმე ზაჭვის დროს.

— „ემაბაძე“ ის სიტყვა არ არის. ნამაპითი სკუთარო ხელეფებში ვერ შექმნი. რამდენი მხატვარება დღემანაზე (მე შემეხატე მხატვრებს ვუღლისხმობ) ყველას თავისი ამანი აქვს. იმ ანბანი სხვა ვერ იარაკებდა.

— და მინა?

- ლორანდო, მიქელანჯელო, რემბრანდტი, ველასკოსი, დელაურეა, გოია, სუზანი, ვან გოიკ...
- ქართველობა?
- გეოვ კაკაბაძე, ადგილი კაკაბაძე, მოსე თითქმის, სერგი ქობულაძე, ლალი გრიგოლია და მრავალი სხვა.
- შეგარდითი ახალბავრდებიდან?
- კარგად თქვითი — „შეგარდებითი“. ცნება ახალბავრდა მხატვარი მე არ მესმის. მხატვარი მხატვარია. არც კი ვიცი, ახალბავრდები ვუწოდო თუ არა ჩემი უფროს მეგობრებს: მეგრამ ბერძენიბოლებს, ელვება ამაშუალებს, თებენ ცხოვნიდა, გურამ ქუთათაძეს, თამაზ ხუციშვილს... მატარობ, ყველა ნჭირბერი ახალბავრდა მხატვრის ვგარა ისე სახელდასხვლედ არ მავირდება.

— რა მიგინათა თანამედროვე მხატვრობის საერთო ნაღლე?

— რაღა ნაღლდანი დანეც, შე კაცი. ასე საერთოდ ნაღლს ვაგოფოვდა გამოიფიქრება. მხატვრობა, ისე როგორც ხელეფების ყველა დარგი, ინდივიდუალური ფუნქციონა. თეთრფედი ხელეფანს აქვს თავისი შემოქმედების ღირსება და ნაყოფი. მინდებოდა „საერთო“? ბავუეტი, ინდივიდუალიზმისკენ სწრაფვა მოუფლდა ახალბავრდა მხატვრობას. ვეროლოდ მოღის ავიღოს ტენდენცია იგრძნობა. ვაფიქრობდს ერთი და მამინედ დასეგინა ვიგოტიონი. თუ საწარული ხელეფებისკიდენ შენს ნახატს სხვისი ნახატისა-და ვერ გამოარჩევს, იცოდა, ცუდადა შენი საქმე.

— ხელეფებისკიდენ მე ვახსენდა, როგორ უყურებთ კრიტიკას?

(ბარბაქლბა იბრლით ზიმავეს ნუმიბრძი)

„თამაშ 30ს აირჩევით?“

ასეთი კითხვით მიმართეს საბრტულმა ფურ-
ნალსტებმა ვერკობს ქვეყნების ფეხბურთელთა
ნაკრებების მწვრთნელს. მწვრთნელს წინადა-
დება უნდა იყოს — თავიანთი ნაკრები „გამეფო-
რებინათ“ სამი გამოჩენილი უცხოელი ოსტა-
ტი.

ენახით, ვინ აირჩევს ამ სპეციალისტებს:
როსოსი (ინგლისი): მარადინა, სოკრატესი,
კონტი.

ივადლო (საფრანგეთი): კონტი, პასარელა, არ-
კონადა.

ფოლისბურგი (შვეიცარია): ფალკო, კონტი,
ვირესი.

კრავუზ (გერმანიის დემოკრატიული რესპუბ-
ლიკა): ფალკო, როსი, მარადინა.

იუნესკუ (რუმინეთი): როსი, შირეა, ლიბარ-
სკი.

არლესონი (შვეიცია): ფალკო, როსი, კონტი.
არლესონი (სხვაინდია): როსი, ფალკო, ვი-
რესი.

პანტი (ირლანდია): ფალკო, მარადინა, როსი.
ბინტემუტი (ჩრდ. ირლანდია): ფალკო, მარადინა,
კონტი.

პინტეტი (დანია): როსი, კონტი, ვირესი.
რივიერის (პოლანდია): როსი, ფალკო, კონტი.
თისი (ბელგია): ჯენტილე, ვირესი, როსი.

„საინათო კლუბს“ უპიზნაზს

ათასში ერთი ფეხბურთელი ახერხებს მოხვედრას
ე. წ. „საინათო კლუბში“ — იმით რიცხვში, რომ-
ღებმაც ერთულ ნაკრებში 100 ან მეტი მატჩი
ათამაშა. დღეისათვის ასეთი ფეხბურთელი ათია:
ნორდვიკტი (შვეიცია) — 115 მატჩი, ძივი (იტა-
ლია) — 111, მური (ინგლისი) — 108, რ. ჩარლ-

ტონი (ინგლისი) — 106, რაიტი (ინგლისი) — 105,
სვენსონი (ნორვეგია) — 104, ბეკენაუერი (გერმ-
ანია) — 103, დენის (პოლონეთი) — 103, დენის (პოლონეთი)
— 102 და ბოტიკი (უნგრეთი) — 100 მატჩი.

და აი, გამონაღმა ამ კლუბში მოხვედრის კიდევ
ერთი პრეტენდენტი. შტრაიხი (გერმანიის დემო-
კრატიული რესპუბლიკა) 32 წლისაა და თავისი
ქვეყნის ნაკრებში ჯერჯერობით შუცველელად
ითვლება. აპრილი (თავისი დაბადების დღეს)
შტრაიხმა თავისი ნაკრებში ბულგარელების წინა-
აღმდეგ (3:0) 91-წუთი ითამაშა და ამ გუნდში
50-ე გოლი გაიტანა. ასეთი ასაკის მოხუცდევად,
როგორც ბერლინის ურნალ „ფურცლს“ მიმო-
ხილული მიჩნევს, შტრაიხი დერს ნაკრებში
ყველაზე უფრო ენერჯიული და ყოველწინადა
სუბის ახალგაზრდა ცენტრალურ თავდამსხმე-
ლებს.

საგუბერნიო, სახალისო

სხვადასხვა ფსიქოლოგია

შვეიცარიის აღმებში ხშირად შე-
ხვედრის სხვადასხვა წრულ გამოკ-
რებ წარჩევებს, რომლებიც მგზა-
ვებსა აფრთხილებენ, ყვაილები არ
მიწვევიან.

ფრანგები ტბილად შესთხოვენ
მგზავრებს: „დატკობი ყვაილების
მშვენებით, მაგრამ, ლუთის გულსა-
თვის, არ დახოციო ისინი!“

ინგლისური წარწერა თავდაჭერილ
და თავაზიანია: „გთავაფი, არ
მიწვევიო ყვაილები!“

გერმანელები კატეგორიულად მო-
ითხოვენ: „ყვაილები არ მიწვე-
ვიო!“

ოთხვაზა ფოსტალიონები

ჩეხოსლოვაკიის მაღალმთიან კუ-
რორტ კრკონოში საიმედოდ ემსახუ-
რებიან... ოთხვაზა ფოსტალიონები.
მანქანებისთვის ძნელად მისაღებო

შთავ ყოველდღე ადის მარხილში
შემშული შვიდი ძალი. მათ დასა-
სვენებელ სახლებში დროულად მია-
ქვთ წრელები, დეპეშები, ურუნღე-
გაზეთები, სხვადასხვა ამანათი...

ოთხვაზა ფოსტალიონების შტაბი
მაღლ კიდეზე უფრო გაიზარდება.

„კალიოპი“ და „კაპრინტორს პოსტა“

ამერიკის შვერთებული შტაბების
მიწამომქმედების საინისტრომ გა-
მოაქვეყნა ცნობა, რომ ვებერნარ-
ლურ-სამეცნიერო თვალსაზრისით
დასაშუბია პირუტყვის საკვებში
ძველი ნიტრებისა და გაზეთების ნა-
კუვნების გამოყენება.

ცნობაში აღნიშნულია, რომ გაზე-
თები სხვადასხვა ქიმიური შემად-
გენლობის ქალაქზე იმეფდება და
სხვადასხვანაირად მოქმედებს პი-
რუტყვეზე.
მაგალითად, ამერიკულ ფურნალ

„პლეიბოსი“ საქონელი ადვილად
ყლაპავს, გაზეთ „კაპრინტორს პოსტს“
კი პირუტყვი ძნელად ღვავებს.

შუბინების მითოდით

რუმინელმა სნაეულულებმა ბოს-
ნეულიდან და ხილიდან წვედის მი-
ღების ახალი ტექნოლოგია შეიმუ-
შავეს.

ცდებით დადგინდა, რომ სიცივე
მნიშვნელოვნად ცვლის უჯრედების
სტრუქტურას და ამ პროცენტამდე
ზრდის მიზეზად წვედის რაოდენ-
ობას.

საგულსხვია ისიც, რომ შუფინ-
ვის ახალი მეთოდი მიღებულ პრო-
დუქციამში ამინოუმის მცავა და ვი-
ტამინების შემადგენლობა იზრდება.

მბენი

მოახლოებული ინფარქტის ნიშნუ-
ბი თურმე წინასწარ შეიძლება ამო-
ვიცნოთ.

უნგრელმა სპეციალისტებმა ხანგ-
რძლივ დაკვირვებით დაადგინეს,
რომ ადამიანს, რომელსაც მაღალ ინ-
ფარქტი უნდა დაემართოს, თანში
ათჯერ ნაკლები კალციუმი აქვს,
ვიდრე ჯანმრთელ ადამიანს.

ყალბი კამილში და ხალკი შულკი

შოტლანდიელი ვინგ ფ. სტოუნი
ამას წინადა სასამართლოში წარსდ-
ვა. მას ბრალად დებოდა მკურნა-
ლი კიბლის ქეძის გაცურება და
ყალბი ფულის შეტყუება.

— ჩემი ფული ყალბი იყო, — გა-
დასხვდა სასამართლოზე ფ. სტოუ-
ნიმ, მაგრამ ყალბია ის კიბლებიც,
რომელციც ქეძისა გამოყავა.
პაციენტი არ დაუპატიმრებიათ.
სასამართლომ მას მხოლოდ ნაღდი
ფულის გადახდა დააკისრა.

მობა რამ კატაზმა

კატები მარტო თავგებს როდი
იჭერენ.

შეიძლება ზოგმა არც იცის, რომ
მატებს მდელინოციცი იყენებენ. ფარ-
მაკოლოგები გულისა და თვალის
ახალ ნაშღებს ხშირად კატებზე
ცდიან. კატებს ასევე ხშირად იყენებ-
ენ ზოოტერიო დაავადების ზუსტი
დიანოსტიკისათვის.

როცა კოსმოსში პირველი გაფრენ-
და შზადდება, კატები გამოიყენეს
წინადადების მდგომარეობის შესასწავ-
ლად. უნდა აღინიშნოს, რომ უც-
ნაურ მდგომარეობაში ჩავარდნილი
კატები სხვადასხვანაირად იქცეოდნენ.
ზოგი მშობი განკარგულა, ზოგი
სანყალობად ექნადა და თათი იქ-
ნებდა. აღმოჩნდაც დიუნჯი კატებიც.
ისინი ცდილობდნენ ძირი არ შეეც-
ვალათ და წინასწარობის დასაცა-

ვად რაიმე მყარ საგანს ჩასჭიდებო-
დნენ. დიუნჯი კატები, როგორც შემ-
დეგ დაუწყებლად უპატრონო იყ-
ვნენ და მრავალი გაჭირვება შექი-
დათ გადატანდნენ.

კატების ერთადერთი წარმომად-
გენელი — „ბორის ბორისოვიჩი“ მუ-
ხუთი წელიც ცხოვრობს ანტარქტი-
დამო. ციქვის დასახლება „მირინო“,
სადაც სპეციალისტები სხვადასხვა
დაკვირვებას ატარებენ, „ბორის

ბორისოვიჩი“ მხნედ გრძნობს თავს.
უფრო ბედნიერი გამოდგა კატა
კუბა. იგი მსოფლიოში ყველა კატებზე
უფრო მაღალ ცხოვრობს: მისი სავა-
ნეა პამპირი აშშ-მართული პიკო-
სტატოროლოგური სადგურია, რომ-
ელიც ზღვის დონიდან თითქმის ათას
მეტრზე მაღალ მდებარეობს.
ამას წინადა კუბას პამპირ ვერტე-
ფრენით ჩაუყვანეს მეფობარი კატა-
ჯულიტა.

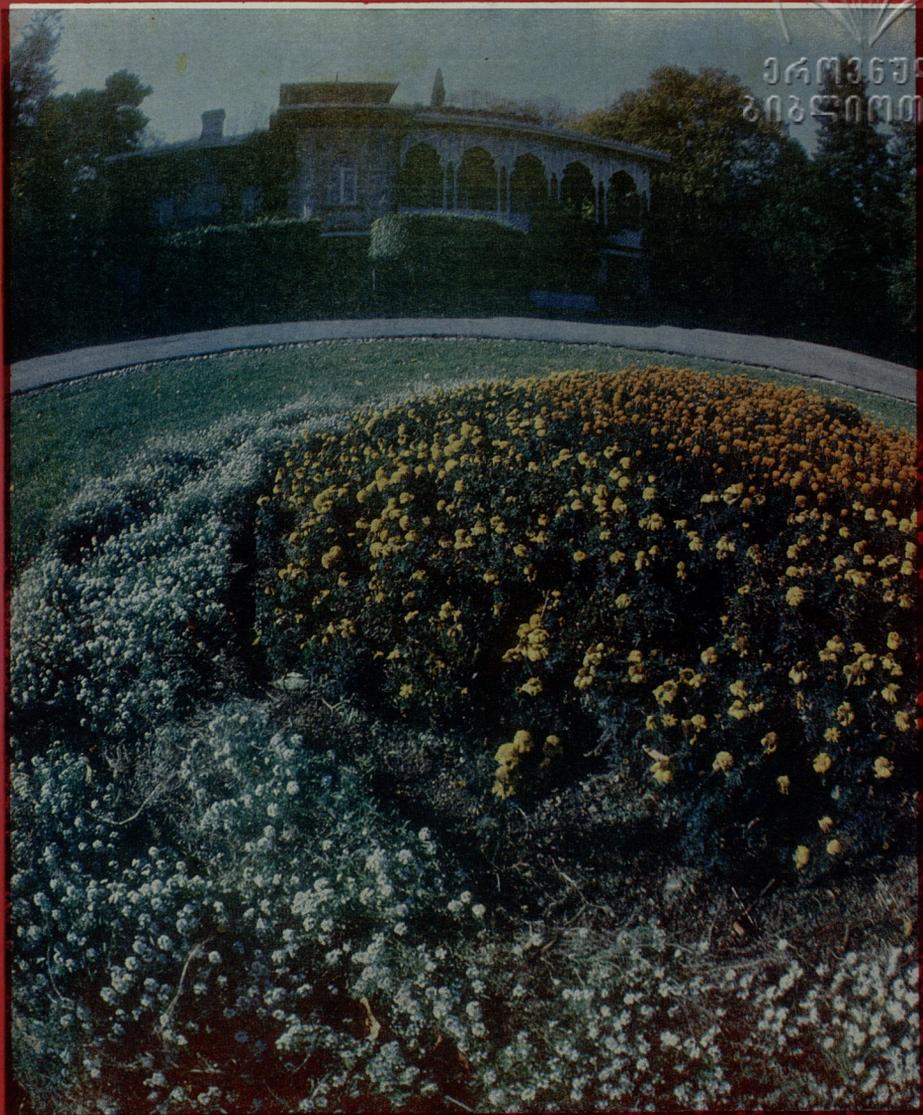

ეროვნული
ბიზლიროთქა

ეროვნული
ზოოლოგიური

მწიკანი — 76056

დაწილი